

IN DE SMIDSE VAN HET LEVEN

Rie
Reinderhoff

DOOR

SANDRA MEEJ

A. VOORHOEVE — ROTTERDAM

IN DE SMIDSE VAN HET LEVEN

Als klein meisje stond Mathilde Wrede voor een raam en keek uit naar de overkant van de straat, waar ze het lichtspel zag van het vuur in een smidse.

Het was een mooi gezicht. 't Altijd wisselend schijnsel der rosse vlammen hield haar blik vast. Daar, bij het licht der vlammen zag het kleine meisje iets, wat ze nooit zou vergeten.

Een slaaf nadert met zijn begeleider en zwijgend neemt de smid de voetboei uit de hand van den bewaker en smeedt ze om de enkels van den slaaf.

Dit beeld bezinkt in de kleine Mathilde, om te herrijzen als Mathilde een jonge vrouw geworden is.

Dit beeld zal meehelpen Mathilde Wrede te maken tot „de Engel der gevangenen”.

Daar vlammen veel vuren in de smidsen van het leven.

Daar zijn veel kleine meisjes die geboeid worden door het vlammenspel.

Veel wordt er gesmeed in het vuur van de smidse.

Wat zag jij als klein meisje bij die rosse gloed?

Welke beelden zijn bezonken en herrezen in je jonge vrouwenleven?

Wat deed jij met het beeld in de smidse?

IN DE SMIDSE VAN HET LEVEN

DOOR

SANDRA MEES

Geïllustreerd door
RIE REINDERHOFF

A. VOORHOEVE

ROTTERDAM

„En welke richting zou je dan het liefst in willen slaan, kind?”
„Nog steeds wat ik vroeger met de poppen speelde...” (blz. 8)

HELEEN'S LEVENSDOEL.

Het is een druk gezin waarvan Heleen de oudste is.

Het huis waar ze woont is een grensgeval, een hoog smal huis aan de rand van een grote stad. Aan de achterkant geeft het uitzicht over weilanden, die wel voor bouwterrein bestemd zijn, maar door de tijdsomstandigheden nog niet daarvoor benut werden.

In „de pijpenla” is Heleen bezig met het opmaken der bedden, tenminste daarvoor is ze hier gekomen. Een deken, zo gereed om over het bed uitgespreid te worden over de arm, leunt ze uit het hoog opgeschoven raam. Ze is plotseling niet meer hier in de kleine kamers met de vele, vele bezigheden van hun druk gezin.

Hun huis is een grote villa op een eindeloze heide en ja, 't is wéér een grensgeval, maar héél anders. Die hei grenst aan een uitgestrekt dennenbos en op die grens, daar wonen zij. Ze hoort uit het bos 't geroep van vogels en dichtbij 't zoemen der nijvere bijen, ze ruikt de honinggeur die uit de dopheide opstijgt en ze oogt een leeuwerik na, hoog in de blauwe lucht.

Niet altijd woont ze op die hei, o nee! Haar fantasiën zijn onbegrensd.

Soms loopt ze in een eindeloos lange gang van een groot ziekenhuis. In 't frisse blauw-wit gekleed gaat ze van bed tot bed. De patiënten hebben haar allen tegelijk nodig. De ramen staan wijd open, 't is zomer en toch is 't binnen koel. Jammer dat dat éne jongetje niet beter worden kan; 't is zo'n schattig kereltje, wat zullen ze hem missen! Zo geduldig en zo teer, je moest wel van hem houden, klein jochie.

Wat? Heeft ze zo lang gedroomd? Hoort ze daar al jongensstemmen? Nee dat kan niet, gelukkig, 't komt van buiten.

Even nog haasten, jachten en dan tafeldekken, met al wat

daaraan verbonden is. Kan net nog op tijd klaar komen, als er nu maar niet iets, ook maar iets, tussen komt. O, dat dromen altijd, dat wegdeinen in een andere wereld. Is ze hier dan zo weinig graag, dat haar gedachten altijd maar weer uitzwermen? Een antwoord geeft ze zich zelf niet, daarvoor heeft ze 't nu veel te druk.

Met een hoog-rode kleur van 't haasten, schenkt ze koffie en vult de bekers van de kleintjes. Ziezo, net op tijd, daar is de zwerm.

Tijs en Koen, de grote jongens van 18 en 16, dan komt Iet van 14, Noortje van 11 en dan de kleintjes 8 en 6 jaar. Zelf is ze 19, maar de oudste, dus voelt zich ver verheven boven hun clubje. Behalve dan Tijs, die is eigenlijk weer ouder dan zij door zijn rustige inslag. Iet is mooi, maar ze weet 't gelukkig zelf niet. Ze is door en door een kind, met haar grote lieve ogen in 't smal gezichtje. Noortje is op een andere school, een voor kinderen die in 't gewone leven niet gelijk mee op kunnen. Noortje, die is ons van God gegeven om ons geduld te leren, zegt Moeder. Heleen heeft er wel moeite mee, op alles commentaar geven als je toch al tot over je oren in het werk zit en je hart altijd naar iets anders trekt. Iet is nog maar zo jong, maar die kan zo eindeloos geduldig vertellen hoe 't was of hoe 't ging, nog eens en nog eens. Zij zelf, Heleen, zou een mooie verpleegster wezen, direct geprikkeld. Een stille droefheid probeert in haar hart te sluipen om 't onvolkomene en 't heen en weer getrokken worden.

„Of je nog een boterham voor de kleintjes wil klaarmaken! Hé, slaap je!” brult Koen in haar oor. „Jô ben je gek!”; geërgerd geeft ze hem een zet en hij, kwasie of hij van zijn stoel valt, verwekt een hele opschudding aan tafel, wat hem een schrobbering van Vader bezorgt. En meteen flitst 't weer door Heleen: als ik niet zo afwezig was geweest, was 't niet gebeurd, dus mijn schuld!

„Laten we eerbiedig zijn, jongens en dan is het tijd om uit te rukken,” hoort ze Vader zeggen.

„Het is zulk heerlijk weer, Heleen, zullen wij vanmiddag de kinderen eens uit school halen en een wandeling maken, 'k heb er geweldig veel zin in. De nazomer is zo mooi! Doen?” vraagt moeder.

„Hè ja Moek en dan éérs't Noortje!” zegt ze direct, maar toch denkt ze, als Moeder verrast blij de ogen op haar richt om dit ge-

zegde „wat een sleep wordt 't weer.” Je zat als oudste altijd maar weer gebonden in die lange keten. Wanneer zal dit tweegevecht in haar eens ophouden te bestaan? Een stem in haar antwoordt: „Ben jij al die lieve mensen waard?” O, ze zou zichzelf wel om de oren willen slaan.

Zacht neuriënd doet Heleen haar bezigheden, ze heeft 't gevoel of er eindelijk eens iets in haar leven zal veranderen en dat maakt haar blij. Drie jaar is ze nu al thuis van school, een taalles heeft ze aangehouden en ze leest zoveel ze kan een Frans boek. Veel tijd voor andere studie buiten de huishouding heeft ze verder niet. Er is zoveel te doen en als de was weer droog is, hu! ze mag er niet aan denken aan die vele, vele karweitjes die dan weer los komen. Maar nu denkt ze daar niet aan, veel meer denkt ze aan de tijd, dat haar kans ook éénmaal komt en dat maakt haar vrolijk.

„Klaar Heleen?”, roept Moeder van beneden. Een kort en blij „joe” is het antwoord en dan stappen Moeder en dochter in de klare najaarslucht op hun doel af. „k Ben toch zo trots op je, als je dat eens wist, Mamaatje.”

„Ik ook op mijn oudste dochter.”

„Poe! die bijvoeging mag U er wel afdelen en verder is 't niet erg eerlijk dat je Iet met zo'n mooi snuitje hebt afgeleverd en mij maar zo-zo.” Ze bedoelt het schertsend te zeggen en toch hoort Moeder meer ernst in haar woorden dan Heleen wel vermoedt. Ze kent haar oudste met de wil om zichzelf te overwinnen en met haar eerlijk hart. Ze kent ook haar zwakke plek om alles goed te willen hebben, goed te doen en goed te zijn. Zo vanzelfsprekend, zo alsof je daar recht op hebt. Waarom zou er iets aan je uiterlijk mankeren, waarom zou je de dingen niet goed doen? En ze vergeet dat alles een gave is. Zwijgend lopen ze even voort en dan zegt Moeder: „Je hebt toch een aardig gezichtje en een goed figuur en bovendien mooi haar, wat wil je meer en dat is toch de buitenkant maar. Je bent intelligent, dat weet je wel en dat alles is nòg geen hoofdzaak.” 't Laatste negeert Heleen als ze zegt: „Ja, maar Iet is zo mooi. Gek, waarom is ieder dat dan niet, 't gaat in alles om 't volmaakte. Dat vind ik pas leven.”

Nu negeert Moeder het laatste gezegde: „Als Iet zo mooi is, zal het met een doel zijn en als wij minder zijn daarin, zal 't ook een doel hebben. 'k Geloof ook, Heleen, dat niet ieder dezelfde gave kàn hebben.”

„Zoals ik bijvoorbeeld hè, maar ik zal niet zwaar meer bomen, laten we nu maar genieten.”

„Laten we vooral niet geforceerd doen, kind, en ons uitspreken zolang 't kan. Wou je erg graag een andere werkring hebben, Heleen?”

„Moeder!!”

Aan de uitwerking van haar woorden weet de Moeder hoe juist de pijl trof, de pijl waarvan ze wist dat hij zou treffen en die ze daarom zolang zorgvuldig in haar koker hield. Hoe zou ze haar dromerig en toch zo, flink en handig meisje missen! Nu was 't woord er uit en wist ze hōe erg dit kind van haar verlangde de vleugels uit te slaan. Over twee jaar, dan kwam Iet van school en was ze nog jong genoeg 't nest uit te vliegen.

Maar twee jaar zijn lang voor wie verlangt!

't Werd een fijne middag; eerst werd Noortje van school gehaald, daarna de kleintjes en Iet kwam 't hele stel al tegemoet op een hol. Zō dat ze de „optocht” zag maakte zij zich los uit de rij vriendinnen, stak haar arm omhoog ten groet en was in een ogenblik bij hen.

„Wat echt Moeder, fijn, gaan we nu nog wat wandelen? Mag 't? Mag 't?” klinken de stemmen dooreen.

„'t Kan haast niet anders nu jullie allemaal beginnen, wat jij Heleen? Dan maar door 't park en zo naar huis.”

't Was ook Moeders bedoeling deze middag zoveel als mogelijk was, met de kinderen van zon en bloemen te genieten. Tot vanavond had ze willen wachten met haar oudste te spreken, maar toen de meegebrachte appels en biscuits op een bank in het park tot de laatste hap waren verdwenen en 't hele stel met een zakje brood op de zwanen en eendjes aftrok, kwam 't gesprek vanzelf weer op wat hun beider gedachten bezig hield. Heleen die met de kinderen gestoeid en gelachen had, zat nu weer stil naast haar, als verwachtte ze, dat haar Moeder 't gesprek weer op zou nemen waar 't op de heenweg was blijven steken.

„En welke richting zou je dan het liefst in willen slaan kind?”

„Nog steeds wat ik vroeger met de poppen speelde en later met de kinderen of mijn schoolvriendinnen.”

„Ik wist 't wel dat 't dat zou zijn en ik vind 't ook fijn dat je je leven zo wilt besteden. Anderen 't lijden verzachten en zon te

willen brengen in 't leven van een ander mens, dat is mooi Heleen. Alleen, kind, het is alles niet zo, hoe zal ik het zeggen, zo ideaal als jij 't je misschien wel voorstelt. Nee, wacht even nu, jij denkt aan een werkring met een doel en dit doel is prachtig, maar een doel heeft ieder werk als we er niet ons zelf, maar de ander mee zoeken."

„Maar Moeder, ik wil niets van ànder werk zeggen als ik in verpleging ga en ik denk ook niet dat 't alles zo ideaal is. 'k Zal er ook veel dingen moeten doen die ik vervelend vind, maar dan neem ik die ter wille van mijn eigenlijke werk."

„En," spint de Moeder door aan haar gedachtenweefsel „je zult ook daar veel geduld moeten hebben en leren verdragen. Overal in het leven zijn Noortjes die commentaar op de dingen behoeven en Koenen die telkens dingen zeggen die niet aangenaam zijn. 'k Zeg 't niet, kind, om je af te schrikken, maar om je voor te bereiden, want er is zoveel te aanvaarden in het leven. En hoe meer je je dit bewust bent, hoe dapperder je je zult kunnen gedragen."

„'t Lijkt toch net of U er niet zo heel blij mee bent. Als ik nu eens iets anders had gekozen, b.v. beeldhouwen of tekenen of studeren in één of andere richting, had U dat dan toch nog liever gewild of Vader misschien?"

„Juist omdat je al die richtingen ook uit kon, vind ik 't zo mooi dat je dit kiest. Nee, dat is 't niet, maar ik bedoel: dat je geestelijk rijp wordt en gevormd, dat is 't voornaamste. We willen zo graag leiden, zonder geleid te zijn, 't zit zo in ons bloed. Kom laten we de kinderen opzoeken en naar huis gaan. Vraag veel om leiding, Heleen."

„Ja Moeder," is 't stille antwoord.

Op het kantoor van een groot dagblad heerst een enorme drukte, vooral vanwege de post, tegen 't sluitingsuur.

De Vader van Heleen heeft hier een verantwoordelijke positie en besluit werk mee naar huis te nemen, voor de avonduren. Hij grijpt nog haastig naar de kantoortelefoon en overlegt met zijn vriend, Mr. Ottens, nog een paar dingen voor de volgende dag. Dan gaat de bel voor 't personeel, even nog een geroezemoes, stemmen die dooreen klinken en dan is het stil.

Meneer Lenting sluit zijn bureau en neemt zijn volle actetas

onder de arm. Samen met Mr. Ottens loopt hij de straat uit, waarna ieder op de fiets springend, zijn weg naar eigen huis neemt.

Op dit uur, waarop alle grote gebouwen waarin mensen werken, leegstromen, is het ontzettend druk.

Voor degenen die dag aan dag deze drukte meemaken, is het geen grote inspanning hier doorheen te komen. Wel voor het oude Moedertje dat eerst te lang wacht en dan nog onverwacht oversteekt. Meneer Lenting slipt nog juist met zijn fiets om haar heen, maar kan niet meer voorkomen, dat zijn achterwiel tegen een passerende auto schuurt. Met een smak wordt hij tegen de grond geworpen. 't Wiel van de auto heeft hem geraakt, 't is alles in een ogenblik gebeurd.

Grote verwarring, 't verkeer gestremd, politie, een oploop van mensen, en de volgende dag in een kort krantenberichtje de simpele mededeling dat de heer L. uitwijkende voor een oude vrouw, onder een passerende auto geraakte. Slachtoffer was onmiddellijk dood.

„Wat een mensen bij ons in de straat, ga je mee kijken?” en voor Moeder of Heleen nog iets kunnen zeggen, stormen de kinderen vooruit.

Een Rode-Kruis-auto bij ons in de straat, bij ons huis, beslist Heleen.

En dan ziet ze met grote angstogen naar Moeder, die wit weggetrokken even als aan de grond genageld staat. „Kom, haal de kinderen weg.”

Waar komen Tijs en Koen zo gauw vandaan en hoe weet ze, dat het háár man is die daar uit de wagen wordt gedragen?

Nu is het stil, angstig stil. Weg zijn de mensen die hem brachten. Alleen een dokter is er en die staat bij háár, Alice Lenting. Waarom staat hij niet bij haar man, die heeft hem nodig, zij is volkomen gezond, maar hij, hij moet geholpen worden.

„Daar is geen hulp voorhanden, voorhanden dan van God.” Ja dat speelde Iet gister op verzoek van haar man, maar dat zegt haar nu niets. Ménsen moeten haar helpen om hem weer tot het leven terug te roepen. Of kunnen doden niet meer genezen? Maar hij is niet dood. Vanavond zullen ze Heleen toestemming geven en vrij mandaat voor een verpleegsters-uitrusting, en aller-

lei met haar bespreken. Op deze avond hebben zij zich verheugd om de vreugde en de levensroeping van hun kind. Hun eerste, die de lente van hun huwelijk tot zomer maakte.

„Onderzoekt U hem nog éénmaal dokter, nog één keer. 't Is alles zo gauw gegaan en hij ligt zo rustig.”

Ze staat op met wankelende voeten en toch klinkt haar stap rustig. Tijs en Heleen gaan mee en Noortje, ongezien. Groot en te wijs zijn nu de kinderen die zo vaak omsluierd schijnen. „Is dit nu Vader, die bij Jezus is?” klinkt een schuchter stemmetje. Dan slaat de Moeder de armen om dit kind en schreit en schreit met stille smartentranen of haar 't hart zal breken. En 't „Moeder, huil maar niet” van haar kind, doet haar des te meer schreien. Want nu lijkt 't of haar hart zal breken, maar als ze niet schreit, dan breekt haar hart.

„O dat jullie samen gekomen zijn en zo gauw al, wat lief, wat lief van jullie.”

Zichtbaar opgelucht nemen de kinderen weer plaats nu oom en tante Ottens bij Moeder zijn. Ze voelen dat met de forse, vertrouwde mannenfiguur, steun en hulp binnenkomt. Een, die Moeder bij kan staan, waar hun krachten te kort schieten. Nu schreit Moeder weer, maar anders dan daar straks. Tante Ottens houdt haar hand in de hare gevat en oom streelt af en toe zacht Moeders haar. Moeder steunt haar voorovergebogen hoofd met de andere hand en alleen het zacht ingehouden schokken der schouders, verraad het groot verdriet. „Huil maar uit”, zegt tante alleen, „dat verlicht zoveel” en verder is het zo rustig en vertrouwd hier.

De staande lamp verspreidt een getemperd licht. 't Is een heilig uur, 't gevraagde offer wordt op Gods altaar gelegd en Hij daalt zelf neer tot Zijn kind.

Moeder doet afstand en zegt alleen maar „ja” tot God.

Waarom zij hem moest afstaan, die haar leven zelf was, weet ze niet, maar zelfs nu voelt ze dat Zijn gedachten hoger zijn dan haar gedachten en dat er in deze smart vleugelen verborgen zijn om omhoog te stijgen.

Nog één keer bracht ze dit offer en daarom heeft ze in haar grote smart en worsteling met God eerst geschreid; „was het dan nog niet genoeg, Heer? Waarom dan nu weer, wààrom?”

„Huil maar uit,” zegt tante alleen, „dat verlicht zoveel...” (blz. 11)

Het antwoord las ze in Zijn ogen: Hij doet het niet uit lust tot plagen. Hij doet 't na deze verstaan.

Ze heeft ook nu weer de zelfde pijn gevoeld als toen lang geleden haar verloofde, kort en ernstig ziek, op éénmaal weggenomen werd. Ze dacht dat met hem haar leven was te niet gedaan, totdat God in de smart de poort opende naar een ander land. Dat land leerde zij, die alleen stond in het leven, voet voor voet en al tastende, ontdekken.

't Land van Gods beloften, dat werd toen haar leven.

En hoe was later de zon opgegaan toen ze haar man leerde kennen, nobel en wandelende met den Heer. Trots alle teleurstellingen, moeilijkheden of strijd, was 't een zonnig land geweest dat ze doorreisde hadden. En nu staat ze alleen in datzelfde land, maar ofschoon ze weet dat de zon der gerechtigheid nooit onder gaat voelt ze, dat de schaduwen zo diep gevallen zijn.

Als Moeder nu opstaat, loopt ze met onzekere gang, maar haar hârt is bezig rustig te worden.

Heleen zorgt voor de avondthee. Het is een drukke dag geweest, ze is moe. Vandaag is de Moeder van hun nieuwe huisgenootje wezen kennis maken. Tenminste wat hun huisgenootje wordt, spoedig hoopt het kind haar intrede in hun gezin te doen. Moeder haalt zich wat op de hals. Is Noortje alleen al niet genoeg? Hè foei, hoe komt ze aan zulke lelijke gedachten. Als er iemand Noortje maar iets kwaad zou willen doen of iets van haar zeggen, zou ze haar zusje in alles verdedigen en nu zelf zulke gedachten? Maar toch, die mensen waren rijk, die konden zelf hun kind wel opvoeden en er een gouvernante of weet ik wie of wat ervoor in huis halen. Waarom nu juist hier? Zorgen had Moeder immers toch al genoeg.

Om dat geld, dat geld dat zij, Heleen Lenting, zou willen hebben om er háár plannen mee uit te voeren! Ze bijt op haar lip. Heleen, Heleen waar ga je zó naar toe! Een traan drupt op haar hand en daar komen oom en tante Ottens al. Door het zijraam ziet zij ze aankomen en ze hebben haar gezien. Ze steekt als groet haar hand omhoog en wordt vrolijk terug gegroet.

't Is rustig in de schemerdonkere kamer. De jongens en Iet studeren, de anderen zijn naar bed. Weer verspreidt de staande lamp een zacht en intiem licht. De wind speelt met de vlammen

in de haard en de grote hangklok tikt regelmatig.

Hoe gezellig zitten ze nu hier bijéén, de jongens en Iet zijn ook beneden gekomen voor de thee. Maar één is er niet, die komt nooit weer en Moeders ogen vullen zich nog telkens met tranen. Zo oppervlakkig zou je zeggen dat alles weer gewoon is. Je zou 't je haast in kunnen denken; alleen die twee dingen, de lege plaats en Moeder, die herinneren je er aan, dat 't niet meer zo is als vroeger en 't zo nooit meer wordt.

„'t Is vandaag precies twee maandén geleden”, zegt Moeder. „'t Lijkt gister, hoe kan 't, twee maanden en toch soms is 't mij of hij jaren weg is, dan is 't zo zwaar, zo zwaar.”

Even is het stil, dan zegt Oom: „Maar hij blijft onder ons wonen, want in de geest blijven wij/verbonden. Bij God leven zij allen.”

Een zacht licht straalt uit Moeders ogen. „Ja daar zal ik meer en meer aan denken, dat is zo'n troost en kracht.”

„Alice, ik heb gedacht: hij is gestorven zoals zijn hele leven was. Een ander zal misschien zeggen: een zinloze dood. Maar zoals hij uitweek om dat vrouwtje te sparen, zo deed hij altijd. Zo is hij ook teruggeweken, toen hij mij aan de directie voorstelde en zelf zijn kans liet glippen. Toen week hij ook uit, voor mij, die aan de grond zat met mijn graad en zonder werk. Hoe heerlijk is hij toen geslaagd, hij heeft ons gezin gered en hoe heerlijk is hij nù geslaagd. Niemand heeft meer liefde, dan dat hij zijn leven geeft voor een ander.”

„En hoe'n vriend is hij toch gebleven voor ons” zegt tante's zachte stem. „Alice 't is heerlijk voor ons, nu voor jou te mogen open staan met alles wat we hebben en zijn.”

„Jullie trouwe vriendschap, jullie blijvende liefde, dat is een vrucht van Wouter die ik nu oogsten mag.”

„Heleen, schenk je nog eens thee, kind, dan zal ik mijn plannen eens voorleggen.”

Als Heleen de thee heeft rondgediend en weer in de kring zit, begint Moeder: „k Heb er met Oom Ottens, jullie voogd, over gesproken en die geeft zijn goedkeuring aan het plan. Oom had liever dat ik het zelf vertelde en daarom, Heleen, Vaders heengaan mag geen verandering in jouw levensplan brengen. Kind, Vader en ik hadden die bewuste avond met je willen spreken en je vrijheid willen geven om in de verpleging te gaan. Vader

zou 't zo goed vinden kind en daarom mag je je plan nu ook ten uitvoer brengen. Oom heeft al met een ziekenhuis afgesproken. Over twee maanden kun je beginnen."

Groot zijn Heleens ogen van spanning. Nu toch, dus 't leven staat voor haar open. Stil geeft ze Moeder een kus en schuift haar stoel nog dichtër bij Moeder, alsof ze zeggen wil met dit gebaar, hoe dicht ze nu aan Moeder verbonden is, door deze toezegging.

„En dan is er nog iets, wat Oom zelfs nog niet weet. Vanavond is er een brief van mevrouw van Kronenburg, Marianne's Moeder, gekomen. Ze vraagt erin, Heleen, of jij zin hebt Marianne te halen en dan een maand bij hen te blijven. Marianne kan dan alvast aan jou wennen en jij leert haar omgeving kennen. Hoe zou je dat lijken en oom en tante Ottens?"

Heleen kijkt naar Tante en van Tante naar Oom. Tante zegt: „Dat lijkt mij een prachtvoorstel, als jij haar kunt missen, en anders moeten wij er een mouw aan zien te passen."

„Maar Moeder", zegt Heleen weer een beetje tot zich zelf gekomen, „hoe wou U dan met de huishouding, ook als ik voor goed weg ben?"

„Kijk kind, ik heb al met onze vertrouwde juffrouw Bruin gesproken, maar die kan onmogelijk meer dan drie keer per week komen en haar wegdoen kan ik niet, ze is hier zolang, we kunnen haar niet missen. Als ik haar nu houd en een meisje neem voor 's morgens, dan zal 't gaan. Zo konden we proberen. Hoe lijkt jou dat, Alex?"

„Heb je daar dan genoeg hulp aan?"

„Ik dacht 't wel en gaat het niet, dan nemen we weer andere maatregelen. En, Heleen, dan komt Iet met September van school thuis, wat haar liefste wens is. Dan kan ze nog wat bijlessen nemen, maar voor verdere studie voelt ze niet en zo kan er voor haar ook een mooie werkkring weggelegd zijn, zo met Marianne erbij. De pensioenprijs voor Marianne is hoog en we zullen ons redden."

„En dan" komt oom, heb ik nog een tijding van de directie van onze zaak. „Tijs kan na zijn vijf-jarige H.B.S. de plaats innemen van zijn Vader, eerst als assistent natuurlijk."

Nu is het Moeders beurt om stil te zijn van verwondering. „Weet Tijs het?" vraagt zij.

„Nee, eerst wilde ik jou er over spreken.”

„Och toe, ga eens gauw naar Tijs en zeg jij het hem, wil je?” Alex Ottens springt overeind „wil je?” Wat zou hij niet willen, om waar hij kan in dit gezin, een steun en Vader te zijn.

Als Heleen op haar slaapkamer is en haar gordijn opzij schuift om 't maanlicht over de weilanden te zien, is er maar één jubel in haar: „'t kan, 't kan! mijn leven gaat beginnen”. Ze zou 't alle dingen op haar kamer wel toe willen roepen. En als ze haar avondgebed doet, dankt ze alsmaar dat dit mogelijk is. Ze ligt nog lang wakker, ze heeft zoveel te denken, maar dan komt haar gezonde jeugd haar recht vragen. Met een glimlach om de lippen slaapt ze in.

En als Moeder haar avondgebed doet, drupt er traan na traan op de gevouwen handen. Waar is haar moed en dapperheid nu, die ze tussen haar kinderen had? Ze is zelf een kind nu, een eenzaam kind dat naar sterke handen verlangt om gesteund te worden. Heleen weg, ze weet zich koud en alleen.

Kan ze dan geen troost vinden in haar gebed? Weer verheft ze haar hart tot God en als ze Hem haar verdriet uitzegt, is het nu of een stille stem antwoord geeft: „Vrees niet, ik ben met u, alle dagen”. Met U, alle dagen, met U alle dagen, dat blijft naklinken.

Als nieuw schijnen haar die lichtende woorden in de duistere nacht, tot ze rustig inslaapt.

DE WERELD IN.

Nu komt het vertrek van Heleen al gauw. Moeder neemt de uitnodiging van mevrouw van Kronenburg voor haar aan en een week later rijdt Heleen door de prachtige Veluwe die in herfstzon baadt.

Behaaglijk schikt ze zich in haar coupé-hoekje en kijkt uit over de eindeloze heide, de dennenbossen en de berken, die hun kleine bladeren in goud gedoopt hebben en die ze, al juichend, op hun witte stammetjes de blauwe hemel tegemoet dragen.

Sprookjesachtig mooi is 't hier. Ze geniet intens en haar gedachten gaan naar huis terug. Moeder moest dit eens zien en met haar meegenieten. Of Iet; die zou er zich zo kinderlijk enthousiast in verheugen. Een glimlach komt op haar gezichtje als ze zich Iet indenkt, met haar grote ogen vol verwondering, of haar kinderlijk-blij uitroepen. Dit brengt haar gedachten in de huis-houdelijke sfeer, waar ze nog maar zo pas is uitgestapt.

Zou 't gaan met 't nieuwe dagmeisje? 't Leek een geschikt kind, zo helder en kwek. Gelukkig dat Moeder ze voor hele dagen heeft, alleen 's morgens is niets waard. Dat koken en afwassen 's avonds — nee, zo is 't beter.

Moeder hield zich dapper toen ze wegging, zo opgewekt. Gelukkig dat ze zo'n Moeder heeft; één die zo somber is en zoveel bezwaren heeft, valt niet mee. En, besluit ze haar gedachten-gang, zo gaat 't ook best. Maar toch, 't is lief, erg lief van Moeder.

Voor ze er erg in heeft is het doel van haar reis bereikt. Ze weet dat ze niet afgehaald wordt en loopt de makkelijk te vinden weg naar het grote huis alleen.

Een huisknecht doet haar open en een keurig meisje brengt haar naar haar kamer. Als Heleen zich wat opgeknapt heeft zal

ze bellen. Ze heeft een heerlijk ruime kamer, met aangrenzende slaapkamer en een groot balkon met pracht-uitzicht.

Hier zal ze dus een hele maand wonen, o wat een rijkdom! Als ze haar eenvoudig reiscostuumpje voor een gezellige jurk verwisseld, haar koffer uitgepakt en alles een plaats gegeven heeft, moet ze eerst nog even van haar uitzicht genieten. De kamer is op het westen en de zon neigt al naar haar afscheid.

O wat mooi, wat zeldzaam mooi is het hier! Ze moet er zich met geweld los van maken en troost zich, dat ze hier nog heel dikwijls zal zijn.

Hoe zou het beneden zijn? vraagt ze zich nieuwsgierig af, terwijl ze het schellekoord in de hand neemt. Hetzelfde meisje komt haar halen om haar naar een salon te brengen waar mevrouw van Kronenburg haar bij de theetafel wacht.

't Is de kleine salon, maar in de ogen van Heleen is ze gróót, groot en heel deftig, zoals alles hier. Met haar aangeboren smaak heeft ze een bewondering voor al het antiek en de kostbare meubelen.

Mevrouw van Kronenburg is beheerst en vriendelijk; zo komt ze haar ook tegemoet. En als Heleen even later voor het lage, zeer brede raam is gezeten met mevrouw en ze samen thee drinken, bewondert ze alweer 't ruime, zeldzaam mooie uitzicht. Hier te wonen al je dagen, dat moet een weelde zijn.

Een klein lachje is het antwoord van mevrouw van Kronenburg. „Ja, de natuur is hier uitgezocht, één van de mooiste plekjes van ons land.” En ze maakt Heleen opmerkzaam op verschillende dingen en praat over thuis, informeert naar haar Moeder en dan is het tijd voor tafel. Telkens al heeft Heleen vorsend rondgezien of Marianne niet eens in 't zicht kwam. Maar als meneer van Kronenburg binnen gekomen is om haar te begroeten en ze de eetkamer ingaan, is Marianne er nog niet. Pas als ze gezeten zijn, wordt er getikt en een kinderjuffrouw brengt het kind binnen. Zonder groet gaat ze zitten, de juf gaf haar het servet op de knieën en vertrekt geruisloos.

Dit is dus hun nieuwe huisgenootje.

Alsof er een schaduw valt in het zonnige vertrek met zijn wijdopenstaande deuren, waardoor de kruidige buitengeuren binnen komen, zo is de komst van dit kind.

De moeder bedient haar kind aan tafel zo ongemerkt mogelijk

en meneer van Kronenburg zet het gesprek over de jacht voort, alsof er geen Marianne was binnengekomen. Heleen voelt, dat zij ook zo moet doen en doet haar best het gesprek te volgen. Een poosje gaat het goed, totdat Marianne haar glas omstoot. Expres, hebben Heleens opmerkzame ogen gezien.

Er wordt gebeld en dezelfde juf die het kind bracht, komt binnen om een servet te leggen over de natte plek en een nieuw glas water neer te zetten. Meer onheil durft Marian deze keer niet te stichten, want ze weet: twee ondeugendheden aan tafel bezorgt haar kamerarrest en dat heeft ze er niet voor over. Ze is benieuwd naar deze afgezante van haar aanstaande omgeving en dit wil ze niet missen.

Enigszins spottend zien Marianne's donkere kinderogen Heleen aan, als ze na de maaltijd door de juf gehaald, de kamer weer verlaat. Lomp stoot ze tegen een stoel, haar harde lach klinkt na in de hall.

Meneer drinkt na tafel koffie op zijn kamer waar hij een schaakvriend verwacht, en Heleen en mevrouw zijn op elkaar aangewezen.

Terwijl mevrouw van Kronenburg een handwerkje opneemt, zet Heleen zich tegenover haar neer in dezelfde salon. „Ja, u zult wel denken wat een ijver, maar dat handwerk is voor de leus, ik houd er helemaal niet van. Maar je zit niet zo met lege handen, en ik wou u nu meteen maar even spreken over Marianne.”

„Vindt U goed, dat ik ook een handwerk haal of mag ik zo luisteren?”

„Doe wat u het prettigst is. U is misschien wat moe?”

Heleen bevestigt het laatste. Ze is moe, 't absoluut-andere hier grijpt haar aan. Stil zit ze daarom, de handen gevouwen, in een laag stoeltje te luisteren naar wat mevrouw van Kronenburg haar vertelt.

„Expres heb ik u vóór tafel niets over Marian meegedeeld. U hebt ze nu geheel onvoorbereid kunnen meemaken. Aan uw Moeder vertelde ik al, dat een psychiater ons de uitdrukkelijke raad gaf het kind in een eenvoudig, beschaafd gezin te doen. En wij zijn uw Moeder dankbaar, dat ze haar huis voor ons kind open gesteld heeft. Een psychiater zal haar controleren. Wij hebben nog hoop voor haar, maar haar buien kunnen vreselijk zijn. Als klein kind vertoonden die zich al, maar ze werden bij

het opgroeien veel erger. 't Is moeilijk voor een Moeder hard en streng op te treden. Niet een enkele maal, maar telkens en telkens en nu ben ik op."

Heleen ziet hoe bij deze woorden een flegmatieke uitdrukking zich zonder verweer over 't gezicht verspreidt van de Moeder daar tegenover zich. Moe en slap en zoals ze zelf zegt: „op” is ze.

„Wij hebben nòg drie kinderen, juffrouw Lenting. Onze oudste zoon is afgestudeerd in de rechten en reist nu veel en dan nog twee dochters die in 't buitenland op kostschool zijn. Eén in Italië en één in Zwitserland. Renate, de oudste, komt in de vakantie zelden thuis, ze haat dit leven met Marianne die alles vergalt, de jongste komt wel de vacaties thuis doorbrengen.

'k Heb u zoveel verteld omdat u straks veel met onze Marianne te maken heeft, wij praten er gewoonlijk met niemand over."

„Heeft Moeder u niet verteld, mevrouw, dat ik in de verpleging ga en dus Marianne niet veel zal meemaken?"

„Gaat u het huis uit? U leek mij de beste kracht."

Heleen kleurt. „Toch niet, Moeder en let zijn geduldiger."

„Ja, maar u zou haar strenger behandelen. U is meer gedeicideerd."

„Moeder is in dat opzicht begaafd en let meer begrijpend. Ik wilde graag een levensdoel", besluit Heleen.

Nu verspreidt een zacht rood zich over 't gezicht van mevrouw van Kronenburg. „Een levensdoel, ja dat zoeken we allemaal als we jong zijn. Ik had ook mijn idealen."

Heleen weet niet of ze verder zal vragen, nu mevrouw van Kronenburg zwijgt. Maar 't is of ze medelijden heeft met deze oudere vrouw, die alles heeft wat een mensenhart maar begeren kan en die er toch zo hulpeloos alleen uitziet. En onwillekeurig spreekt ze met Moeders woorden, als ze zegt: „Uw leven heeft hier toch een mooi doel, mevrouw."

Een spottende trek vliegt bijna onzichtbaar over 't gezicht tegenover haar. „Een doel, ja, Marianne kan ik niet benaderen, onze oudste dochter gaat volkomen haar eigen weg en mijn zoon leeft zijn eigen leven. 't Is alles doelloos. Alleen je wapenen tegen de buitenwereld, kind, dát heeft nog doel."

Hierop weet Heleen niets te zeggen, de buitenwereld die kent ze nog niet en nog steeds lijkt het leven hier haar ideaal. Alleen

dan die kinderen, ... tja, en hoe zou meneer zijn? Opeens voelt ze de drukkende stilte in en om dit huis en toch is het gevuld met gedachten van mensen.

God? Zou hier in 't geheel geen rekening met Hem gehouden worden?

Vreemd, thuis stralen de dingen zelf een andere sfeer uit.

Thuis! en toch, thuis wilde ze ook niet blijven. Nee, meer dan ooit weet ze in zich 't verlangen een taak te beginnen en haar jonge krachten te meten.

Een meisje komt binnen met theegerai. „Kom, laten we 't ons nog even gezellig maken. Schenkt u maar thee en geen muizenissen verder. U vergeet 't meeste maar van ons gesprek. We krijgen hier veel gasten en logé's, 't is hier altijd afwisselend. Morgen kunt u eens wat nader kennis met Marian maken. U is toch één van het gezin waar ze heen gaat, 't is altijd goed.”

Heleen hoort nog de spijt in de stem, dat zij niet thuis zal zijn, als Marian bij hen is.

's Avonds op bed denkt ze er over na, dat mevrouw van Kronenburg gezegd heeft: „toch jammer dat u er niet is, als Marian bij u thuis komt.”

Jammer! Moeder vindt het ook wel jammer, natuurlijk. Zou Moeder het niet te zwaar hebben zo? Iet is nog zo jong. Onrust komt er in haar of ze goed doet nu weg te gaan.

Wat vreemd, vanmorgen dacht ze daar heel anders over. 't Leven was toch wonderlijk.

Hoe verschillend waren de levens van haar Moeder en Marianne's Moeder. Ze kenden elkaar niet eens en nu moest haar Moeder nog de zorg van Marianne's Moeder over nemen. Terwijl die toch alle voorrechten had, die het leven bood en Moeder toch alleen stond met net zo'n kind als Marian.

Net zo'n kind? Net zó?

Wat was Noortje dan heel anders, zo lief en zacht.

Maar nu kreeg Moeder ook Marian er bij en dat was je wat! Vreselijk kind. Wat konden ze daar nog mee beleven!

Heleen had zich zo verheugd om haar mooie kamers rustig in bezit te nemen en nu lag ze hier te tobben en kon de slaap niet vatten.

Laat in de morgen ontwaakt Heleen. Naast haar bed staat een blad met 't ontbijt. Ze wrijft zich de ogen uit, waar was ze, wat

moest dat blad? O gunst, ze logeerde hier. Hoe laat zou 't zijn? Eerst genieten van het blad, wat een heerlijkheden erop. En zo'n heerlijk potje thee met beschuit! Ze trekt het blad naar zich toe en heeft stille pret, dat zij het is voor wie al die verwennerij bestemd is. Eerst theedrinken, aankleden en dan ontbijten. De stemming van gisteravond is weg. Ze doet haar morgengebed en springt uit bed.

Een heerlijke morgen, er is al zon. Wat zou ze hier genieten van buiten! Hoe kort geleden is 't nog maar, dat ze uit het raam van haar slaapkamer over het bouwland keek en zich een landhuis droomde. En nu zit ze hier op een heus buitengoed.

Vandaag naar huis schrijven. Zou 't alle dagen zo zijn; op je kamer ontbijten? 't Léék haar wel. Ook proberen Marian wat aan zich te wennen. Arm kind toch, maar o, wat kon je daar een last mee hebben! Niet denken nu aan zoiets. Wat zou de dag vandaag weer geven?

Als Heleen volop genoten heeft van haar ontbijt gaat ze naar beneden, blij de komende dag tegemoet.

Uit de eetkamer klinkt een heftige stem. „Hoe komen jullie erbij 't kind daar te doen? Nonsens, stop haar in een kostschool, allemaal ondeugd en dan bij fijnen! Wat scheelt jullie toch?” Heleen staat voor de deur en weet niet wat te doen, ze klopt iets harder. Nu klinkt er een „Ja” en stapt ze rustig, maar toch met een kloppend hart binnen.

„Juffrouw Lenting, en dit is mijn zoon die gister heel onverwacht nog laat thuis kwam,” stelt mevrouw van Kronenburg voor. Heleen buigt licht met het hoofd ten groet en voelt hoe de scherpe, donkere ogen van 't jongmens haar opnemen. Maar dan ziet ze hem ook volkomen rustig aan als hij zegt: „Dus bij u komt onze Marian in huis?”

„Niet bij mij, maar bij Moeder” is het kalme antwoord.

Hij kijkt haar enigszins verbaasd over dit fiere gezegde aan. „U zult wel gehoord hebben, Moeder en ik hadden het er over. Enfin ze moeten het zelf weten. Ik ga vandaag mee jagen. Moeder, wens me maar een goed schot.” Met een hoofdgroet voor Heleen verdwijnt hij.

„Onze Erik is wat kort aan, maar heeft een open karakter. Hij is de enige die wat met Marianne beginnen kan. Maar ja, hij is zelden thuis. Als u nu wat van de natuur genieten wilt? We

drinken kwart over elf een kop koffie. Morgen kan ik wel eens met U meegaan, nu heb ik andere bezigheden."

"Zou Marian mee mogen?" vraagt Heleen in een opwelling om de eenzaamheid van het kind.

"Nee, ze heeft les en ze neemt er toch al zo weinig van mee. Vanmiddag wel een poosje."

Aldus trok Heleen uit op haar eerste zwerftocht in de onge-repte natuur. Dit was de natuur die ze gezien had met haar geestesoog, als ze dromend over de weilanden keek uit het raam van haar smalle kamer thuis.

Onbegrensde heide-vlakten, zilveren berken, dennenbos en loof-bomen. Zandkuilen en blauwe luchten en 't geluid der stilte, het zachte ritselen der boomtoppen, het geschuifel van een hagedisje, het zoemen van bijen. Al die dingen dronk ze in, 't werd feest voor haar. Heel de wereld één feestzaal en zij, Heleen Lenting, stond er middenin. Zó was Heleen op haar best, zo wilde ze wel iedereen betrekken in die vreugde.

Vast en zeker zou ze dat Marianneke meenemen als ze er de kans toe kreeg. Om zon 'te brengen in 't leven van anderen, 't moest heerlijk zijn, zoals Moeder zei.

Wat zouden de mensen altijd met „fijne” bedoelen? Van haar kinderjaren al was 't haar een raadsel geweest. Bij de koffie straks zou ze het mevrouw eens vragen. Is 't nou een eer of een oneer? Aan de toon zeg je natuurlijk een oneer, maar 't klinkt toch altijd goed als iets „fijn” is.

Onderwijl haar gedachten komen en gaan, en sprongen nemen van hier naar ginds, zamelt Heleen ijverig alles wat ze aan bloem of heide of mooie steentjes of sparappels, kan vinden. Vatbaar als ze is voor de inwerking der zonnestralen, komt ze al wat bruiner thuis. Blij en stralend om zoveel moois, is ze nu ook zelf mooier in haar kleurig zomerjurkje.

Verrast ziet mevrouw van Kronenburg haar aan als ze thuis komt, 't is of het een ander kind is.

Aan de zonzijde van het huis staat de koffietafel klaar. Nu kan ze het wel uit jubelen, dit is leven, alles zon en dennengeur. Ook mevrouw van Kronenburg is in een blijdere stemming dan gisteravond, 't weer laat niet na een milde stemming te wekken. Heleen vertelt wat ze allemaal zag en hoe ze gegaan is en hoe ze genoot en toont mevrouw haar meegebrachte schatten. Als eensklaps Erik

van Kronenbrug om 't huis heen komt en zich bij hen zet.

„Wel Erik, nu al terug?”

„Ja, ik heb meer gezworven dan geschoten. Moeder wat een oord hier. 'k Geloof dat ik nu voor goed hier blijf en wát een dag.”

Heleen krijgt nu een andere indruk van Erik dan vanmorgen in de zwaar-gemeubelde eetkamer. Hij praat nu heel anders. Maar opeens staat het weer voor haar: „bij die fijnen aan huis.” Ze wordt stil, haar gezellig gebabbel verstomt, 't is opvallend. Heleen voelt zelf hoe moeilijk het is, je niet meer te kunnen geven, als er iets tussen zit.

„Hè, u is ineens zo stil. Peinst u nog over al het moois of hebt u heimwee?” klinkt plagend Eriks stem.

Heleen kijkt hem recht in de ogen en vermant zich. „Nee, geen van beiden, nu moet ik er ineens aan denken, hoe u vanmorgen zei, dat u Marian niet bij die fijnen aan huis wilde hebben. En op de hei moest ik er ineens aan denken wat de mensen toch bedoelen met 't woord „fijne”.

Vragend ziet ze hem aan. Ze is gespannen op het antwoord, ze is zich zelf weer, want nu is dit, wat stond tussen haar medemens en haar eruit.

Driftig springt Erik overeind. „Wat ik daarmee bedoel? U zult dat niet weten! U is niet voor niets toch zelf fijn. Ze bedoelen natuurlijk, dat ze alles beter, fijner weten en beter en fijner zijn.”

't Geboeide gezichtje doet hem van toon en houding veranderen. Rustig zet hij zich weer neer. „Ik weet niet hoe u zult zijn, maar die ik ken, zijn misselijke lui, allemaal. Ik had 't u niet gezegd, maar u vraagt er om.”

„Ja, dat doe ik ook. O, bedoelen ze dat er mee? O!” 't Is nu stil na Heleens uitroep en dan zegt ze zacht, alsof ze Iet is en niet de trotse Heleen: „die het werkelijk zijn, die zijn het ook.”

„Zie je, daar heb je 't. 't Is toch sterk, een bevestiging van wat ik zeg, mooier kan 't niet.”

„Ik ben niet zo, maar Moeder is zo en Vader was zo en Iet is het nu al. Ik heb teveel donkere gedachten, maar Moeder zegt dat ik eerlijk moet strijden en om leiding vragen.”

Als er ineens een heidebrand was uitgebroken, of een bliksemstraal aan de heldere hemel zichtbaar was geworden, dan had

het gezicht van Erik van Kronenburg niet meer verbazing kunnen uitdrukken dan nu, door dit antwoord.

„Dus uw moeder is anders dan, ja, dan mijn moeder, om het nu maar eens heel duidelijk te zeggen.”

Nu was het weer de trotse Heleen, die verontwaardigd zei: „U wilt mij laten oordelen, ik weet alleen maar hoe mijn moeder is. Dat is niet te zeggen. Er zijn toch zoveel dingen die je wel aanvoelt, maar niet kunt uitleggen.”

„En ik houd niet van slappelingen en die ik ken, dat zijn slappelingen.”

Heftiger wordt nu Eriks toon, Heleen voelt 't goed. En hoewel ze voelt, dat haar toon striemender is dan haar woorden, zegt ze: „Uw slappelingen kén ik niet, maar we zullen misschien een verschillende voorstelling hebben van moed.”

„U is dunkt me wel moedig”, zegt hij en hoewel het spottend bedoeld is, ligt er bewondering in de toon.

„Ja”, zegt Heleen, maar nu met meer humor, „maar mijn moed is meestal de verkeerde. Mag ik nu mijn bloemen een plaatsje geven?” en ze kijkt naar mevrouw, die zich niet in dit gesprek gemengd heeft.

Heleen ziet weer die matte uitdrukking in de ogen en ze begint alvast zichzelf te beschuldigen dat ze niet had moeten antwoorden, maar 't gesprek een andere richting geven. Toch tegelijk komt de fierheid boven om te verdedigen dat wat recht is.

En als ze de trap naar haar kamer oploopt zingt ze zachtjes een Meideuntje. Door het open raam is het te horen, ook dat haar stap veerkrachtig klinkt. Dan gaat een deur open en dicht en is het stil.

„Zo moet je er meer in huis halen”, zegt Erik, terwijl hij zich uitrekt, de armen ver boven 't hoofd. „Dat noem ik nog eens krachten meten.”

„Ja, dit is wel een persoonlijkheid, maar jammer genoeg blijft ze niet in huis, dus zal zij Marianne niet voort kunnen helpen.”

„Er schijnen er daar meer zo te zijn, één heilige is er alvast, dat zal helpen. Wie weet hoe je dochtertje weer thuis komt.” Hierop zegt mevrouw van Kronenburg niets meer, maar staat op om zich voor de koffietafel klaar te maken.

Aan tafel heerst een opgewekte stemming. Heleen komt beneden met zoiets blij's in haar wezen, dat het aanstekelijk werkt.

Ook Marian is beter gehumeurd. Ze is trots op haar oudsten broer en ze doet haar best zich goed te gedragen. Heleen echter negeert ze nog, maar als haar Moeder haar vertelt, dat juffrouw Lenting een wandeling met haar wil maken, draait ze bij. Dat iemand zo speciaal haar daarvoor vraagt, vindt ze een eer.

Dus gaat Heleen met een platte grond gewapend en met Marian tot gezelschap, er 's middags weer op uit. „Hoe zou 't kind zijn?” denkt ze. Mevrouw heeft haar gezegd, dat ze graag in de natuur is. Ze kan heel verschillend zijn, stil, maar ook wel spraakzaam en ze kan flink stappen. „Dus je vindt goed, Marian dat we het heidepad houden tot het grote bos?” Marian knikt. „Kom dan gaan we, fijn dat jij mee gaat, jij kent hier ook de weg.”

Iets van blijdschap komt er op het donkere gezichtje, zijgend stappen ze voort. „Welke vogel zou daar roepen, wat denk jij?” Marian loert terzijde naar Heleen en zegt „een papegaai”. „k Denk, dat je het mis hebt, zou 't een Vlaamsche gaai kunnen zijn?” Marian trekt verongelikt de schouders op.

Had Heleen niet zo mateloos van de natuur en 't stralende weer genoten, dan zou de wandeling door Marian bedorven zijn. Nu zegt ze wel zo nu en dan wat tegen 't kind, maar verwacht geen antwoord. En als ze thuis komen na een paar uur is Marian toch nog trots op haar lange wandeling en 't geeft Heleen voldoening haar meegenomen te hebben.

Nu Erik zo ongedacht en onverwacht is thuis gekomen, neemt 't leven een keer op 't grote huis. De heer en mevrouw van Kronenburg bereiden zich voor feesten te geven ter ere van hun zoon.

Als Heleen de grote zaal eens beziet, vlak voor het feest, lijkt haar dit een sprookje. Zoo groots, zoo kostbaar alles en een zee van bloemen.

't Schittert alles in het licht der kronen en de eetzaal is één en al kristal en zilver.

Stil ziet ze het alles aan en het dringt tot haar door hoe anders dit leven is dan het eenvoudige leven thuis. Mevrouw van Kronenburg ziet de verbazing op het meisjesgezicht en dat streelt haar. Tot nu toe had Heleen zich hier zo volkomen thuis getoond, alsof ze altijd in deze kringen verkeerd had. Dat had

mevrouw eigenlijk verbaasd, maar nu was 't Heleen die zich verbaasde.

't Sprak natuurlijk vanzelf dat Heleen aan deze feesten geen deel zou hebben. Immers alle aanzienlijke families in de omtrek zouden deze avonden bijwonen. Al wat in mensenogen groot was, zou hier bijeen komen. Per slot was Heleen hier toch slechts ten dienste van Marian. Zo voelde mevrouw van Kronenburg het. En al zou ze als logée wel uitgenodigd worden deel te nemen aan de feesten, Heleen zou dat niet kunnen: nòch haar opvoeding, nòch haar kleding was hierop berekend.

Ze was niet opgevoed voor salon en danszaal, wel voor gezelschap van gewone, denkende menschen. Niet dat déze mensen niet konden denken, Heleen dacht er over na hoevelen hier bijeen zouden komen met allerlei talenten. Maar deze mensen stelden daarbij nog zovele andere eisen en de eeuwige filosoof in Heleen zei: ja, maar ik óók. Ik moet volgens Moeder eisen of 't wel is naar Gods wil, al wat ik doe en begeer.

Hoe zouden andere mensen toch denken over God en hoe zouden andere mensen hun opvatting van thuis beoordeelen? Als ze Eriks woorden naging, die ze uit de eetkamer opving, dan was hun opvatting veroordeeld. Maar, peinsde ze, hij kent ons niet.

„U is er stil van juffrouw Lenting, lijkt het u?”

„Ik zag nog nooit zoiets, 'k wist niet dat zoiets bestond.” Dit antwoord doet mevrouw van Kronenburg goed, ze is trots op haar mooie zaal die bekend is in de omtrek. En op de avond van het feest als mevrouw van Kronenburg Heleen nog een gezellige avond komt wensen, is ze in haar avondkleding zo sierlijk, dat Heleen de bekoring van iets heel moois ondergaat.

„Is het u zo naar uw zin, zult u 't zich gezellig maken?”, vraagt ze Heleen nog en Heleen betuigt dat ze veel te veel verwend wordt zo en ze meent 't.

In haar zitkamer zijn bloemen neergezet en er is een theetafel met een gezellig servies en een bonte, vrolijke theemuts waaronder een grote pot thee en verder is er allerlei lekkers, niets is vergeten. Ze krijgt plezier in 't geval en gaat zich ook heel netjes maken en legt dan een boek klaar voor straks; eerst nog wat handwerken! Maar als ze zo met haar handwerk bij een fleurige schemerlamp zit, met al die feestelijke dingen om zich heen en 't geroezemoes van beneden tot haar kamer doordringt, komt er

op zachte voeten iemand de kamer ingeslopen. 't Is iemand die door dichte deuren en gesloten vensters binnen komt, 't is vrouwe heimwee!

Waar is nu die plezierige stemming van straks? Haar handen bewegen zich wel over 't handwerk, maar zo traag. De gedachten gaan sneller. Wat gek om hier alleen te zitten in een huis vol mensen, een huis vol feest.

Of ze er bij zou willen zijn? Och, dan zou ze pas recht goed voelen er niet bij te horen, nee, dat niet. Maar je bent zo, zo eenzaam. 't Is nu, laat 's kijken, negen uur. Marian is natuurlijk al op haar kamer. Wat zouden ze thuis doen? Moeder karweitjes, Tijs en Koen leren, Iet bij Moeder in de kamer met haar boeken, over een kwartier theedrinken. De kleintjes slapen natuurlijk al lang. Marian zal ook wel zowat slapen. Wat zou dat meisje nu doen, dat speciaal hier is om Marian in alles te verzorgen? Eigenlijk heeft ze haar nog nooit eens alleen gesproken. 't Is een beetje schuw kind, altijd zó weer weg. O, wat een verlangen naar huis heeft ze nu. Ook braaf kinderachtig!

Als ze hier nu eens zo alleen zat en geen thuis meer had?

Ze zal zich thee in schenken en eens van het lekkers proeven en toch blijft ze zitten mijmeren.

Een traan drupt op haar hand. Moeder, denkt ze, dat zij zó verlangen kan! Ze wil eens zien of ze Rina vinden kan. Zij zal haar werk wel klaar hebben; iemand moet ze hebben om eens mee te praten, juist nu. En Heleen stapt resoluut haar kamer uit, op zoek naar Rina.

Juffrouw Rina wordt ze genoemd, het meisje dat er speciaal is voor Marianne. Voor Marianne's verzorging, haar nukken en buien en, een heel enkele maal, haar toevallen. Iemand in dit huis, die weet van het leed dat zich hier afspeelt.

Als Heleen de gang afloopt op zoek naar haar kamer, ziet ze Rina behoedzaam de deur van Marian's kamer achter zich dicht doen.

„Juffrouw Rina”, zegt Heleen met gedempte stem. De zachte grijze ogen van het meisje zien haar aan. 't Is een bleek, moe gezichtje, een tenger figuurtje dat zich naar Heleen keert. Heleen wenkt haar naar zich toe, om Marian niet door gepraat te storen.

„Hoort u eens, hebt u zin van avond op mijn kamer te komen? Is u vrij?” Rina knikt. „Hè toe, ga dan direct mee, doet u 't?”

Haar ogen zijn nog schuw maar toch ligt er al een andere uitdrukking in, als ze zegt: „Graag, als 't u ook genoeg doet.”

„Mij? Ik verlang er naar. Ik ben zo alleen in dit huis, dat moest u eens weten” en meteen opent Heleen de deur van haar kamer.

„Toch niet zo alleen als ik, denk ik. Ik ben een wees”, komt het er zacht achteraan.

„Och”, schrikt Heleen. Dit was dus iemand, die het heel wat zwaarder had dan zij. Die had *werkelijk* geen thuis meer. Een groot verschil was dat. Maar juist door het gevoel van verlatenheid dat haar straks zo had bevangen, kan ze nu beter met Rina meevoelen en haar toestand begrijpen. Het was dus maar goed, dat ze zich zo alleen had gevoeld, anders had ze „juffrouw Rina” nooit hier gevraagd. Egoïst, ja dat ben ik, is het slot van haar gedachtengang.

„Fijn dat we nu samen hier zijn, zal 'k maar Rina zeggen? zeg maar Heleen, zoo heet ik. Ga daar nu eens zitten in dat lage stoeltje bij de schemerlamp, dan gaan we gezellig thee drinken. 'k Ben zo blij dat je hier bent, alleen geniet je toch niet van de dingen en er is zoveel lekkers. Ben je iedere avond vrij?”

En Rina vertelt, hoe ze Marian tot dat ze naar bed is verzorgt en dan de speciale zorg over haar kleding nog heeft. Dat Marian dikwijls winkelhaken ergens in haalt of mooie dingen stuk maakt, die zij dan zo goed mogelijk probeert te repareren. Verder heeft ze dan de avond voor zichzelf.

Als Rina zo vertelt valt de schuwheid weg. „Zal ik mij ook eerst netjes gaan maken, 'k ben in een wip terug?” zegt ze tegen Heleen. Heleen knikt ijverig, „maar gauw terug hoor.” En Rina is gauw terug, in een gezellige jurk, blij dat iemand haar gezelschap prettig vindt.

„Weet je wat, we steken ons allebei een bloem in 't haar. Ieder zelf kiezen en bij elkaar insteken. Wat kies jij? Moeilijk hè, er is zoveel moois.” Ze besluiten allebei een rozenknop te nemen. Rina een donkerrode omdat ze blond is en Heleen een zacht-rose in haar bruine lokken. „Leuk hè, net echt. 't Is ook echt, vind je niet, Rina, dit is toch ook feest? Leuk dat je ook je handwerk meegebracht hebt. Houd je ook van lezen? Ja? Dan lezen we om beurten aanstonds voor.”

„Is 't een mooi boek?” vraagt Rina kinderlijk. „Ja”, zegt Heleen

langzaam, dat vind ik wel, maar daarover kan men van mening verschillen. 't Is van Tolstoi: Iwan de dwaas; zo nu en dan lees ik dit eens over. 't Zijn schetsen. Ken jij 't?" Rina schudt ontkenkend haar hoofd.

„Ik lees niet zoveel, 'k heb altijd zoveel te doen, ik naai ook nog mijn eigen kleren. Ik ben al vroeg van school gekomen en moest al heel jong voor mij zelf zorgen. Moeder is maar twee jaar na mijn Vader gestorven, 'k was toen veertien jaar. 'k Had nog een zusje, maar dat stierf, toen ze acht jaar was. Die leed heel erg aan toevallen, daardoor had ook het verstand geleden. Omdat ik zo goed als geen familie had, ben ik in een weeshuis opgevoed en later ben ik in de linnenkamer gekomen, in datzelfde weeshuis, tot ik deze betrekking kreeg. Hier verzorg ik ook nog het linnengoed, 'k ben hier nu ruim drie jaar. 'k Ben al twee en twintig; oud hè?"

„'k Dacht, dat je ook negentien zou zijn, net als ik. Je ziet er niets ouder uit, je bent ook zo smalletjes."

„Ja, erg sterk ben ik niet, maar dat kan ook wel niet anders, uit zulke zwakke ouders."

„'t Is wel moeilijk om allebei te missen", zegt Heleen zacht. „Ik heb ook geen Vader meer, maar wel een heel lieve Moeder en twee grote broers, dan weer twee zusjes en dan twee kleintjes."

„O wat véél, dat zal gezellig wezen."

„Nou, of 't", is Heleens antwoord. „Maar toch ga ik uit huis, ik word verpleegster. Je moet toch een eigen weg gaan in 't leven, je kunt niet thuis blijven zitten." Dit voegt ze er aarzelend achter, als om zich te verontschuldigen. „Kom, laat ik je nog eens bedienen."

Genoeglijk nestelt Rina zich in haar stoel, intens genietend van zoveel luxe. „Zouden ze beneden nu zoveel meer genieten dan wij hier?" komt dan haar stem uit de diepte.

„Moeder zegt dat we altijd en overal van kunnen genieten, als wij 't maar zien als van God gegeven. Maar dat kan ik niet altijd. Jij dan Rina?"

„Ik? dat weet ik niet, daar denk ik niet zo over na. Daar weet ik eigenlijk zoveel niet van. Als je een moeder hebt zal dat wel anders wezen. Tenminste, alle moeders zeggen niet zoiets. Hier hoor je er nooit over. Marian is een heel groot verdriet voor mevrouw en dat kan ik mij goed begrijpen. Mijn

„Kom, laat ik je nog eens bedienen.” Genoeglijk nestelt Rina zich in haar stoel, intens genietend van zoveel luxe. (blz. 30)

zusje was ook zo'n verdriet voor Moeder. Moeder hield zoveel van haar. Zo'n arm klein ding. Daarom ben ik ook hier gekomen. 'k Zag er iets van 't zelfde in als bij ons thuis en dat trok mij. Ik dacht hier te kunnen helpen en ik wist zo'n beetje hoe je zulke patienten behandelen moet. Maar Marian is natuurlijk heel anders dan onze Liesje, die was zo heel erg."

„Hoe is Marian nu tegen jou?"

„O, zo verschillend, zo moeilijk om mee om te gaan, zo ruw vaak. Maar een enkele, heel enkele keer is ze lief en dat is zo ontroerend. Voor iets wat lijdt, wat heb je daar veel voor over, vind je niet? Dan verdraag je weer alle boze buien. Maar ze wordt niet beter en daar is 't om begonnen en daarom komt ze nu bij u."

„Nu raak jij je betrekking kwijt, egoïst die ik ben, daar heb ik nog niet eens aan gedacht. Heb je al iets anders?"

„Nee, maar ik blijf hier nog als linnenjuffrouw, zolang ik niets anders heb. Mevrouw wil mij ook wel voor vast hier houden, maar ik denk niet dat ik 't doe. 't Is wel makkelijker, maar je hebt zo graag iets te verzorgen."

„Dan zal je Marian missen."

„Dat klinkt je misschien vreemd, maar ja ik zal haar zelfs èrg missen."

„'k Zal je helpen uitkijken en Moeder eens vragen als ik thuis ben, je kunt nooit weten."

„Dat zou fijn wezen, of als ik in dezelfde plaats als jij kwam."

„Wat een gezellig plan, dan kende ik ook meteen iemand."

Tot laat in de avond bleven de meisjes bij elkaar en heel anders dan ze gekomen was, ging Rina weer weg. Deze avond had haar zo goed gedaan. En Heleen had toch feest gevierd.

Ze had er iets van ondervonden, van wat Moeder bedoelde met voor elkaar te leven.

Door Rina te helpen, had ze zich zelf geholpen en deze levenswet was de moeite waard betracht te worden.

Hoe lang was Heleen hier nu al? 't Zou niet zo lang meer duren of 't was tijd om naar huis terug te gaan met Marian bij zich. Zou ze zich hier gehecht hebben? Meneer en mevrouw van Kronenburg bonden haar niet, maar wel de eenzelvige Rina,

die zich voor haar geopend had zoals sommige bloemen in de zon haar blaadjes ontvouwen, om ze daarna bij de minste schaduw weer te sluiten.

En Erik zou ze ook missen. Zijn intelligentie woog tegen de hare op en hij hield haar waakzaam en wakker. Als hij zijn gesprekken met haar begon, voelde ze wat echt van haar zelf was en met een kalme, zachte moed wist ze haar standpunt of inzicht te ontvouwen of te verdedigen, zoals ze het anders niet kon.

Ja, Erik, dien zou ze missen, hoe ver ze ook van elkaar stonden.

Meneer en mevrouw van Kronenburg, die tot het eind hun telkens terugkerende meningsverschillen volhielden en die in nimmer wijkend egoïsme hun eigen inzichten volgden, konden haar niet sympathiek zijn. Als ze moest kiezen dan misschien meneer nog, die zo gehecht was aan zijn honden. Maar als ze dan dacht aan zijn vasthoudendheid in kleine, onbelangrijke dingen, meende ze weer dat mevrouw 't won. Per slot had zij al de zorg voor Marian alleen te verwerken, nee..... ze wist 't niet, die beiden waren haar vreemd gebleven.

Maar Erik! Die had natuurlijk in zijn jongensjaren hier onder geleden, die was met gemengde gevoelens 't leven ingetrokken. Een vreemdeling en toch, een erfgenaam van zo'n groot landgoed.

Hoe anders groeide Tijs en Koen op in hun harmonisch gezin, al waren ze beiden heel verschillend.

Al deze dingen overdacht Heleen op een morgenwandeling in haar eentje.

Juffrouw Rina mocht ook nog een keer mee op een verre tocht, had mevrouw beloofd. Uit zich zelf trok zij er niet op uit, maar met Heleen samen voelde Rina er wel voor een zwerftocht te ondernemen.

't Mooie weer was nu voorbij, de dagen begonnen snel in te korten. De wind begon op te steken en Heleen trok haar mutsje vaster over de oren en zette de mantelkraag op. De handen in de zakken en de Ierse setter naast zich of ver weg, zodat ze hem met handgeklap tot de orde moest roepen, zo zwierf ze daar.

„U hoeft niet zo hard te klappen, zonder dat had ik u hier toch wel vermoed.”

„Gunst Erik,” schrikt Heleen.

„Ja, Heleentje, dat ben ik.”

„Och, hoe kom ik erbij? Wat vind ik dat nu vervelend, 'k hoor

natuurlijk altijd zo over u spreken thuis, 't was helemaal niet mijn bedoeling."

„Maar werkelijk 't klinkt goed zo, op een wandeling of zo moesten we 't zo laten," stelt Erik voor.

Heleen die eerst verward was door het onverwachte en zo-doende „Erik" uitriep, keek nu weer, geheel zichzelf, hem verwonderd aan.

„Meent u dan dat ik dát zou doen, u anders noemen als 'k u alleen sprak, dan in gezelschap?"

„Je deed 't nu toch ook?"

„Ja nu, ik schrok en daardoor kwam het natuurlijk," zegt ze weer enigszins verward.

„Wil je wel geloven hoe misselijk 't is zo door de etiquette gebonden te zijn, ik heb schoon genoeg van al die feesten. U hebt mij aangestoken, ik ga ook een werkkring zoeken. En weet je wat het wonderlijke is, ik heb aan een ouden vriend geschreven om mij ergens voor te stellen, aan 't een of ander gerechtshof en nu kom ik in precies dezelfde stad als u."

„Nee maar dat is zeker wonderlijk, ik wilde juffrouw Rina daar ook al hebben."

„Juffrouw Rina? Gaat die dan weg?"

„Ja toch, als Marianne bij ons komt."

„O ja, natuurlijk! U moet u niet zo'n sleep op de hals halen als u zelf begint. Wat moet je nu met zo'n schepsel uitvoeren?"

„Ja, dat zou ik zelf ook zo gezegd hebben voor een paar weken terug. Maar nu kan ik veel beter voelen, wat 't is om alleen te staan. Niet dat mevrouw 't mij niet gezellig gemaakt heeft, maar ik ben eigenlijk nog nooit zo op mijzelf aangewezen geweest als nu en dat is wel heel goed voor mij. Straks moet ik toch ook helemaal op eigen benen staan."

„Was U dan altijd thuis?"

„Ja, altijd, al die negentien jaar, een tijd hè."

„Hoe komt u toch zo aan die juf van Marian? Ze is meestal met Marian bezig, geloof ik, en ze heeft toch geen opdracht van Moeder de logée's te vermaken meen ik", en lachend „daar lijkt ze mij ook helemaal de persoon niet voor. En dan, gezelschap voor u is 't allerminst."

„Voor mij allerminst? Wie is dan wel geschikt als gezelschap

van mij?" en dan alweer spijt hebbend over die vraag, zegt ze snel: „U moet denken, ik was al die avonden van de feesten alleen en ik zou mij er wel best doorgeslagen hebben op mijn kamer, 't was er gezellig genoeg. Ik kon wat taal studeren en handwerken of lezen, maar dom hè, ik voelde mij zo alleen en toen heb ik juffrouw Rina opgezocht. En ze is wel de moeite waard. Moeder zegt dat ieder mens de moeite waard is, ieder weer anders. Maar ieder heeft zijn eigen waarde.”

„Marian dan ook, zulke mensen ook?" vraagt Erik zacht.

„Moeder zegt van wel, maar ik vind zoiets niet makkelijk te aanvaarden. Maar ik sta ook nog vóór 't leven, daar begin ik iets van te speuren. U moet niet denken dat ik 't ergens om zeg, want uw moeder ken ik niet zo. Maar u moest mijn moeder kennen.”

„Meisje, weet jij wel dat ik niet meer zo voor 't leven sta en dat ik de wereld drommels goed heb aangekeken en dat ik niet zo makkelijk theorieën slik? Nee stil, nu zeg ik niets van je moeder, maar ik ken wel stelsels en theorieën, ook zeer godsdienstige! Houd er van op. En dan de zeer door en door wereldse en die uit kunstkringen en uit de wetenschappelijke wereld. En zo ga je maar door. Maar dit wil ik je ook zeggen, zo'n open verstandig meisje als jij, die niet flirt, zo één ken ik niet. Haast altijd ligt er een bedoeling achter de plannen en woorden van al die meisjes en families die ik ontmoet en daarom wapen ik mij met een flinke dosis achterdocht. Probeer zelf zo eerlijk mogelijk te wezen, daarom ben ik vaak ruw of bitter in mijn gesprekken. 'k Kan u wel zeggen, dat ik die schijn en paai-wereld haat. 'k Heb je dus een grote eer bewezen door dit te zeggen. 't Is de vraag of 't goed van me is dit te zeggen. Straks word je ook zo en op mijn uitkijkpost blijf ik, ook tegen jou.”

Scherp nam Erik het meisjesgezicht waar, hoe Heleen hierop zou reageren en sterker dan hij zichzelf wel wilde bekennen, spitste hij zich op haar antwoord. Zoals hij tot nu toe telkens van Heleen had ondervonden, reageerde zij heel anders dan hij zich had ingedacht.

Ze was niet zo als de anderen, maar iets daarvan zou ze toch wel hebben. 't Was toch ook een eer om door hem, die in alles ver boven haar stond, zoiets gezegd te worden.

Fier staat Heleen daar voor hem, de ogen donker en vlammend op hem gericht.

Fier staat Heleen daar voor hem, de ogen donker en vlammend op hem gericht (blz. 35)

„Een eer? een eer? om te worden gewantrouwd? Een eer om door u zoiets gezegd te worden? 't Zijn de eerste doodgewone vormen van de samenleving. Als u dan uit die kringen komt waar 't anders is, dan is u met uw kring een schande voor de samenleving. Ik dank u voor die eer, dacht u dat het alles zo gemakkelijk gaat? U kent geen mensen van zielenadel.” Met een ruk wendt Heleen zich af, om de lange tocht naar huis te ondernemen en Erik perplex op de hei te laten staan. Ze denkt niet aan de hond in haar gekwetst eergevoel. De handen tot kleine vuisten in de mantelzakken, zo stapt ze tegen regen en wind in alleen en recht op haar doel af. Ze is in opstand met alles wat ze heeft en is. Dit is ook de Heleen zoals Moeder haar zo goed kent.

De lange tocht naar huis kan dit niet verhinderen, een eenling voelt ze zich, maar moedig tot de strijd.

Wat zal ze hier ook langer doen, nog een paar dagen en dan gaat ze weer naar huis! Zo bereikt Heleen het grote huis. Hup, daar gaat haar natte jas uit, muts er boven gehangen, handschoenen in de zakken. Wat heeft ze daar nu nog? O ja, de riem van Pluto.

Pluto! ze is hem helemaal vergeten. Hoe kon ze, hij was zo blij mee uitgetrokken! Natuurlijk is hij wel met Erik mee en komt straks wel thuis. Zo'n dier weet de weg wel goed. Maar toch geeft deze oplossing haar geen bevrediging. Met haar is hij uitgegaan.

Iets meer verslagen dan daar straks, komt ze op haar kamer. Begint haar haren in orde te brengen en ziet de rimpel boven haar neus.

Gunst wat een spanning! Waarom zegt dat jong, die Erik ook altijd zulke dingen? Alsof ze een stem vlak bij haar hoort zeggen, zo duidelijk is het: „Overal in het leven zijn Noortjes die commentaar op de dingen behoeven en Koenen die vervelende dingen zeggen.”

Ja, zo is 't wel, maar je mag toch voor het recht opkomen? En dan begint die lastige stem van binnen: Ben jij altijd recht? zeg jij altijd alles zoals het 't beste is?

't Berouw zet de voet op de drempel van haar hart en ze laat het binnen.

„Zo ben je een mooi schijnend licht, zo kan Christus wel in deze wereld door je heen lichten. Maar zelf was Hij toch ook een

Strijder voor recht? Ja, Hij beleed 't met Zijn leven. Deed jij dat ook al voor allen hier, had jij wel recht?"

Een verslagen Heleen is er straks aan de koffietafel, die kleintjes meedoet en die opnieuw een wonder voor Erik is, die zich gespitst had op een scherpe woordenwisseling.

Zodra Heleen zich op de hei omgekeerd had en Erik haar stond na te ogen, was er bij verbazing ook ergernis in hem op gekomen. Wat een kind, een nest, je zou ze! Dan keert hij zich evenwel energiek om en fluit Pluto, zwerft verder over de hei om aan de koffietafel weer te verschijnen.

Interessant zou 't worden, een onderwerp van gesprek waard, wat zou ze heftig wezen.

En hij ziet aan tafel niet de fiere, heftige, trotse Heleen, maar een Heleen kleintjes en stil, alleen nog maar haar best doende om toch iets te zeggen en zodoende de aandacht van zich af te keren.

Dit is weer iets nieuws, het prikkelt hem haar uit de vesting te lokken.

„U was weer gauw terug van Uw zwerftocht, juffrouw Lenting. Is de hei niet meer zo mooi als de eerste dagen of is het nieuws er af?"

„Geen van beide, meneer van Kronenburg."

„Ik zag u zo'n haast maken, Pluto die met u uitging is met mij mee teruggekomen."

„O, daar ben ik blij om, Pluto hoort ook bij den baas."

„Dat is een makkelijke oplossing. Pluto kan ook wel gedacht hebben, samen uit, samen thuis."

„Ja, zo is het eigenlijk ook wel," zegt Heleen effen.

Neen een interessant gesprek kan je dit moeilijk noemen en Erik houdt er mee op. Hij ergert zich en waarom weet hij zelf niet recht. Moest ze dan nu aan tafel weer die houding van daar straks aannemen, had hij dat dan gewild? Ook toch immers niet. Maar wat school hier achter? Nee, zo één kende hij er nog niet al kende hij veel meisjes. Als ze niet zo door en door oprecht was, zou hij haar van huichelen beschuldigen. Maar ze veinsde niet. Hij schudt z'n hoofd, rukt zijn schouders energiek naar achter en begint een druk gesprek met zijn Vader over raspaarden en wedstrijden.

Marian is lastig aan tafel, van haar wordt vanmiddag zo weinig

notitie genomen. Vroeger dan anders wordt juffrouw Rina gebeld, die haar onder protest meeneemt.

Heleen's ogen vullen zich met tranen. Ze zou wel voor iedereen lief willen wezen en niemand heeft haar nodig. Mevrouw heeft vanmiddag een afspraak en daarom ook wat haast om van tafel op te staan.

Even later staat Heleen op de bovenhall voor 't grote raam en kijkt uit over de hei.

Nu is 't nog maar drie dagen, die zijn te tellen, en dan? Dan gaat ze beginnen; wat voelt ze nu een verlangen naar huis. Moeder! Wat veel zal ze nu Moeder te vertellen hebben. Moeder! die zou haar heftigheid niet goed gekeurd hebben, of? toch wel? „Je mag altijd voor 't recht opkomen, je moèt 't zelfs en je kunt 't niet anders dan je bent. Je moet de ander altijd recht in de ogen kunnen zien. Alleen maar, probeer die ander niet te verpletteren, maar te begrijpen dan pas zal je 't goed doen.”

Zó sprak moeder tegen hen en zij, ze was zo heftig; o dat heftige in haar!

Wat zal ze nu doen om die onvrede, die tweestrijd kwijt te raken?

Naar Erik gaan en met hem spreken? Zeggen dat dit niet goed was? Alleen de gedachte al stemt haar lichter. Nu 't doen! Waar zou hij zijn? Al uitgegaan? Zou ze eens in de bibliotheek kijken? Hoe heeft ze 't zo ineens geraden. Z'n stoel bij 't blokkenvuur geschoven, de honden dicht bij 'm, zit hij in een grote atlas te neuzen. Papier en pen gereed voor aantekeningen.

„U hier?” zegt hij verwonderd, na het kloppje op de deur met „ja” beantwoord te hebben. Al haar moed en wil bijéén rapend zegt Heleen: „Ik wou u zeggen dat ik zo even te heftig was. Ik zie het wel zo, als ik op de hei tegen u zei, maar ik had me toch niet genoeg in uw gedachten verplaatst. Daarom was 't niet goed van mij, dan leg je zo gauw andere gedachten in de woorden. Ik ben ook vaak zo heftig.”

't Viel Heleen toch moeilijk dit te zeggen èn om 't verdriet, dat haar licht ontvlammen haar gaf èn om de gedachte dat hij zou menen, dat ze veranderd was van inzicht.

„Gaat u nou eerst eens zitten. Eigenlijk had ik mij al verheugd op een levendig gesprek met u en pas aan tafel dacht ik: dat loopt mis. Blij dat u nu nog komt en mijn vervelende

stemming van daar straks zullen we dan ook maar vergeven, niet?"

Nu lachen ze allebei, twee jonge mensen die eerlijk tegenover elkaar staan, opgelucht en blij met de verzoening.

„Och ja, hè,” zegt Erik, behaaglijk z'n lange benen naar het vuur uitstekend, „wat moet je anders in dit barre oord doen dan vrede bewaren.”

„Barre oord! 't Mooiste plekje op de hele wereld.”

„Laten we de vredespijp roken,” en meteen schuift hij over tafel Heleen zijn sigaretten toe.

„Vredesthee wil ik wel drinken,” zegt ze lachend het doosje terugschuivend.

„Als ik nu zeg: wat oerconservatief, is u dan weer zo in lichter laaie?”

Een hartelijke lach van Heleen is het antwoord.

„Met zo'n komiek gezicht als u nu zet, niet.”

„A-ha, 't ligt dus aan mijn gezicht,” zegt hij en trekt de wenkbrauwen nog wat hoger, om dan vlug te vervolgen: „Nee, we hebben 't goed begrepen, U mij en ik U. We hebben 't wegge-lachen en we laten 't niet meer binnen, dat malle misverstand en nu thee. Dat is immers de bezegeling?”

Monter trekt Heleen de theewagen naar zich toe. De honden staan al klaar om iets lekkers in ontvangst te nemen, als daar kans op mocht wezen.

„In lichter laaie, nee dat wil ik liever niet, maar een levendig gesprek dat mag ik altijd graag,” zegt Heleen, terwijl ze de theepot in de muts bergt.

„Want pas hadden wij wel zoals u zegt „een mal misverstand”; wat is dommer dan je zo boos te maken? Maar vindt u ver-trouwen geen levensvoorwaarde?” vraagt zij.

„Wat zal ik u nu antwoorden? Over sommige dingen denken we met een hemelsbreed verschil, laten we proberen te praten over dingen die we samen benaderen kunnen.”

„Noemt u dan maar een onderwerp.”

„De striemende regen tegen de ruiten bij voorbeeld en als contrast 't behaaglijke blokkenvuur hier in de bibliotheek.”

„En als je nu geen behaaglijk blokkenvuur hebt als contrast?” is het weerwoord. Maar nu is Heleen rustig en voor „lichter laaie” behoeft Erik niet meer bang te zijn.

„Hebt u dat nu eeuwig en altoos, dat vastkoppelen van gedachten aan gedachten? Dan geniet u nergens van.”

„Toch wel, genieten doe ik als ik weet, dat ik één blok, al is 't dan maar vast één blok van mijn blokkenvuur heb overgebracht in de haard van een ander. Een haard die leeg is,” zegt ze zacht.

Dat je zo rustig en zonder bijbedoeling zulke dingen als meisje zeggen kunt, daar kan Erik met zijn verstand niet bij.

Och, hoe zou hij dat ook kunnen? Hij kent niet Koen, die je telkens door zijn rake gezegden tot een weerwoord lokt en niet Tijs met wie je rustig kunt bomen, zo begrijpend. Hij kent niet Noortje die alsmáar om je geduld en toewijding vraagt, al zegt Moeder ook dat ze tien en twintig maal meer terug geeft; en hij kent niet Iet met al het lieve in zich dat je zachter maakt. Noch de kleintjes kent hij, die rakkers! en die allen samen maken je zo onbevangen, zo open.

Lachend is Eriks antwoord: „Ik ben zo'n lege haard, u kunt mij geen blokken genoeg aanbrengen.” Maar vreemd, dan is zijn woord heel ernstig als hij er terstond op laat volgen: „Inderdaad, leeg ben ik van binnen, hoe meer ik met u praat, hoe beter ik dat voel en heus zo'n confessie doe ik niet gauw. Dat is mijn gewoonte allerminst.”

„Leeg, leeg? Ik ben 't ook o, zo vaak. Wij hebben van Moeder bidden geleerd en bidden helpt. Ik bedoel, dan gaat 't lege weg. Moeder zegt: dan komt Gods geest in ons hart, maar ik verknoei zoveel zelf. Moeder zegt: ik zal het wel vaak moeilijk krijgen, maar wij worden vast gehouden door die onzichtbare macht en dat voel je goed.”

Blij kijkt ze hem aan, al de wisselingen in haar spreken zijn op haar levendig gezichtje merkbaar.

Erik is even stil en dan zegt hij weloverwogen: „Wilt u wel geloven dat ik dit gesprek van geen ander zou dulden? Hoe 't komt, dat ik 't van u wel kan hebben is mij een raadsel, misschien wel omdat u 't meent en uw woorden waar zijn.”

„k Behoef niet te zeggen „kijkt u tegen mij niet te hoog op”, want u hebt vanmorgen gezien, wat er ook in mij leeft”, en meteen springt Heleen op. Dan vraagt ze nog: „Weet u, dat ik vanmiddag met juffrouw Rina uitga? We gaan naar de Dennenhoeve. Mag ik misschien de plattegrond mee of hebt u 'm zelf nodig?”

„Nee, je mag 'm gerust hebben, maar ga je daar met Rina heen? 'k Had 'm u ook wel eens willen laten zien. Die ligt daar zo schitterend en een massa wegen leiden er heen. 't Is mijn liefste hoeve, daar heb ik als jongen mijn hart al aan verpand. Wacht, kijkt u even mee op de kaart. Neem deze weg, hier langs. Zo, zo en zo. Dan ga ik nog eens een keer met u en dan gaan we weer langs een heel andere weg. Maar wanneer vertrekt u eigenlijk?”

„Over drie dagen precies.”

„Wat, dan al? Dan mogen we morgen wel gaan.”

Heleen lacht: „Eén dag moesten we er maar tussen laten, anders mochten ze eens op de Dennenhoeve denken, dat ik er boerin wilde worden.”

„Dat is niet gek, 't is een heerlijk oord. Goed, dan overmorgen, prettige wandeling.”

Een tik op Rina's kamerdeur, nog één. Geen antwoord. Een zacht geluid als van een snikkend kind dringt tot de wachtende Heleen door. Wat is dat nu? Voorzichtig doet ze de deur open.

Daar zit een toonbeeld van verdriet, Rina.

„Maar Rina toch.” Zachtjes legt Heleen haar hand op de schouder van het snikkende meisje. „Heb je zo'n verdriet?” en na nog even wachten, „Kan je het mij niet zeggen?” Dan komt het met moeite gegeven antwoord: „Marian was weer zo erg van middag en nu ga jij ook al zo gauw weg en dan ben ik helemaal alleen.”

„Maar meisje wat is dat nou, we hebben toch zulke mooie plannen samen gemaakt? Kom haal je jas en muts, we gaan immers samen naar de Dennenhoeve. Was je dat vergeten?”

„Nee, dat niet, maar 't duurde zolang, ik dacht dat u mij vergeten had en u is altijd zo zorgzaam voor mij geweest en ik kon 't zo slecht verwerken.”

Heleen voelt juist nu hoe weinig zorgzaam ze was. Te weinig en daarom is ze blijer dan ooit, Rina nog een prettige middag te kunnen geven. Ze is gaan houden van dit eenzame, pretentieloze meisje, dat haar zo volkomen vertrouwt, en daarom is 't ook een genoegen voor haar zelf.

„Je moest eens weten hoe ik mij op deze middag verheugd heb, dan zou je hier zo niet zitten meisje. Kom weg die tranen, we gaan direct op pad. Vind je 't erg dat 't weer zo onstuimig is?”

Nee? Ik ook niet, wel fijn er eens tegen op te tornen. 'k Heb de plattegrond van meneer Erik, zal 'k maar zeggen. Hij heeft de weg al voor ons opgezocht. Kijk, zo loopt ie, lijkt 't je?"

Rina voelt haar levenslust terug keren. Belangstellend zoeken ze de weg op de kaart en dan stappen ze welgemoed naar buiten.

Eigenaardig denkt Heleen, zelf tob ik zo vaak over iets en Rina kan ik er weer zo gauw uit halen. Als ik thuis ben zal ik Moeder er direct over spreken, om voor haar iets op te speuren.

Echt in alle-weer-en-wind-kleding gehuld, gaan ze op pad. De sterke wind waar ze tegen op tornen, doet ze zwijgend voortgaan door de open vlakte. In het bosrijk gedeelte lopen ze beschut en blijven ze even staan om diep adem te halen.

Met dat ze elkaar aanzien tintelt er vrolijkheid in haar ogen, beiden hebben ze hoogrode wangen en slierten nat haar komen er onder de mutsjes vandaan. Ze voelen zich zo los van alles wat pas nog zou kunnen drukken. Dat heeft de wind meegenomen op zijn wijde, verre tochten en de regen heeft 't weggewassen. 't Leven ligt weer voor hen open met zijn wijde perspectieven; waar en hoe die kansen zijn, dat weten ze nu niet.

't Is er en dat is hun genoeg.

Ze genieten van 't bos en de kleurige, late paddestoelen en komen vermoeid, maar innerlijk blij, op de Dennenhoeve aan.

Statig, groots bijna, ligt daar de hoeve, omringd aan drie zijden door de hoge, donkere dennen. De hoeve is wit en rood het dak, de schuren zijn voor het oog verborgen nu ze aan de voorkant het huis naderen.

Aan beide zijden van het huis gaat 't land in stijgende lijn en daar zijn de uitgestrekte akkers.

Dit is één van de hoeven, die bij 't grote huis van de Kronenburgs behoren en dit is de mooiste, ook de oudste. Hecht en sterk is ze, ze verduurde al eeuwen en ze staat hier of ze er altijd zal blijven.

Een grote hond kondigt luid blaffend bezoek aan, maar daar hij tegelijkertijd kwispelt met z'n staart, lopen de meisjes lachend met hem mee tot de hoofddeur.

De deur gaat al open en alsof hun bezoek een vanzelfsprekendheid is, zo hartelijk worden ze welkom geheten door de jonge boerin.

„Moeder, zie eens wie daar zijn, bezoek van 't grote huis.”

„Och lieve tijd, dat doet een mens goed. Ze ben der in lange niet geweest, wel, wel. 't Is ook een hele tocht naar ons toe. Zet gauw koffie, Mina en laat de juffers zitten. De mantel uit, natuurlijk. En we hebben pas gebakken of 't zo wezen moest. Wel, wel!”

Als Heleen er even iets tussen kan krijgen, vraagt ze: „Wist u, dat we komen zouden?”

„Welnee juffer en 't stormde zo vandaag, maar och we zitten hier zo eenzaam, je bent blij als er iemand komt. Niet dat 't hier niet goed is, hoor, 't is mijn eerste en mijn laatste huis, dat bid ik iedere dag. Maar je wilt zo wel 's praten en Mina is de hele dag druk. Maar bakken doe ik nog altijd, ja dat zal de juffer 's proeven. Dat is wat anders dan in de stad.”

En als de meisjes verrukt zijn over het bakwerk van de oude boerin, glanzen de ronde wangetjes van 't glunder gezichtje nog roder. Ze vraagt niet of de meisjes allebei logé's zijn of hoe dan ook; dat ze hier zijn en van 't grote huis komen, dat is haar genoeg.

„Meneer ja, die komt geregeld 's hier, meneer moet met de boer regelingen treffen en de jonge meneer was hier vroeger niet vandaan te slaan, is 't niet waar, Mina?” Mina knikt, maar tijd voor een antwoord krijgt ze dan ook niet.

„Voor juffrouw Marianne is 't wat ver, maar toen ze klein was, reed mevrouw haar in een wagentje hier naar toe. Dan bleven ze wel eens een hele dag. Mevrouw had ook veel aardigheid in hun hoeve en de andere juffers ook. Maar ach, alles verandert, de juffers zijn er bijna nooit meer en de jonge meneer, dat is al zo'n tijd geleden. Maar als hij thuis is dan komt hij ook, daar kunnen ze van op aan. Hebben ze nou nog dat kleine stukske koek niet op? Fluks, ze zal nieuwe snijden en koffie drinken ze ook nog.”

Of ze er niet zelf bij zijn, zo wordt er over de meisjes bedisseld, ze genieten naar hartelust en hebben 't zo goed als 't maar kan.

De stille, zorgzame Mina loopt af en aan, om dan ineens met Bartje, 't naamgenootje van Opoe, op de arm binnen te komen. Precies dezelfde rode appelwangetjes, de oogjes nog lodderig van 't middagslaapje leunt ze haar strogele pruikje tegen Moeders arm. Dan ineens is 't gezichtje één blijde lach; Opoe, Opoe!

„Och mien kindje” en Opoe neemt het kleine ding, dat op

Moeders arm springt om bij haar te komen, van haar dochter over.

De oude vrouw straalt en de jonge Moeder geniet in stilte.

Zo vliegt de tijd hier voorbij. Straks is de zon verzonken in het roze wolkenbed en moeten de meisjes nog haastig opspringen om de terugtocht te ondernemen.

Waarom zegt Heleen niet op de hartelijke uitnodiging van de boerin eens terug te komen, dat ze nog een keer met Erik meekomt, overmorgen al? Iets houdt haar terug. „Als ik kan, kom ik vast nog eens,” is haar laatste groet.

„O, wat was dat fijn en nu ben ik hier al zo lang en ben nog nooit op de Dennenhoeve geweest en nu met jou komt het er eindelijk van.”

„Waarom ging je nooit eens met Marian? je hebt er wel niet zoveel aan als wij nu samen, maar de wandeling is ook zo zeldzaam mooi en er zijn zoveel verschillende wegen. Ging je nu eigenlijk met niemand om?”

„Och eigenlijk heb ik er niet zo over gedacht, jij bent logeé moet je denken en ik verdien hier mijn brood, dat maakt verschil. 't Is dat je toch weggaat en Marian meeneemt, maar anders zou mevrouw 't niet graag zien, dat de loge's met mij omgingen. Ze houdt wel afstand.

Misschien als ik in haar plaats was, dat ik 't ook zou doen. Je denkt niet zo gauw aan een andere groep of kring. Eigenlijk heb ik mij weer weinig met de meisjes bemoeid, maar ja die zijn allen hier van de Veluwe en onder elkaar en dan ben ik de vreemde. En Marian? Vroeger toen mevrouw haar meenam ging 't wel, maar met het opgroeien is ze zo onberekenbaar geworden. 't Is zo de boerin zegt, alles is anders geworden.”

Nu met de avond is de wind gaan liggen, de zon die rood onderging heeft de hemel ten afscheid haar mooiste kleuren geschonken en op de uitgestrekte heide kun je tot de „laatste draad” genieten van dit schoon.

't Maakt de meisjes stiller. Vanzelf legt de majesteit der natuur in haar diep stilzwijgen beslag op hen.

Zonder overgang zegt Rina: „Dat ik daar straks toch zo verdrietig was. Ik zal je nu wel niet zoveel meer zien, Heleen en ik wil je nu nog eens zeggen, dat ik dankbaar ben je ontmoet te hebben. 'k Werd zo stil en gesloten en wist zelf niet dat ik zo'n behoefte had aan iemand.”

„Dan heb ik de behoefte wakker geroepen en nu ga ik weg, wat nu dan, Rina?”

„Zou die God, die jij in je leven hebt, ook niet een beetje bij mij willen blijven?”

„Maar Rina, dan kan ik ook wel gerust gaan, want als je Héem wilt hebben dan ben je nooit alleen en Hij vervult al je behoeften. Dat laatste zegt Moeder altijd, ik weet er niet alles van, maar zo is 't toch.”

„Hoe weet je toch eigenlijk dat Hij zo goed is, ik bedoel ons zo lief heeft?”

„Zoals Jezus was, zo is God ook, Rina.”

„O dan zal ik van Hem meer lezen, 't leven lijkt mij nu al anders, je hebt meer om aan te denken en rekening mee te houden.”

En dan praten ze niet meer over die dingen, die hun innerlijk beroeren.

't Is al flink donker als ze thuis komen en Heleen 't smalle, witte snuitje van Rina even tussen haar handen neemt en een vlugge kus op het voorhoofd drukt. „Welterusten Rina” en weg is ze.

Als Heleen twee dagen later 's morgens vroeg met Erik naar de Dennenhoeve zwerft, komen ze langs een heel ander pad aan de achterzijde uit, bij de uitgestrekte bouwlanden. Met trots laat Erik haar de schuren en alles wat er bij hoort, zien. Dan gaan ze naar den boer op de akker. Binnen komen ze nu niet. „Groet Opoë maar en zeg, dat ik eens gauw koffie met koek kom halen,” is z'n afscheid aan den boer.

Verder zwerven ze nog en Heleen geniet met volle teugen van deze wondermooie omgeving. Schoner dan ze in haar fantasieën droomde, als ze uit haar smalle, hoge raam thuis over de weilanden uitkeek.

Ook van Eriks gezelschap geniet Heleen, hij is haar zo eigen of ze hem altijd kende. Er zijn zoveel dingen die ze gelijk aanvoelen, dat die onderwerpen waarover ze „slaags” zouden raken, hoe langer hoe meer op de achtergrond komen. Nu is 't dan een afscheid van Erik, zoals voor een paar dagen van Rina.

„Dus u laat hier sporen na”, zegt Erik, „en die sporen van u worden ver gevolgd, zelfs in de stad waar u de nieuwe werkring binnentreedt.”

„Ja, hoe kan 't zo lopen! U weet mijn adres, 'k zal u dan wel eens zien en u gaat toch een keer naar ons huis als Marian er is?”

„Beloven doe ik niets, maar 't kan gebeuren en dan dank ik u voor al die prettige wandelingen, fijne gesprekken en kleine ruzietjes”, zegt hij ondeugend.

Maar Heleen heeft 't afscheid te pakken en zacht van ernst zegt ze: „Ik heb voor zoveel te danken”, en geeft ontroerd haar hand ten afscheid.

Morgen immers vertrekt ze, Erik ziet ze vast niet meer. Vanmiddag gaat hij met zijn vader de bossen in. Erik houdt haar hand vast, ook hij voelt iets van een vreemde beklemming, en dan is Heleen verdwenen.

Wat weten wij mensen hoe of wanneer wij elkaar weerzien? Ja, afscheid nemen is, „een weinig sterven.”

HELEEN'S NIEUWE WERKKRING.

Alice Lenting heeft zo verlangd naar haar „kind van huis” dat ze, nu Heleen over een paar minuten thuis kan zijn, er stil van is.

Noortje staat voor het hoekraam op de uitkijk. Tijs is naar 't station, de anderen zijn druk met huiswerk om vanavond in de kring te kunnen zijn, de kleintjes spelen.

Bij haar mand met verstelwerk kan Moeder het niet langer uithouden en ze komt bij Noortje staan, ook op de uitkijkpost.

Ze trekt het kind dat zoveel geduld vraagt en dat zelf zo geduldig is, dichtër naar zich toe. Een klein lachje in de lieve ogen en om de kleine mond is het antwoord en dan staan ze beiden roerloos. Noortjes aandacht gericht op ieder die de hoek van de straat om komt, Moeder met spanning hòe haar kind terug komt. Haar sterke Heleen die zoveel moet leren. Hoe zal ze in het leven gedeukt en gebeukt worden. Maar de gouden kern zal blijven en groeien en bloeien gaan, want die is echt.

„Daar is ze! Jongens, jongens, Iet! kom, kom, daar is Heeli en Marianne ook, kom!” roept Noortje.

Roef, roef, stormen ze de trap af en een ogenblik later is Heleen omringd van het hele stel. Wat een blijdschap, juichend wordt ze ingehaald. O, wat fijn weer thuis te zijn! Wat gezellig is het hier! En, o, wat een mooie bloemen en eigen gebakken cake op het buffet.

Ze staan nu allen in een kring om Heleen in de huiskamer. Nu neemt Heleen Marianne bij de hand en leidt haar het kringetje rond.

„Kijk Marian, dit is nu mijn moeder, geef maar een hand.” Nog voor ze 't doen kan neemt Moeder de twee kinderhanden en haar ogen zien liefdevol op dit kind neer. Ze heeft 't al in haar hart opgenomen en ze ontroert om 't mensenkind dat zo geheel aan haar wordt toevertrouwd.

„En dit”, zegt Heleen, „is Koen. Tijs ken je al en dat is Noortje.” Noortje steekt bereidwillig haar hand uit en haar lieve ogen zien in die van Marian, maar deze hand negeert Marian. Intuitief voelt ze aan, dat Noortje anders is dan anders, en iets in haar verzet zich. De anderen voelen het aan, maar Noortje niet. Ze blijft staan met uitgestrekte hand en als vanzelf legt Iet haar hand in die van Noortje, terwijl ze haar andere hand het afwerende kind toesteeft. Marian ziet het aan en iets van blijheid komt er in haar donkere ogen, spontaan steekt ze nu haar hand uit en Iet neemt zo de beide meisjes mee naar de gezellige ronde tafel, waar ze thee drinken. Moeders ogen hebben vol verwachting toegezien en ze heeft verstaan hoe dit nieuwe huisgenootje zich blindelings aan Iet zal toevertrouwen. Hoe gesloten ze ook zal zijn voor al de anderen, hoe vol tegenzin voor Noortje, voor Iet zal zij zich openen en in haar hart dankt ze voor dit kind van haar, dat zoveel licht en warmte uitstraalt, dat het zelfs een Marianne aan zal trekken.

Nu is het al zo heel gewoon, dat Marianne bij de Lentings in huis is. Alles gaat zo rustig voort, de kring heeft zich geopend, iemand opgenomen en zich weer gesloten. Marian is één der hunnen, ze hoort er bij. Niet dat er geen moeilijkheden, stoornissen en zorgen zijn. Die waren er en zijn nu vermeerderd, maar dat doet aan het gemeenschapsgevoel niets af of toe.

Nog één maand nog één maand, denkt Heleen.

Volgend jaar dan ben ik zestien en dan alleen muziek en talen en de lessen die ik voor Noortje en Marianneke nodig heb, juicht 't in Iet.

Tijs is geslaagd voor zijn einddiploma en heeft z'n plaats al ingenomen als assistent op Vaders bureau.

Koen is met glans overgegaan; de kleintjes dartelen nog door 't leven.

Ja, Moeder weet de geheime gedachten, de grootse plannen van haar clubje wel, dat is het niet. Maar ze heeft nu een bijzondere tijd voor Heleen.

Zo onverwacht kreeg tante Ottens hoge koorts, van reumatische aard, zegt dokter en ze heeft een lange zorgvuldige verpleging nodig. Zou Heleen de eerste tijd wel willen helpen?

„Moeder, maar ik ga direct, wat denk U nou, toch van me;

Die arme lieverd! Wanneer, zegt U, kreeg ze die koorts? Al een paar dagen geleden? En ons zeggen ze het nu pas? 'k Zal vanavond nog gaan."

Beschaamd staat Alice Lenting daar.

't Geloof in haar kind veert op, haar ongeloof is beschaamd.

Ze heeft 't wel gemerkt, dat er iets werkt in haar kind, haar oudste, sinds ze zo onverwacht een poos in een andere wereld werd overgeplaatst.

Wat had Heleen veel te vertellen en wat was het een feest de vertrouwde van haar kind te zijn. De Moeder en de vriendin.

Haar indrukken over alles, de avonden met Rina, de gesprekken met Erik. De schoonheid van de natuur. De karakters van den heer en mevrouw van Kronenburg. Haar beter begrijpen dan voorheen. En toch, hoe zij daaruit haar conclusie trok, toch had ze dit antwoord niet verwacht.

Was ze dan vergeten, dat de kern echt was?

O hoe dankbaar en warm wordt haar hart, ook al weet ze dat haar meisje pas aan het begin staat.

Weldra nemen de zorgen om de lieve zieke haar weer geheel in beslag. Bedrijvig is ze met Heleen in de weer haar koffer te pakken en dezelfde avond nog gaat Heleen door Koen begeleid, naar haar nieuwe werkkring.

't Is stil in de ziekenkamer. De korte dag is bijna voorbij, een schemerlicht vult nog aarzelend het vertrek.

„Heleen”, klinkt het zacht en moeilijk, „kom eens hier.”

Verrast ziet Heleen op van de mand verstelwerk en kapotte sokken.

Een knikje, een flauw lachje, een vraag met de ogen, dat was tot nu toe alles geweest wat de zieke sprak. Maar nu sprak ze met woorden. Haastig staat Heleen op.

„'t Wordt wat beter, zo'n rust dat jij er bent, zoveel dank.”

„Sstt”, waarschuwt Heleen, bang voor iedere opwinding en dan kalmerend: „ja, 't gaat vooruit, ik blijf bij u, hoor.” Een dankbare blik en dan klinkt 't bijna onhoorbaar: „Zou ik niet stijf blijven, 't voelt alles zo vreemd.” Zachtjes schudt Heleen het hoofd: „Dat is van de koorts, nu weer gaan rusten.” 't Laatste was niet nodig geweest, de ogen hebben zich alweer gesloten. Het afgematte lichaam laat geen inspanning meer toe.

—en Iet neemt zo de beide meisjes mee naar de gezellige ronde tafel,
waar ze theedrinken. (blz. 49)

Langzaam daalt de temperatuur, maar iets verhoging blijft de zieke houden. De voorgevoelens van de patiente zijn tot zekerheid geworden. De ledematen beginnen stijf te worden.

Masseren, iets beweging wanneer de toestand van de patiente het maar even toelaat en indien mogelijk een huis buiten de stad, met volop zon. Dit is wat de dokter nog als allerlaatste raad kan geven, als hij, als geregeld arts, afscheid neemt. Als vriend blijft hij nog contrôle houden, maar als geneesheer treedt hij terug.

Hoelang is Heleen nu al hier? Hoelang steunt dit huisgezin op haar jonge sterke schouders?

Ze is jarig geweest in die tijd, twintig jaar is ze geworden. Bijna onopgemerkt is het voorbij gegaan, toen was tante Ottens het allerergste ziek.

De weken zijn maanden geworden, wie praat er nu nog van een een ziekenhuis, van roeping? In de hevigste spanning, nooit is het haar te zwaar gevallen.

„Je had geen beter verpleegster kunnen hebben, ze heeft geen opleiding of diploma, maar ze heeft dat wat een verpleegster tot verpleegster maakt”, heeft dokter Berger gezegd tegen oom Ottens. Hoe warm is het Heleen om 't hart geworden.

Vandaag is tante voor het eerst beneden geweest. Moeilijk ging het, maar door Oom en haar geholpen kwam het toch goed. Hoe blij en feestelijk was het en hoe genoten de kinderen. Over het bittere in de kelk werd niet gesproken, de dankbaarheid straalde tante uit de ogen.

En nu ligt tante weer in haar kamer, de kinderen zijn naar bed. Oom is nog boven.

In de tuin zingt een merel zijn avondlied, Heleen ziet hem op een tak van de appelboom zitten. De avondzon komt met haar licht zo dicht bij de aarde, alsof ze volkomen beseft, dat dit het afscheid is en haar laatste kans om alles nog een keer in gloed te zetten. Wondermooi is zo het gras en de tint van de vroege voorjaarsbloemen.

Wat houdt Heleen bezig? Voelt ze iets van een taak die afloopt of voelt ze sterk dat er méér van haar gevraagd wordt? Bijna zeker weet ze 't dat men met haar zal willen praten. Wie kan hier zo goed zorgen als zij? En ze wou toch een taak? Ze is hier bijna onmisbaar. Oom en Tante hebben haar lief als een dochter. Hoe

zou Rina b.v. genoten hebben van zo'n toekomst en zij? O, ze wil niet ondankbaar zijn, ze is hier zo van nut. Maar iets anders zou ze willen, iets héél anders. Dit is geen vleugels uitslaan, dit is zoals thuis.

Rina, ja, voor die is 't wat anders. Dit zou voor Rina een werkkring zijn, maar zij, zij zocht wat anders. Ze weet het wel, zij zoekt de vele mensen met hun grote nood. Het bruisende leven zoekt ze en ze zal onvermoeibaar zijn. Maar ach, hoe zal ze kunnen weigeren?

Heleen is in nood en ze weet zich alleen. Wie zegt haar nu: „Vraag om leiding, Heleen, zal je?” en zacht zegt ze: „ja Moeder”. O, dat wil ze wel, maar dan zo, dat haar verlangen werkelijkheid wordt. Als ze wat verkeerd wilde..... en toch, waarom wordt ze nu zo verscheurd van binnen? Waarom ook is ze niet zorgelozer? Ze kan toch 't antwoord verschuiven, ze kan toch tijdelijk aannemen. Maar ze voelt ook, ze kan zich niet verloochenen. Ze kijkt dwars door zichzelf heen. Ze kan zich niet bedriegen. Dit nu is haar strijd. Wordt het ook haar zegepraal?

Rina? nee, dat kan niet. Rina heeft door Moeder een mooie werkkring gekregen. Rina is al in de stad waar zij, Heleen, zou komen. Ze is linnenjuffrouw en helpster in een klein kindertehuis, waar de directrice een vriendin van Heleens moeder is. O, die gelukkige Rina. Dat heeft God gedaan.

Zou God dan Rina wel helpen en haar niet?

Daar komt Oom al binnen, nu zal hij het vragen. Vragen of zij hier wil blijven en o, wat kan ze antwoorden?

„Meisje sta jij hier zo alleen? Geniet je nog na?” en stil komt oom Ottens naast haar staan, om van de verstilde, scheidende pracht in hun kleine stadstuin mee te genieten. Als de laatste zonnegloed is verdwenen, keren beiden zich als bij intuïtie van het raam af.

„Heleen, we moeten toch eens samen praten.” Schijnbaar rustig zit ze daar, alleen de handen zo heel vast ineens alsof ze steun zoeken bij elkaar.

„Dokter Berger heeft mij uitslag gegeven over het consult met den specialist. 'k Heb hem thuis gesproken. Als wij buiten gaan wonen en alles volgens voorschrift in acht nemen, geeft hij hoop op herstel voor Tante. Hij geeft hoop op een langzame, maar zekere genezing in een tijdsverloop van drie jaar. Ook de rust

die Tante innerlijk heeft, is een voornam factor. Kind wij zijn zo dankbaar. Ja Heleen, God is goed. Méér dan een Vader zorgt Hij. En dat jij zolang onze steun geweest bent, Heleen, dat is voor ons zo heerlijk geweest. En nu moet je zelf het tijdstip noemen, dat je in de verpleging wilt, dan maak ik alles voor je in orde. Als je morgen eens met Moeder ging overleggen, 't is Zondag, dan gaat 't best. Langer mogen we je niet vasthouden, lijkt 't je goed?"

„Ja Oom”, zegt ze met een stem die neutraal klinkt.

„k Geloof dat je wat moe bent, zal je vroeg naar je bed gaan? Ik ga nog wat werken.”

„Zal ik dan eerst nog een kop thee schenken, dan ga ik meteen maar naar mijn kamer.”

„Graag, kind.”

„Dat je nu toch drie volle dagen hier bent, kind wat een weelde!” Alice Lenting loopt nog even bedrijvig heen en weer, de sporen van jeugd en dartelheid bleven nog in de kamer na. Ze legt wat kussens terecht op de bank, vindt nog wat speelgoed van de kleintjes, nog een slingerend boek.

Heleen trekt de gordijnen dicht en vraagt of ze nog maar wat van de schemerlamp zullen genieten, en ze schikt de bloemen nog wat onder het zachte licht der lamp.

Mooi zijn de tulpen, teer geel, met wazig grijsgroen blad en dan gaat ze zitten, stil in gepeins. „Vertel jij maar eerst Moeke, hoe is 't hier?"

Alice Lenting trekt een laag stoeltje vlak bij Heleen, ook zij ziet stil naar het tere kleurenspeel onder 't zachte lamplicht en zucht even. Net of iets dat heel mooi is een heimwee-snaar in je hart doet trillen. Dan ziet ze naar haar oudste, opmerkzaam. Heleen is anders geworden, iets smaller. Knap is ze zo. De goed gesloten mond spreekt van berusting en verlangen, de ogen zien naar binnen, ze hebben iets vragends. 't Voorhoofd is zo edel gevormd, precies zo als van Vader.

„Hoe 't hier is?" zegt ze zich losmakend uit haar eigen gedachtengang. „Je hebt Marianne nu meegemaakt vandaag en zo is ze gewoonlijk. 'k Sta meer dan verwonderd over de vorderingen. In 't begin deed ze keer op keer ongepaste dingen aan tafel. Maar ze begon op te merken, dat er voor een omgegooid

glas water geen ander kwam. Dat een moedwillige morserij ons allen verdriet deed en haar uit de gezellige kring deed verwijderen. Iet kan zoveel met haar beginnen, daar is ze dol op. Noortje heeft ze lang genegeerd, maar hoe beter ze wordt, hoe beter ze ook Noortje leert verdragen. Ze gaat goed vooruit, zegt de psychiater. Heleen, meiske, 't is zo hard om te zien dat dit kind, dat een vreemde is, beter kan worden en mijn eigen lieve meiske niet. En toch ik doe mijn Hemelsen Vader onrecht. Zou Hij niet weten waarom en waartoe?"

Even valt er een stilte.

„Gaat 't goed met Iet haar lessen?"

„Prachtig. En de muzieklessen aan de beide meisjes geeft ze zo trouw."

„Heeft Tijs al iets gezegd over zijn vriendinnetje?"

„Nee, is 't Elsje?"

„Ja? dat dacht ik wel, die twee horen bij elkaar. Van kind af, vind je niet Moek?"

„Ja, ik ben zo blij voor dien trouwen, harden werker."

„Wat al veranderingen hier, 'k vind 't heerlijk voor Tijs. Dat is een lief zusje erbij, Mam."

„Ja, en hoe is 't met mijn meisje?"

„Als ik ontvlam, ben jij de eerste, maar dat meen je nu niet, wel?"

„Eigenlijk niet, maar daarom zou ik zoiets wel graag hooren."

„Nog even geduld, zo'n prozaïschen dochter ontvlamt niet licht."

Moeder glimlacht even en zwijgt. Dan begint Heleen.

„'k Had gedacht Moeder, dat Oom Ottens mij zou willen overhalen om bij hem te blijven, totdat tante zozeer geen hulp meer nodig had. Gisteravond was ik er opstandig onder als ik er aan dacht en wist niet wat dan te zeggen. Inplaats daarvan zei Oom, dat ik maar moest zeggen, hoe gauw ik weg wilde. 'k Moest alles maar met U overleggen en dan zou Oom zorgen, dat ik in de verpleging klaar kwam. Dit is de reden eigenlijk waarom ik zo onverwacht thuis ben.

Zeg 's wat, Moeder, jij vindt 't zeker niet goed als ik nu bij Tante wegga."

„Niet goed, niet goed. Je hebt mij eerst verrast met je snel handelen en je dapper volhouden van je taak bij tante Ottens.

Als je dan nu, terwijl een ander jouw taak zou kunnen overnemen, besluit een andere richting aan je leven te geven, zal ik niet zeggen: 't is niet goed. Nee, dan ben je vrij om te gaan. Als iemands innerlijk zegt, hier houdt deze taak op en begint een andere, dan kan een ander zich er niet in mengen. Dan moeten wij overgeven, want per slot helpen mensen ons, maar zijn wij afhankelijk van God."

Verdrietig staart Heleen voor zich uit.

„Zeg 's kind, je bent er toch blij om? Is er iets anders? Ik weet hoe vol lof Oom en Tante over je zijn."

„Och Moeder nee, zeg dat toch niet, dat is het niet. Jullie kunnen me niet helpen, juist nu niet. Nu je allemaal zegt, dat 't zo mooi is, begint die stem van binnen nog harder te spreken dat ik geen recht heb om weg te gaan. Tante en 't huisgezin hebben mij juist nu zo nodig en dat is 't.

Ga ik, dan heb ik geen rust en als ik blijf, zal ik 't vaak morrend doen. Die eeuwige strijd, die doet 't."

En na een poosje: „'t Echte leven is toch erg moeilijk."

Wat zal Alice Lenting haar dochter hierop antwoorden?

Dat juist haar strijd „groei" is en dat, als de stem van binnen zwijgt er iets niet in orde is? Zal ze zeggen, dat haar kind goed kiest, als ze blijft?

Ach nee. Heleen leert immers al luisteren naar die stem, die stem die voor haar oor nog geen klank had, toen ze Marian ging halen. Ze verblijdt zich alleen maar over de innerlijke groei van haar kind.

„Zo is het Heleen, wij kunnen je niet helpen. Je mag zelf kiezen en wat ook, 't zal goed zijn."

Dan staat ze vastberaden op en zegt: „Morgen komt er weer een dag en dan nog één. We zullen niet laat naar bed gaan."

„Ben je dan wel blij, dat je lastige oudste er weer is?"

„Heleen m'n kind, jij hebt ons het eerst vreugde gegeven en je geeft 't me nòg, iedere dag."

IN 'T HEETST VAN DE STRIJD.

Heleens vrolijkheid werkt aanstekelijk.

Allen zijn blij met het buitenhuis te midden van een brok nog woeste natuur.

Als ze 's morgens op haar kamer Charlotje's haren vlecht of 's middags in de keuken 't meisje helpt de vaat wassen, klinkt haar heldere stem door 't huis. Ze zingt bewust en onbewust, zodat ze zichzelf voor houdt dat ze er eens mee op moet houden. 'k Lijk wel zo'n zangvogel, zegt ze tegen Tante en de jongens noemen haar al „Leeuwerik” en vragen Vader of ze hun huis maar zo zullen noemen, in plaats van „Heidezicht”, zoals er op het hek te lezen staat.

Heel onverwachts is oom Ottens aan dit huis gekomen. Een collega maakte er hem op attent, toen zijn plan om buiten te gaan wonen bekend werd.

Iemand had het huis laten bouwen, maar was er door familieomstandigheden nooit toe gekomen het te betrekken. 't Stond nu al een poos leeg, daar het tamelijk ver van de kom lag.

Oom Ottens en de jongens hadden het er graag voor over om langs lastige paden te moeten fietsen om het station te bereiken.

Een uitgezochte plek was het. Ieder roemde zijn eigen kamer om strijd als het mooiste uitzicht gevend.

„Hier is 't mooi als 't regent en als de zon schijnt, als 't stormt en als het bladstil is. Hier gaan we nooit meer weg, hè Oom?”

„Nee tante en ik, niet, wij zijn gekortwiekt, maar jullie vleugels zijn nog zo lang, van jou ben ik niet zeker”, plaagde oom.

„Vleugels uitslaan”, in lange tijd had ze er niet meer aan gedacht. Veilig geborgen was dit motto in een hoekje, diep in haar hart. Nu fladderde het even omhoog uit het onderbewuste, om direct weer in zijn schuilhoek te verdwijnen. 't Leven was mooi en goed zo. Stevige benen had ze nodig om op de haar toevertrouwde plek te staan.

Wie dacht er aan vleugels uitslaan? Zij niet. Dit levensmotto was voorbij gegleden.

Voorbij?

Ja, nu wel, en met de vochtige droogdoeken die ze juist in de frisse wind wil gaan ophangen, slaat ze uitgelaten naar Oom en de jongens met de uitroep: „dit zijn mijn vleugels en daar klapper ik iedereen mee weg die op mijn terrein komt.”

Dat was een kolfje naar de hand van de jongens, een lustige stoeipartij werd het en toen moesten ze haastig op de fiets springen om de trein niet te missen. Heleen zwaaide haar „natte vleugels” ten afscheid. Met Tante had ze braaf pret toen ze vertelde wat er gaande was.

De herfst begon alweer in 't zicht te komen en Tante ging vlugger vooruit dan iemand had durven hopen.

Heleen genoot van de liefde die ze in dit gezin ondervond.

Tante noemde haar „zonneshijn” en Oom „lastpost”. Charlotje was haar kleine vriendin en de twee jongens haar kleine pretmakers, die ze bovendien nog bij het huiswerk assisteerde als 't eens nodig was.

Drie jaar zou ze hier blijven, ze wist 't zeker dat ze 't doen zou en 't leek haar kort. Waarom is ze dan vanavond zo stil, in zich zelf gekeerd, naar haar kamer gegaan? Fladdert dat motto „vleugels uitslaan” nu alweer op of komt het doordat er oude herinneringen gaan leven?

Moeders wekelijkse brief heeft ze in de handen, ze heeft 'm al gelezen. Niemand schrijft zo gezellig over alles als Moeder, geen brief is welkome. Maar nu blijft ze op een paar zinnen turen. „Gister is Erik van Kronenburg hier geweest, voor 't eerst. Ik was niet thuis. Iet gelukkig wel en zij heeft hem ontvangen. De beide meisjes waren nog niet thuis uit school. Hij informeerde naar jou en hoe 't toch kwam dat je niet voor je opleiding in Leiden gekomen was. Zijn werkkring beviel hem uitstekend, hij zou je wel weer eens willen spreken. Iet heeft je adres opgegeven. Dicht bij jullie moet een heel groot buiten liggen van een zekere familie van Wallendrecht, daar logeert hij wel eens, misschien zie je hem dan eens verschijnen. Dat zal wel aardig zijn, niet? Iet kreeg zo'n prettige indruk van hem. Hij keek werkelijk zijn ogen uit op Marian. Als jij nu weer kwam zou je 't ook doen. In dit jaar is er een wonder gebeurd, 't is 't zelfde kind niet meer.

Mevrouw van Kronenburg kan haar over een jaar gerust naar een kostschool sturen, 't wordt een normaal kind. Mooier taak hadden we niet kunnen aanvaarden. Wondere wegen, wondere wegen, dat moet ik steeds bij mijzelf herhalen, Heleen. Rina komt volgens afspraak 't volgende week-end bij je met het bekende treintje waarmee alle week-enders komen. 'k Ben bijna jaloers want de hei begint nu natuurlijk al te kleuren. Volgende zomer hopen we voor de vacantie een huisje bij jullie in de omgeving te huren. 't Houdt ons nu al bezig."

Met deze brief behoorde ze een meter hoog te springen van blijdschap, waarom zit ze dan hier zo stilletjes en heeft ze er zo droog één en ander uit voorgelezen aan Tante?

Kan ze dan niet hebben dat Erik van Kronenburg zijn werk gevonden heeft en zij slechts een tijdelijk werk?

Kom, wat is tijdelijk en wat je eigenlijke werk, wie legde er een maatstaf aan? „Wel ja” spotte ze met zichzelf, „'k zou maar weer eens beginnen, 't is lang geleden dat je „vraag en antwoordenboek” met jezelf speelde.”

Fluks met de brief naar beneden en verteld van de plannen van thuis en van Rina.

Fijn dat Rina kwam. Wat zouden ze zwerven en bomen! Rina, dat was een stuk leven van ginds, dacht ze en toen ze stil in haar bed lag, 't gordijn wijd weggetrokken om bij 't heldere maanlicht de eindeloze vlakke te overzien, zag ze niet Rina, maar Erik waarmee ze over de hei zwierf.

Erik, die misschien kwam. Onbewust had ze daarop gehoopt en nu verlangde ze er naar.

Erik, die iets had wakker geroepen, wat geen ander kon.

„De onontvlambare” hadden ze haar op school plagend genoemd. Zelfs de jonge leraar die haar met attenties overlaadde, had daar geen verandering in kunnen brengen. „Jullie mogen hem gerust samen delen” had ze tegen de andere meisjes gezegd, als die jaloers zeiden: „je houdt je maar zo, Heleen.”

Maar Erik en zij hadden elkaar aangevoeld, begrepen.

Erik, ja ze verlangde naar hem, hoewel ze zelf dacht, dat 't om zijn gesprekken was, om zijn mooie eerlijkheid.

Hierin had Heleen zichzelf niet ontdekt.

Wat gaf die maan een licht vanavond! Onwezenlijk leken de voorwerpen en zo roerloos stil. Dwars over haar kleine tafel voor

het raam, viel een brede baan licht. Ze kon de woorden lezen op een kaart, die op de tafel stond. Moeder had ze haar meegegeven van thuis, daar had ze op Moeders kamer gestaan.

Of dacht ze het maar dat ze de woorden kon onderscheiden, omdat zij ze zo goed uit het hoofd kende?

Ze keerde zich half onwillig van het licht af en sloot de ogen. Nu zag ze de kaart nog beter. 't Beeld wou niet weg, 't hielp niet.

In al haar pretentieloosheid zag ze de kaart. Hangende elzenkatjes en zilverwitte wilgenkatjes dooréén vormden de omlijsting en daarbinnen de woorden: „Gij hebt, o Albestierend Koning, de plaats bestemd voor ieders woning, de kring waarin hij werken moet. De maat bepaald der zegeningen die wij van Uwe hand ontvingen en ál wat Gij bepaalt..... is goed.”

Thuis was ze er honderden keren aan voorbij gegaan, ze kon zich niet anders herinneren of die spreuk had daar steeds gestaan.

Nu staat hij hier en de woorden gaan leven. Dat werd lastig.

Heleen begon onrustig te worden. Kwam het verlangen weer om uit te rukken? Kwam het omdat Oom het woord „vleugels” had gebruikt of door de brief of door het maanlicht? Ze wist het niet, 't zou het maanlicht wel zijn, dat maakte alles onwezenlijk.

Maar 't gaf haar geen oplossing en toen ze al woelende insliep, droomde ze van volle coupé's in een trein en hoe ze geen plaats kon vinden. Angstig liep ze heen en weer, maar de trein vertrok, alleen een verblindend licht straalde haar in de ogen.

Ze werd wakker en was blij, rustig in haar bed te liggen.

Haastig sprong ze op en trok het gordijn dicht. Toen ze weer lag en haar ogen sloot dacht ze weer aan haar plaats in het leven. Wat was 't rustig om, zoals Moeder, absoluut te geloven, dat God je een plaats gaf.

„Daarom mag je je wensen wel aan je hemelse Vader bekend maken, dat verlangt Hij juist van je”, had Moeder haar gezegd.

Moe van het denken vouwde ze nog één keer haar handen en bad: „Heer, maak Gij mij weer blij en rustig, alstublieft. Amen.” 't Was of een hand over haar voorhoofd streek en even later getuigde een rustige ademhaling van een gezonde slaap.

Hoe mooi de herfst hier ook was, hij moest afscheid nemen en plaats maken voor de winter.

De winter ging koud en guur over de heide en bracht veel ongerief mee voor de bewoners van het eenzame huis. Maar hij kon niet verhinderen dat 't binnen gezelliger werd dan ooit. Ook deed hij de bewoners van Heidezicht genieten van de eindeloos witte velden, die smetteloos uitgestrekt lagen als een stille, reine pracht.

Vele malen hadden ze deze winter gelegenheid om de zon te zien ondergaan. Hoe genoten ze als de warme gloed van de hemel zich mededeelde aan de witte aarde, nooit werden ze het moe dit gade te slaan.

En binnen bij de open haard was het eerst recht gezellig. De grote houtblokken waren iedere keer opnieuw een vreugde, als ze keurig opgestapeld, een heerlijke warmte verspreidden. De winter duurde dit jaar lang, maar eindelijk won de lente het.

Eerst kwamen de sneeuwkllokjes, toen de kleine primula's; de ribes bloeide. De sering had al grote knoppen; de één ontdekte dit, de ander dat.

Op een middag zat Heleen zich heerlijk te zonnen, 't was 't rustuurtje. Een boek had ze bij zich, maar ze las niet. Ze had 't er op gezet zich eens extra bruin te laten branden, nikker-bruin. „Waarlijk je bent niet ver meer van een nikker af, vond Oom. Je bent haast net zo zwart en je hebt precies zo'n ragebol.”

„Dat komt omdat U jaloers bent”, plaagde Heleen terug. „Als ik zo'n paar veertjes had als U, legde ik ze ook allemaal netjes naast elkaar neer.” Zachtjes lachte ze nog na, als ze aan al die plagerijen dacht en liet onderwijl de zon en wind lustig met haar weerspannige haren spelen. „Neem jullie maar vakantie, jongens ik doe 't op moment ook”, was haar overmoedige alleenspraak en ze strekte zich behaaglijk in haar ligstoel.

„k Heb gezegd dat ik een goede vriend van u was en toen zei de gediensstige loopt u maar om het huis, de juffrouw is in de tuin. En zo is 't dan ook.”

Verrast springt Heleen op. „Gunst Erik, en ik zit me hier maar zowat te zonnen. Hoe kom je zo onverwachts hier? Wacht, haal eerst die stoel even, dan kun je mee zonnen. Of ben je wat moe van 't lopen?”

„Nee helemaal niet hoor, 'k ben maar even over de heg gesprongen bij wijze van spreken. 'k Ben bij je linker buurman gelogeerd, gister pas aangekomen. Maar ik wilde je graag weer

eens zien, vandaar die haast, zie je. Eigenlijk had ik 't wat officiëler moeten doen, niet?"

„Als jij geen spijt hebt van de overval, zal ik 't maar noemen, om mij hoef je 't niet anders te doen. Je weet nog wel, dat ik geen gala-mens ben, alleen, je moet me zo voor lief nemen met ragebol en al. Zo belieft Oom n.l. mijn permanent-verwaaide kapsel te noemen.”

Even glijdt Eriks blik over Heleens verwaaide krullebol en 't bruine snuitje. Vorige zomer zou hij haar anders beoordeeld hebben, nu vond hij 't alleen maar prettig haar intelligentie weer te genieten. Ofschoon hij 't niet met bewustzijn doordacht, onderging hij 't fleurige, zonnige, wat er nu van Heleen uitstraalde. Toen ze een paar jaar terug bij hen logeerde, wat had ze toen ernstig en zwaar geboomd. Maar toen had hij ook anders tegenover zoveel dingen gestaan.

Al gauw was Marianne het onderwerp van hun gesprek. Erik was nog bij haar geweest, voor hij naar de van Wallendrechts ging. Een blije glans lag er in zijn ogen toen hij het over Marian had. Je kon merken dat hij veel van het kleine verwende zusje had gehouden en 't nu als 't ware weer terug ontvangen had.

„Heb je Moeder nog ontmoet?"

„Ja, je hebt armen vol groeten van je Moeder en van allen thuis.”

„Fijn, dank je. En Iet?" vorste ze verder.

„Ja, ook, ze kon wel zo uit de hemel zijn neer gedaald.”

„Spot je nu?"

„Nee”, zei hij alleen maar en zijn stem klonk nors, en vlug de aandacht op haar Moeder brengend: „Je Moeder is nobel Heleen en tòch anders.”

Heleen knikt. „Zullen we een eind oplopen? Dan drinken we straks thee, als je tijd hebt. 'k Ga maar mee zoals ik ben, verwaaid en wel. Op de hei wordt 't er niet beter van en voor de thee maak ik mij wel weer netjes. Jou ter eer! Jij ziet er zo smetteloos uit.”

„Vanwege mijn logéschap. 'k Heb jou anders zo 't liefst, zo ken ik je 't best. Jongen, Heleen, wat hebben we gezworven over de hei bij ons en wat gek toch, dat je elkaar in zolang niet ziet en zo maar weer „thuis” bent samen.”

„'t Voorrecht van verwante zielen”, lacht Heleen.

Vreemd, ze had zo genoten van hun gesprekken al wandelende door de uitgestrekte heide en bossen; ze had er zo vaak aan teruggedacht en er naar verlangd en nu Erik hier naast haar liep, nu wilde ze daar liever niet aan denken. Blij was ze, onbezorgd blij!

Erik was er weer en ze zou zo graag genieten. Al de zon die in haar wezen was, straalde hem tegemoet. Nu wist ze hoe sterk ze soms naar hem verlangd had. Nee, nu niet praten over wat zou kunnen scheiden, nu samen blij zijn. Samen één in denken en spreken.

Een paar jaar geleden was het Heleen die het gesprek bracht op onderwerpen waar Erik liefst zo gauw mogelijk af wilde, nu was het Heleen die uit de sterke stroom weg wilde, naar de lichte wateren die een speelsche vaart beloofden.

„Vertel eens iets over jezelf, wat heb je allemaal uitgevoerd?”

„Een dito vraag stel ik jou. 'k Heb er niets van begrepen, toen je niet in Leiden arriveerde. En bericht, ja, dat kwam er niet.”

„Hoe had dat ook gekund, 'k had je adres niet en had ik het geweten, wat dan nog? 'k Kon je toch niet schrijven?”

„Och misschien niet, misschien ook wel. Nu heb ik van je Moeder en zusje wat over je gehoord. Je doet hier geloof ik mooi werk.”

„Och Erik, hou toch op en vertel nu.” 't Kwam er zo driftig uit, dat Erik lachen moest.

„Gelukkig de oude Heleen nog.”

„Dacht je dan een andere?”

„Nee, maar je zag er zo zonnig uit, dat ik me toch even goed moest bezinnen.”

„Was ik dan toen bij jullie zo'n brompot?”

„Nee juist niet, daarom ben ik nu zoals ik ben.”

Heleen kleurde onder die lof en de spanning werd groot.

„Je wist dat ik geen vrede had mijn leven te leven, zoals ik tot nu toe had gedaan. Achter alles zat als 't ware een sombere gedachte en niets bevredigde. We spraken er toen al over en door jouw gedachtengang ben ik aan het denken geraakt. Vroeger verwierp ik iedere gedachte aan een God. Godsdienst was voor mij het toppunt van minderwaardigheid. Toen jij zo eerlijk en moedig bij ons je mening uitsprak, ben ik, beu als ik was van de

andere levenskijk, jou nagegaan in je levenshouding. Heleen, die houding stak zo gunstig af bij wat ik tot nu toe kende, dat ik besloot studie te maken van, schrik niet, de christelijke godsdienst. 'k Schafte mij boeken aan en een bijbel, alles op eigen houtje. 'k Durfde er geen ander in mengen omdat ik mij er toch voor schaamde. 't Maakte mij evenwel kriegel, ik kon er geen wijs uit worden, 't interesseerde mij niet, het viel tegen.

Toen kwam mijn aanstelling, 'k leerde een collega kennen, hij woonde in 't zelfde huis met mij. Wij hadden onze eigen kamers, maar gebruikten de maaltijden samen. Er groeide iets van vriendschap tussen ons. In de avonduren zochten wij elkaars gezelschap. Hij is twee jaar jonger dan ik, had zijn ouders vroeg verloren. Niemand oefende dwang op hem uit en toch, hij had een geloofsleven waar hij openlijk voor uit kwam. Van hem kon ik het hebben, net als van jou, zijn leven en belijden waren één. Hoe onze gesprekken over geestelijke dingen ontstonden, ik weet het niet meer, 't ging zo vanzelf. Onbewust voelde Bergsma aan, dat mij wat ontbrak en ik speurde een bezit bij hem. Zo wisselden wij onze gedachten uit. Hij hielp mij bij 't bestuderen van boeken, die hij mij aanraadde. Zo hadden wij mooie studieavonden, rijke avonden werden het.

Hij hielp mij de weg vinden naar het kruis en van het kruis naar het open graf. Nu heb ik ook perspectief in mijn leven, Heleen, 'k heb niet geweten wat leven was, nu weet ik het. Ik kan bidden Heleen, 't is een wonder.

Wat wordt nu de verhouding van de dingen onderling anders. 'k Ken mijzelf niet terug, 'k ben ook een ander geworden. 'k Heb mijzelf verloren en Jezus heeft mij gevonden."

't Hoofd iets afgewend loopt Heleen naast Erik voort. Nu moest ze kunnen juichen en zingen, dit was een wonder. Wie had kunnen denken dat zo'n trots zelfstandig iemand als Erik een kind van God kon worden! Zo zoekend en tastend, zo stil-aan. Nu moest zij zich verwonderen over de leidingen Gods en nu liep ze daar met droefheid in haar hart en schor van ingehouden tranen, zei ze alleen: „Dat is heerlijk Erik, zullen we nu naar huis gaan, 't is tijd voor de thee."

Twee jonge mensen verzonken in eigen gedachten, zo onbezorgd en dartel uitgegaan, keerden stil weer. De één met stille blijdschap en de ander met stil verdriet.

't Theeuurtje werd gezellig. Alleen Heleen was merkbaar stil, al gaf zij zich moeite in 't gesprek van de anderen te komen. Tante was zo rustig en lief, de jongens kwamen thuis en sjouwden stoelen bij. Ze zaten zo heerlijk onder berk en lijsterbes en de grote parasol. Hoe zou Heleen nog maar een goed uur geleden hiervan genoten hebben en nu? Nu moest ze zich opschroeven om niet iets voor de anderen te bederven. Zichzelf een raadsel, verlangde ze naar het heengaan van Erik, verlangde ze naar het einde van de dag, naar haar eigen stille kamer.

Wat kwam er toch op haar aan? Wat wilde ze wel wegduwen met alle macht en toch ook weer naar zich toetrekken om 't dichtbij te bezien, opdat ze zou weten wát 't was, wat die onrust in haar hart bracht.

Hoorde ze goed? Vroeg Tante of Erik bleef eten? En nam hij 't aan? O gelukkig, 't was niet voor nu; wat later kwam, dat moest maar komen, maar nu niet. Nu moest de dag gauw voorbij gaan, gauw en dan was ze alleen, alleen.

„Welterusten m'n kind en o zoveel dank voor je lieve zorgen. Heleen, meisje, kun je mij niet zeggen wat je drukt?” Verward schudt Heleen haar hoofd.

„k Weet zelf niet tante. Soms lijkt ineens alles zo donker, hebt U dat nooit?”

„Ook wel mijn kind. Er moet veel strijd gestreden, maar in iedere donkere nacht fonkelt de ster van de hoop en als de nacht heel zwart is, Heleen, breekt 't morgenglaren haast door.”

„k Zal er aan denken, tante, welterusten!”

Liefdevol kust Tante het meisje goedennacht alsof het haar eigen dochter is.

Nu is Heleen dan alleen op haar kamer, dit is het tijdstip waarnaar ze gejaagd heeft.

Alleen?

Wanneer is een mens alleen?

Ze is er met de Heleen, die ze vanmiddag op de heide ontdekt heeft en die Heleen laat zich niet wegsturen. Dit is een levend wezen met honger en dorst naar liefde en gemeenschap met een ander wezen.

Die Heleen heeft onbewust uitgezien naar den ander en daarvan heeft ze geleefd, dat was de zon in haar leven waaruit ze licht en warmte putte.

En nu staat ze hier met die Heleen en de zon is weg uit haar wezen, 't is donker en koud en 't verlangen gaat door. Dat vraagt en vraagt en ze staat met lege handen.

Zij die zoveel energie had, die maar uitdeelde, ze is zo arm, zo arm geworden.

Ze trekt een stoel voor het open raam en zit er strak en alleen alsof alles om haar heen gestorven is en zij alleen is overgebleven. Of is zij gestorven en gaat al het andere leven door?

Is zij als een paal in het stromend water die onbeweeglijk staat, altijd en altijd op dezelfde plaats, roerloos, terwijl het levende water doorgaat met zijn golfslag al verder en verder?

Iets in haar is op eenmaal afgestompt, totdat daar in de donkere hemel waarin vele, vele sterren fonkelen, een naam begint te groeien. 't Is alsof de sterren zich schikken en voegen. „Margarita Elizabeth” en dan weer „Iet, Iet”. Telkens en telkens weer. Totdat haar hoofd in haar arm op de vensterbank ligt, alsof ze bescherming wil zoeken en ze het uitsniikt. Ingehouden zacht, maar met een droefheid die pijn doet.

Iet, Iet! En Iet was al zo gelukkig! Iet die was al goed, maar zij, zij zou pas zacht en goed kunnen zijn met Erik.

Ze wist het, klaar en zuiver zag ze het voor zich, hem had ze nodig voor haar geluk, haar evenwicht. Met hem kon ze uitgroeien en bloeien tot een zonnige, sterke persoonlijkheid.

Eenmaal maar zou ze zich kunnen geven zo geheel en vanzelf en dat was aan hem, aan Erik en geen ander.

Ze zag het zo scherp in die mooie sterrennacht, alsof het afgetekend stond voor haar ogen.

Nu wist ze hoe het kwam, dat zij niet zoals de andere schoolmeisjes vreugde vond in de vriendschapsbewijzen van de jongens, of later in die van den jongen leraar.

Ze wist het nu dat ze een hele liefde zou geven en niet een stukje en ze kon 't maar één keer geven en dat was nu.

Heleen staat op, 't is een hulpeloos en hulpzoekend gebaar als ze haar hoofd opheft naar die ontelbare hemellichten en ze weet niet dat dit al een héél klein begin is van een vrucht, die geboren wordt uit lijden.

Lijden met zijn honger naar een kracht die uitdraagt boven aardse hulp.

Dan keert ze zich om en 't is een vermoeide, andere Heleen die eindelijk inslaapt.

Als ze wakker wordt is 't nog te vroeg om op te staan. Helder staat alles voor haar aandacht. Dus zo moet ze het leven verder in?

Niets laten merken, flink zijn, prettig omgaan met je huisgenoten. Precies zoals ze dat van je gewend zijn, ze mochten het anders eens raden en dat mag niet.

Nu heeft ze een geheim.

Ja, dit is een echt geheim. Immers als nog iemand 't weet is het geheim gèen geheim meer. Vanaf haar kinderjaren al leek een geheim haar zo begeerlijk.

O, dat een geheim zó kan zijn, zo meedogenloos. Dat 't je kapot kan maken en met de stukken laten staan, alleen en verlaten.

Hier kan Moeder niet helpen, ze mag 't niet eens vermoeden en Iet, aan die moet ze haar geliefde overdragen. Iet die ze zo lief heeft, Iet die zo teer is en haar hard zal maken.

Weg wil ze van de mensen, ze is niet sterk, ze is maar zwak en alleen.

Maar waarheen?

Ben je dan vastgeklonken aan je ongeluk? Ze wil niet, nee dát wil ze niet.

„De maat bepaald der zegeningen, die wij uit Uwe hand ontvangen en al wat Gij bepaalt is goed.” Traan na traan drupt traag neer en met gebogen hoofd, als door een nevel loopt Heleen zoekend naar de bekende spreuk en neemt 'm op en bergt 'm in haar kast.

Dan veegt ze haar ogen droog en knielt neer, ze bidt dit wonderlijke gebed: „Heer, ik vind 't niet goed dat Gij zo doet en ik kan 't ook niet dragen. Heer, had dan ook geen liefde voor Erik in mijn hart gelegd. Als Gij mij nòg liefhebt, zorg dan maar voor mij, maar ik kan U niet volgen. Als ik dat zeg lieg ik tegen U en ik wil niet liegen. Maak mij toch trouw, maar hoe?”

Dan zijn haar gedachten stil en zegt ze aarzelend „amen”.

Zo oppervlakkig gezien is 't dezelfde Heleen van iedere dag, die 's morgens de kinderen naar school helpt, bedrijvig heen en

weer loopt, de stapeltjes brood in de tas stopt en de pap roert. Misschien wat stiller, maar toch de oude, bekende.

Voor de kinderen was 't zo, maar voor tante Ottens niet. 't Oog der liefde ziet scherp en wie zelf door lijden geheiligt wordt, ziet de ongeziene last op de schouders van de naaste.

Ook hier heeft Heleen haar masker bij de hand, als ze de slaapkamer binnen komt.

't Is een heerlijke morgen en Heleen duwt de deuren die even open staan, wijd uit één. Vriendelijk praat ze tegen Tante, drukker dan anders en tante Ottens laat haar begaan. „Fijn dat U zo heerlijk vooruit gaat, iedere dag kan ik het merken dat 't beter gaat. Zo kunt U mij toch gauwer weg sturen dan U dacht. Misschien krijg ik wel vervroegd pensioen of wie weet met wat voorstellen U straks komt”, probeert ze te schertsen.

„Ja, een onverwacht eervol ontslag. Lijkt je dat niet iets? De jongens maken een eerepoort en Charlotte hangt je een lint om met één of andere medaille. Oom spreekt en ik leg bloemen in je schoot. Heus Heleen, 't was een waardig slot en eervol, eervol voor beide partijen. Is 't niet?”

Nu moest Heleen een weerwoord geven of een hartelijke lach, zoals ze zovaak hier met tante bezig was. Maar noch 't één noch 't ander kwam. Alleen een vermoeide glimlach in een wit gezichtje was 't antwoord.

„Heleen”, komt Tante's stem zacht, „Heleen, als ik je vandaag eens voor één dag ontslag gaf. Ben je niet liever alleen vandaag?”

„Laat maar, Tante, 'k ben toch alleen, al is iedereen om mij heen. Maar ziet U, U kan ik het toch niet verbergen. 't Is voor mij zo'n strijd en ik voel dat 't lang zal duren en..... en, hoe moet 't dan? Oom zegt wel eens dat hij alles van mijn gezicht kan lezen en hoe kan ik dan alles verbergen? 'k Ben niet zoals U en Moeder en ook niet als Iet. Ik moet alles zo uitvechten en nu, deze keer, ik geloof niet dat ik er door kom”, klinkt 't verward.

Ontroerd ziet de oudere vrouw naar het strakke gezichtje, zo kinderlijk, zo hulpeloos en bang, en naar de vastberaden trek om de lieve mond. De slanke, rechte gestalte is iets naar voren gebogen. Heleen die aan 't oud worden is, Heleen die een last gaat dragen, die ze niet torsen kan. Dit is het begin, denkt ze en dapper zal ze wel zijn. Maar hoe lang zal het duren voor ze gehoorzaamheid geleerd heeft uit haar lijden?

En een stil gebed: „Heer Gij hebt beloofd, niet boven vermogen zal 't zijn maar tot heiliging” rijst op tot God.

„Heleen meisje, 'k heb 't gister direct gevoeld en met je mee geleden.”

„Ik wist dat U het voelde, hoe kan dat toch, Tante? U kijkt dwars door mij heen.”

„Herinner jij je niet, meisje, dat er in „Beatrijs” geklaagd wordt: „Omdat die zelve ziet en weet, alleen vertroosten kan.” En zo is het. Ik weet zelf wat lijden is en daardoor zie ik. Je begrijpt mij toch?” Ja Heleen begrijpt. Dit gezicht zo zuiver met de diepe lijdenslijnen er doorheen, dit gezicht moet zien, want het heeft al geblikt in de eeuwigheid.

't Maakt Heleen wat rustiger, er ontspant zich iets. „Kunt U mij dan raden, Tante, want 't is zó zwaar, zó zwaar. Erik heeft onze Iet lief gekregen. O tante, hoe kan toch alles zo?”

„Heeft Erik je dat gezegd?”

„Niet direct, maar dat heb ik aangevoeld, 'k weet 't zeker.”

„Dan is er al heel vroeg in jouw leven strijd gekomen en..... een grote opgaaf.”

„Een grote opgaaf? Alles is nu kleurloos en somber geworden, tante, 't lijkt of mijn leven nu stil is blijven staan. En 'k heb zo'n naar gevoel of 'k iets moet verstoppen voor iedereen en dan ben ik juist woest op mij zelf. Iets verstoppen! Zo stiekum, terwijl ik zo graag open leven wil. O tante!” Angst is er in haar ogen en haar hele wezen.

„Ja Heleen, strijd en opgaaf. Eerst met jezelf in 't reine komen. Eerlijk in je gedachten tegenover Erik gaan staan en dan hoef je niets weg te stoppen, lieve kind, want dan mag je hem liefhebben. Liefhebben door afstand van hem te doen en dan in liefde aan hem denken. De liefde, Heleen, doet den naaste geen kwaad.”

Dan zijn beiden stil, totdat Tante de stilte verbreekt.

„Dit geeft strijd en hete tranen, niet eenmaal, maar telkens, en toch, strijd dapper, meisje. Je strijdt om een kroon.”

Heleen is dicht bij Tante geschoven, de ellebogen op de knieën en 't hoofd in de handen, strijdt ze de strijd die de ander haar wijst. Zwakjes nog, nog onbewust bijna, maar in beginsel is de strijd aangebonden.

„En mijn opgaaf, Tante?” zegt ze zonder op te zien of van houding te veranderen.

„En mijn opaaf Tante?” zegt ze zonder op te zien of van houding te veranderen. (blz. 69)

„Kind om juist zo iets moois van je leven te maken. Dit moet je leren om je heen te zien. Wie lijdt, ziet lijden. Wie gelooft aan plaatsbekledend lijden voor zichzelf, zal ook zelf plaatsbekledend lijden willen dragen voor een ander. Begrijp je me?”

„Een beetje, Tante.”

IET.

Aan de grote ronde tafel in de huiskamer zit Iet en kijkt schriften na van Noortje en Marian, tegenover haar zit Moeder. Een paar verstelwerkjes en een handwerk liggen naast haar, maar ze doet noch het één noch het ander. Eigenlijk moest ze haar ijverige dochter en haarzelf van thee voorzien. Waar zijn haar gedachten toch, dat ze ook zelfs hier niet aan toe komt? 't Hoofd iets opzij gebogen, zijn haar gedachten vergleden in haar kind, dat ze stil gadeslaat.

Vanmiddag is Alice Lenting bij Iet's leermeester geweest, dokter Sterker, een bekende psycholoog. Ze heeft geïnformeerd naar de vorderingen van haar dochter en naar haar vooruitzichten en of dr. Sterker ook tevreden was over de vorderingen van Marianne van Kronenburg en naar die van haar eigen kind, van Noortje.

Lang hebben die beiden gesproken en met tegenstrijdige gevoelens is ze thuis gekomen en nog heeft ze dit alles niet verwerkt. Immers het is niet zo snel te verwerken, als je als moeder denkt: zou mijn kind vorderingen maken op de ingeslagen weg?

Je denkt zo zelf van wel, gezien de resultaten, maar toch denk je ook weer: is 't enkel mijn kind, die Marianne onder Gods leiding zover heeft gebracht of zijn er nog andere factoren? En dan hoor je daar ineens van een deskundige-eerste-rang, dat dat zelfde kind waar je zorg over hebt, begaafd en talentvol is. Dat 't voor haar leermeester een lust is haar te onderwijzen en dat hij verrast is en over haar resultaat met Marian en over haar inzicht dat ze heeft op het terrein der psychologie.

Iet, lieve Iet, hoeveel mooi werk zal je kunnen doen met 't jou toevertrouwde talent! Och, als ze nu maar niet zo teleurgesteld was in het antwoord over Noortje, dan zou ze vanavond hier als een blijde moeder zitten.

„Noortje, mevrouw, is 't type-patient waarvan we met zekerheid vaststellen, dat de geestelijke groei niet uitkomt boven de ont-

wikkeling van een kind van acht jaar." In enkele dingen zal ze er boven uit komen, in andere zelfs er beneden blijven. U mag heel blij zijn dat haar muzikale gehoor daar niet onder valt. Dat is, zoals U weet, sterk ontwikkeld, maar voor 't overige kan ik U niets beloven."

Ze wist 't immers wel, waarom heeft ze er dan toch nog weer naar gevraagd en de wond opnieuw open gehaald?

De pijn schrijnde immers toch altijd na, waarom nu weer te voelen hoe een open wond gloeit en schroeit? Noortje, zo lief en geduldig, waarom zij?

„Nu ga ik mij voor de nieuwe lessen voorbereiden, Moes, maar wees dan zo lief en geef ons eerst eens thee. Of zal ik?”

„Nee, nee kind, dat doe ik zelf graag, dat weet je. Ik zat zo maar wat te dromen.”

„Vertel je droom eens of is dat een onmogelijke zaak?”

Als Moeder even glimlacht, maar niet van wal steekt, plant Iet haar ellebogen op tafel en zegt: „Zal ik mijn droom dan maar vertellen, 'k heb toch zo'n fijne droom.”

„Ja laat dan maar horen, misschien hebben we dezelfde droom.”

„Moeder, dat zou komisch wezen.”

„Nu vooruit Iet, wat is 't?”

„'k Wou zo heel erg graag later een huis, 't hoeft niet zo groot, hoor Moeder, met meisjes zoals Noortje en Marian en daar dan helemaal voor leven. Met b.v. nog een paar meisjes met dezelfde idealen als helpsters. Ziet U, zulke kinderen zijn er zo ontzettend veel, zegt dr. Sterker en er zijn er veel die zoals Marian, vooruit kunnen komen, als ze de goede behandeling krijgen die speciaal voor hen nodig is. En dan die, zoals onze Noortje, niet verder komen, die juist, daar zou ik zo graag veel voor willen zijn.

Noortje, Mam, mag die later altijd bij mij blijven?”

In vertrouwend begrijpen strekt ze over tafel heen haar hand naar Moeder uit.

„Iet, dan hebben we toch dezelfde droom, want toen je mij naar de mijne vroeg, toen droomde ik van ons Nooren-kind en haar toekomst. Ook denk ik dat jouw droom wel eens werkelijkheid zal worden. Dr. Sterker ziet je graag die kant uitgaan, ik ben vanmiddag bij hem geweest.”

„Wat is hij knap en fijn begrijpend, hè Moeder?”

„Dat is hij zeker kind.”

„Gunst de telefoon nu nog, ik neem aan, anders ben je zo laat met je werk.”

Haastig trekt Alice Lenting de deur achter zich toe.

„Met van Kronenburg? Er is toch niets bijzonder, dat U nog belt?”

„Nee schrikt U vooral niet, alles is in orde, maar ik wilde U morgen een bezoek brengen, schikt 't U in de loop van de middag?”

„Natuurlijk schikt dat, 't is toch niet wat met Marian?” vraagt ze verder.

„Nee 't betreft Marian niet, maar ik wilde U graag spreken. Dus het schikt?”

Alice Lenting geeft nog eens een bevestigend antwoord en keert dan naar de huiskamer terug, waar ze Iet het gesprek meedeelt.

„Wat die toch heeft? 'k Kan niet begrijpen wat.”

„Laat ons er dan niet meer aan denken, Moeder, U zegt altijd tegen ons „iedere dag heeft genoeg aan zijn eigen goed en kwaad”, dat komt dan morgen wel. Nog even over mijn huis met meisjes bomen hè”, vleit ze.

„Jouw huis met meisjes? Jij bent nu de tweede al, eerst Heleen die zo zelfstandig door het leven wil en nu jij.

Denken jullie dan helemaal niet aan trouwen, heus niet, Iet?”

Ze zegt het ernstiger en klemmender dan ze wel wilde, 't was niet meer in scherts gezegd. Ook Iet onderging dit.

Terwijl ze met haar mooie, grote ogen recht in die van Moeder blikte, zegt ze: „'t Lijkt net of dat voor mij één is, want ik voel maar één grote liefde, liefde tot den Heer en die omvat weer alles. Ik kan 't haast niet zeggen, maar ik bedoel, hoe Hij mijn liefde stuurt, zo is 't goed. Maar ik ga zo heel erg veel lief hebben.”

De glans in haar ogen is zo mooi en zuiver, dat 't de Moeder ontroert. Zou dit kind 't wel ooit kunnen volbrengen om Noortje „later” bij zich te houden? Ze heeft iets wat niet van deze aarde is, al van klein kind af.

„'t Is zo goed Iet! En meisje nu je werk, anders wordt 't zo heel laat.”

„Ja Mam! Fijn dat Rina nu zo'n prettige werkkring heeft en wat is Marian nu heel anders tegen haar dan in 't begin. Als ik daaraan denk dan kan ik wel een deuntje gaan zingen.”

„Ja en Rina zelf! daar gebeuren nog wonderen, wat heeft die 't nieuwe leven ingedronken als water. Dat is echt de buit die Heleen heeft mogen binnen halen. Hoe zou 't toch met Heleentje gaan, nog geen brief vanavond? Zou ze iets bijzonders hebben? Ze is toch immers wat down in haar laatste brieven. Dat vind jij toch ook, Iet?”

„Ja we moeten er nodig eens heen of maak maar een fijn vakantieplan op Mam. Een huisje huren op een eindeloze hei, met een heerlijk slingerbeekje om in te baden. Van pure pret ga ik nu heus aan den arbeid” en met een armzwaai trekt ze de schriften naar zich toe.

Nu lijkt ze wat op Heleen, denkt Alice Lenting, hoe verschillend die twee ook zijn. Tijs en Iet, Heleen en Koen, zo gaan de karakters. Twee aan twee.

Dus dit was de reden van Erik van Kronenburg's bezoek: hij was bij haar gekomen om zich van de liefde van haar dochter Iet te verzekeren.

Alice Lenting is moe, moe van het aanhoren, 't praten en 't denken vooral. Nu zou ze alles samen willen overleggen met haar man. Hoe kan een mens zo eenzaam zijn in de meest gewichtige ogenblikken van het leven. Eerst was Erik naar huis geweest om thuis zijn voornemen te vertellen. Hoe had hij eerst op tegenstand gestuit! Had hij overwonnen? Je kon het moeilijk een overwinning noemen, toen zijn moeder zei: „We hebben voor Marian veel aan dat meisje te danken, maar dat ze jou als loon moet ontvangen begrijp ik niet.”

„Mij als loon?” had Erik geantwoord, „ze weet nog niets van mijn plannen.” Toen was er een andere uitdrukking gekomen in de ogen van zijn Moeder, maar voor een ogenblik.

Stel je voor, 't waren zulke vreemde lui, dat ze Erik eens niet hebben wilden omdat hij niet zo vroom is. Maar nee, zo'n partij als haar zoon, nee dat kon niet, hem zouden ze natuurlijk accepteren.

Eriks Vader had weer anders gereageerd.

„Onterven wil ik je niet, 'k ben er tegen dat begrijp je goed. Hier zijn partijen met naam, die onze familie zouden verhogen in aanzien. Maar lust tot tegenwerken heb ik niet, in een zo verdeeld huisgezin als het onze valt toch niets te bereiken.”

Daarop had Erik geantwoord, dat hij al lang eens met zijn ouders wilde spreken over dat verdeelde in hun huis en dat 't verkeren in eigen kring hem geen bevrediging schonk. Hoe hij gezocht had en gezocht en eindelijk gevonden, ook door Heleens houding hier, de eigenlijke levenshouding, de waarde van het eigenlijke leven. Dat hij wat Moeder noemde „vroom” geworden was. Niet zo, dat hij nu beter was, maar zó dat hij in het evangelie gevonden had, dat, wat de honger en dorst in een mensenziel kan stillen.

Toen waren meneer en mevrouw van Kronenburg 't na lange, lange jaren een ogenblik eens geweest.

Eén in verontwaardiging en in minachting voor het Evangelie, hoewel zij het niet kenden.

Hoe was mevrouw van Kronenburg als moeder bezeerd; haar knappe, enige zoon, haar trots, die juist nu zoveel meer thuis kwam dan vroeger, die een fijne!

Was dat zijn drijfveer geweest? Had ze zich daarom verheugd?

Nu alles zo goed leek te gaan en Marian dag bij dag vooruit ging, nu ze iets meende te hebben, nu viel alles haar uit de handen.

Gebulderd had Vaders stem: „die praat duld ik niet, nu niet en nooit, versta je?”

En Erik had verstaan. Hij was gegaan met jeugdige opstandigheid, een hart vol smart en met een groot verlangen nu voor zijn liefde te pleiten en daarom had hij nog zo laat opgebeld.

Hoe had hij deze middag gepleit bij mevrouw Lenting, ja nu wist hij eigenlijk voor 't eerst sinds hij advocaat was en reeds menigmaal gepleit had, wat pleiten was.

Alice Lenting had respect voor den jongen, die Iet nog nergens van gesproken had en eerst bij haar kwam. Ze had wel opgemerkt hoe hij Iet waardeerde en ja, als ze nadacht had ze wel iets kunnen vermoeden. Maar ach, 't lag haar zo ver. Iet nog geen achttien jaar, hij uit zulk een andere kring. Een wereld die ze slechts van verre kende.

Maar één ding had hij nu met hen gemeen. Uit één zelfde bron putten zij kracht. Maar Iet stond nog zo aan 't begin, zeventien. En als ze dan bedacht wat Iet haar gister had toevertrouwd. Ja hoe zou ze er op reageren?

„Hoe Hij mijn liefde stuurt, zo is het goed en 't is alles zo één voor mij”, hoorde ze Iet nog zeggen.

„Dan zal ik het in je oor zeggen,” en ze neemt Moeders hoofd tussen haar meisjes­handen... (blz. 78)

Ze is blij en bedroefd, de dappere vrouw die maar één verlangen heeft: dat haar kinderen in de Waarheid zullen wandelen.

Vanavond kan ze er Iet niet over spreken, Tijs is jarig en de hele kring is present. Ze mag niets laten merken, ze moet haar gedachten onder contrôle stellen. In stil gebed vraagt ze leiding bij alle dingen en zoals altijd geeft dit haar weer vertrouwen en rust.

Als Erik de volgende dag weer komt, is haar rustig antwoord: „Zoek zelf de liefde van Iet te winnen. Mijn huis staat voor je open, kom zoveel je wilt.” Dit is het wat Erik verlangd had. Allen waren al gewend hem zo af en toe te zien, nu werd hij een huisvriend.

Koen, die rechten studeerde, was met zijn originele opmerkingen voor Erik 't bomen meer dan waard. Tijs was de meer bezonken vriend, met zijn diepe gedachtengang. Erik leefde zich hierin in. Voor 't eerst maakte hij van nabij zo 't huiselijk leven mee. Alice Lenting vertelde hem van haar man, hij leerde het gezin kennen.

Tot op een keer Iet haar Moeder verraste met de woorden: „Moeder U weet 't natuurlijk al lang. U hebt 't aan mij gemerkt en aan Erik.”

„Vertel eens, Iet”, zegt ze met afgewend gezicht om niet te laten lezen haar innerlijke gedachten „vertel eens, wat ik al lang weet.”

„Dan zal ik het in je oor zeggen” en ze neemt Moeders hoofd tussen haar meisjeshanden en fluistert: „dat hij voor altijd zóveel van mij houdt en ik van hem, voor altijd en toch is het één. Je weet wel.”

Ja, nu is Alice Lenting toch alleen maar blij!

Blij om haar kind, al 't andere, wat remmend kan werken, staat even stil.

Haar Iet ook hierin zo gelukkig! Een zoon erbij! Wie zou dan niet alleen vreugde voelen, ze is nu heel alleen Moeder, een blij Moeder. Moeder van dit ogenblik en dit ogenblik is zo zuiver en mooi.

IN 'T ZIEKENHUIS.

Mevrouw Ottens heeft nagedacht, ze heeft gebeden en haar weg overdacht. Heleen was het middelpunt. Drie jaar zou ze bij hen blijven, twee jaren waren er om. Heleen repte niet van heen gaan, een diepe vriendschap was in die jaren ontstaan tussen deze twee vrouwen. Verschillend in leeftijd, was het een uitwisselen van steun voor elkaar. Heleen had met zorg en opgewektheid, naar haar spontane en vastberaden aard, mevrouw Ottens verpleegd zoals zij alleen dat kon. 't Gezin had een vertrouwde hulp en vriendin in haar gevonden. God had gezegend boven verwachting, ze kon nu als het moest zonder Heleen. Nu was dan dus de tijd gekomen om nieuwe wegen in te slaan voor haar en voor Heleen.

Voor Heleen vooral. Moedig probeerde deze haar teleurstelling te dragen, maar ze was onrustig, 't viel de kinderen ook op, ze was stiller dan gewoon.

Ze moest veranderen en liefst gauw. Haar man had dit verwacht, maar de beslissing overgelaten aan haar, omdat zij er wel het allermeeft bij betrokken was. Nu hadden ze dan een flinke jonge vrouw gevonden, die het dienstmeisje zou assisteren en zichzelf zou de kleine dingen van iedere dag weer proberen waar te nemen. Die dingen die alleen een vrouw en Moeder kan verzorgen. Met Heleen heeft ze lang en ernstig gepraat, als twee die elkaar verstaan.

„Anders was ik graag weggegaan, hoe 'n mooie tijd ik hier ook heb gehad. Maar nu is 't anders, ik haak naar veel, massa's werk en toch, daar weet niemand 't zo als U en ik heb er rustig over na gedacht, maar ik geloof niet, dat ik 't zal kunnen dragen. Weet U waarom niet? Ik voel er maar aldoor onrecht in. Waarom legde God die liefde dan in mijn hart? Liefde is toch van Hem. 'k Heb er nooit om gevraagd. Alleen maar de wereld in en dan mijn mooie werk doen, met alle macht. Waarom dan dit?”

„Weet je dan niet meer, Heleen, van Ilting den klokkenluider? Hoe hij de klok pas kon luiden, zoals een klok luiden moet, toen het grote verdriet in zijn leven gekomen was!”

„Och Tante, ik zal er veel aan denken, want ik voel, zoiets zal God ook wel met mij bedoelen. Maar waarom nu al, als je zo jong bent? Dan belemmert 't je werk toch, 't is mij net of er van binnen iets gebroken is, iets moois. Ilting was oud, dan zal 't wel anders zijn.”

„Anders, anders wel en toch weer niet, omdat 't geen mens is die 't je aandoet. Je liefde overdragen kind, we hebben 't al meer besproken. Maar dit wil ik toch niet meer zeggen. De grote Meester zelf is bezig zich uit de klei een beeld te vormen, houd je daar van verzekerd, ook al kan je dit nog geen troost of steun geven.”

Heleen bewaarde wel dit tere gesprek in haar hart, ze wist hoe tante levend met God haar weg ging, maar 't had haar niet bewust getroost of gesterkt.

In het grote ziekenhuis neemt Heleen haar eigen plaats in. 't Werk heeft haar niet teleurgesteld en omdat er bijna altijd krachten te kort zijn, heeft ze geen tijd om veel te denken. Eerst heeft het nieuwe van deze arbeid haar in beslag genomen en nu ze er in zit, is ze onmisbaar en dat is goed. Ze is onvermoeibaar, zoekt geen aansluiting bij de andere zusters. Als beginnelinge probeerden de meisjes haar in hun kring te trekken, maar bij het steeds weigeren, verflauwden al gauw die pogingen.

Omdat ze steeds behulpzaam was en zelfs graag lastige karweitjes opknapte, mochten ze haar toch wel, maar vonden haar een eenling. Dat was ze inderdaad. Liefst was ze 's avonds zó moe dat ze direct insliep.

Heleen was bezig zichzelf te ontlopen. Ze vergde ook te veel van zichzelf. Moeder had gevraagd of het werk haar krachten niet te boven ging. Heleen had haar lachend gekust en gezegd, dat ze er nog wel een taak bij wou hebben, ze voelde zich springlevend.

De hoofdzuster had er de directrice op attent gemaakt en meteen de klacht geuit, dat Heleen hoewel heel flink, teveel haar eigen gang ging.

Directrice had met haar gesproken, ze zou wat extra's gebruiken en zich in acht nemen voor de hoofdzuster.

Een driftig antwoord had ze willen geven, maar zich nog bijtijds ingehouden.

Zo mogelijk zocht ze nog meer de eenzaamheid te midden der velen.

Ze is zo zwijgzaam als het meer, zeiden de zusters en noemden haar „Meertje”. Toen Heleen hoorde, waaraan ze die naam te danken had, lachte ze even zwakjes, maar reageerde er verder niet op.

Totdat op een keer Heleen de mening van één der doktoren trotseerde. 't Was niet in een gewichtig ding, maar 't mocht niet voorkomen.

Daar zat ze nu in directrice's kamer.

„Waarom hebt u de bedden niet omgezet toen dokter Holk u dat gezegd had, zuster Lenting?”

Met haar klare ogen in 't smalle gezichtje ziet ze directrice aan.

„Dat kon ik niet.”

„Kon je dat niet en waarom niet?”

„Vrouw Lans had dat zonneplekje nog zo nodig.”

„Maar als dokter het nu anders oordeelt, heb je te gehoorzamen.”

„Zo automatisch kan ik niet werken, directrice.”

„Hoor eens Lenting, jij bent één van onze beste krachten, maar in die dingen moet je geen eigen mening hebben, dat kan niet in zo'n groot huis als dit, dat weet je ook wel.”

Heleen zweeg.

„Waarom geef je nu geen antwoord?”

„Ik heb er geen.”

„Dus je zult 't nu doen? Je moet ook niet zo prikkelbaar zijn, dat geeft allerlei moeilijkheden. Heb je iets, dat je hindert?”

„Nee directrice, maar ik ben wat moe, zou ik niet een paar dagen bij mijn vrije dagen mogen hebben, dan neem ik wat rust.”

„Hè hè, eindelijk! dat is je zo vaak gezegd. Ga maar, hoe eer hoe liever, dan kan een ander die bedden omzetten en kom asjeblieft goed uitgerust en opgewekt terug.”

Zo gingen ze uit elkaar.

Waar nu naar toe om eens tot zichzelf te komen? Terwijl Heleen haar werk doet, proberen haar gedachten telkens te ont-

glippen, ze zijn op zoek naar een plekje. 't Wordt zeker tijd, dat ik hier eens wegga, peinst Heleen, zo kan ik niet werken. 's Avonds maakt ze een plan. Als ik eens ging naar 't dorpje vlak bij ons mooie heide-land, waar ik zo lang gewoond heb, bij tante Ottens. Ja, ik schrijf vanavond nog naar het enige hotelletje, dat is een plekje om bij te komen.

Als ze geschreven heeft en de brief gepost, zinkt de moed weer in haar schoenen.

Alleen, helemaal alleen in de stilte. Zou 't gaan?

En waarom niet gaan? vraagt ze zichzelf. 'k Wil alleen met mijzelf, mijn eigen vraag- en antwoordenboek zijn. 't Moet kunnen, dit is ook niet gegaan en verder moet je toch.

Verder, verder.

Langzaam kleedt ze zich uit. Nu ze eenmaal het plan van rusten opgevat heeft, lijkt 't wel of ze de moeheid niet meer aan kan. Ze ligt in bed met de armen om haar hoofd en de ogen wijd open. Dat betekent: nog lang niet slapen.

Iet is over een paar weken de bruid. Ze heeft een klein huis met twee assistenten, dat onder toezicht staat van dokter Sterker en waarin twaalf kinderen zijn opgenomen. Noortje is er ook bij. Marianne kon naar een kostschool, dat is alles zo prachtig gegaan. Nu is er een huis gebouwd vlak bij het huis van Iet en gaan Erik en zij daar wonen, dan kan Iet toch nog verbonden blijven aan haar werk.

Ze heeft het waar gemaakt, dat haar liefde tot Erik en tot die kinderen één is. Veel wou ze liefhebben en ze heeft 't gedaan.

Heleen weet dat de liefde van Iet en Erik zeldzaam mooi is. Ze horen bij elkaar als bloem en blad aan één plant.

En Heleen heeft nog haar geheim.

Ze schreit er niet meer om, er is iets kils gekomen in haar hart en iets hards in haar ogen.

Als ze 't nu begeerd had, maar ze begeerde alleen haar werk.

't Is onrecht, onrecht. Dat is het woord dat haar nachten uit de slaap houdt en haar de mensen doet ontwijken.

Onrecht.

Zij vroeg er niet om en toen het in haar hart gelegd werd, die grote, blijde liefde, toen moest dat hart zwijgen.

Onrecht, onrecht was 't.

„Hoor eens Lenting, jij bent één van onze beste krachten...” (blz. 81)

. Ze kon niet meer. Gelukkig ze ging nu gauw weg, verlangde er naar.

Maar och, daar ging 't met je mee en zwijgen zou die stem niet.

De klok tikte 't en 't leek wel of de vogels, die ze door het open raam hoorde, het uitzongen: „Onrecht, onrecht.”

Had ze maar niet zo'n sterk rechtsgevoel. Maar dat had haar juist zo aangetrokken in Erik, zijn rechtsgevoel.

Hoe trots zou ze op hem geweest zijn, nu hij klaar was met zijn studie in de rechten. Ze kon hem zo goed verstaan.

Iet had zo'n andere kijk, terugtrekken, terugtrekken en zo winnen.

Ach, laat ze nu toch ophouden, nooit komt ze er uit. En zo slaapt ze eindelijk in.

„VERSTAAT GIJ, WAT IK ULIEDEN GEDAAN HEB?”

Heleen heeft zich geïnstalleerd in het kleine dorpsshotelletje, een kop koffie gedronken en is er opuit getrokken.

Direct al wil ze de oude bekende hei zien en 't huis waar ze zo lang woonde.

Ach dat huis!

Door allerlei slingerpaadjes over de paarse hei bereikt ze het. Alsof ze een tempel nadert. Ademloos stil is de natuur, de blauwe hemel, een rustige koepel.

Eindeloos is het hier, de einder wijkt en wijkt. En Heleen die in een flinke vaart begonnen is trapt langzaam en langzamer. Ze drinkt dit in, o de hei, de hei, dat verre, wijde.

Hoe ondergaat ze de bekoring van de stille, grote majesteit!

Zo komt ze aan het huis waar ze jaren woonde. 't Huis dat haar eerste grote liefde zag en haar diepe droefheid. Dat haar opstand en haar zoeken zag. Dat huis, waar ze een vriendin vond.

Tante, o tante Ottens. Waarom, waarom?

't Huis staat leeg, 't staat te koop. Alweer, denkt Heleen; toen zij er uit gingen, kwamen er nieuwe bewoners in.

Ze loopt om het huis heen en komt op het terrasje aan de achterkant terecht. Hoe goed kent ze die plaats. Wat heeft ze veel genoten van dit uitzicht, zoals nu en dan 's winters die ongerepte, witte wereld.

Ze staat op en pakt haar fiets, ze kan niet langer hier zijn.

Wat nu? Terug? Och was ze maar niet gegaan. Overal is 't hetzelfde. Op een afstand schijnt 't te helpen. Maar dichtbij! Dichtbij dan staat alles weer voor je, je draagt 't mee.

In een matige vaart komt ze terug, nog juist op tijd voor de koffietafel.

Zaterdag vandaag, morgen Zondag!

Zondag, hoelang is 't geleden, dat ze in een kerk kwam?

Morgen zal ze uitslapen en vanavond vroeg naar bed gaan.

In ieder geval wil ze 't dan zakelijk beschouwen en hier uitgerust weer vandaan gaan.

Ze rust 's middags een poos en slaapt, slaapt. Door de open ramen stroomt de milde na-zomer-lucht. En als ze 's avonds met een boek in een ruststoel kruipt, is ze te moe om te lezen. Slapen doet ze en anders niet.

Maar 's morgens wordt ze vroeg wakker en besluit een lange tocht te maken. Ze neemt haar lunch mee.

Is ze blijder, moediger na de rust? Nee. Ook hier zeggen alle dingen: onrecht, onrecht. Ze zou haar oren wel willen toestoppen, maar 't is tè diep in haar hart bezonken.

Ze komt door het dorp.

Een klein vervallen kerkje, rijk met klimop begroeid. Als ze er eens in ging? Och kom, haar hart is zo gesloten. Kinderachtig, om daar troost te zoeken.

Ze kan 't niet meer halen, anders ging ze wel naar tante Ottens. Die kon haar ook wel troosten, beter dan zo'n onbekend iemand daarbinnen.

Typisch die klederdracht, weinig mensen, ach wat een klein groepje.

Een oude predikant, wit haar, zilverwit en zo gebogen. 't Lijkt niet eens een predikant en dan nog een paar boeren in 't zwart.

Zou ze? zou ze? Wie zet haar fiets achter tegen de klimopmuur?

Schuifelt ze nu toch naar binnen? heel achterin? Grafzerken in de kerk nog, donker is 't hier. Stil, zo stil.

Ze vouwt de handen en buigt 't hoofd. Wat zal ze zeggen? Ze heeft niets te zeggen. Ze wacht.

Moeder gelooft aan leiding in alle dingen, als er dan leiding is, o God, laat hij op de preekstoel dan spreken over onrecht en recht..

Is dit haar gebed? Hoor, ze zingen, ze weet niet eens wat. Eindelijk het hoofdstuk, dan de tekst. Joh. 13 : 12 't laatste gedeelte.

„Verstaat gij wat Ik ulieden gedaan heb?”

De spanning trekt weg uit Heleens wezen. Zou ze maar weggaan? Wat zal dit haar te zeggen hebben? Werd ze nu weer vastgehouden? Zat ze hier nog? Verstond ze goed?

„Recht was het als de Meester ging zitten en de knecht neerbukte en de voeten waste. Recht had Hij op rust en verzorging. Dag en nacht droeg Hij de last der mensheid. Moest Hij, moe en afgemat knielen voor zijn knechten? Onrecht ondervond Hij de lange, lange dag. Hij werd uitgestoten, verworpen. Sprak Hij over Zijn Vader, dan wilde men Hem stenigen. Deed Hij wonderen, dan volgden zij hem om de tekenen. Wie leed er als Hij, wiens hart werd verscheurd zoals het Zijne?

In een wereld van onrecht gaat het recht gebukt, 't wordt met voeten getreden.

Als wij het schilderij voor ons zien, zoals Johannes het schildert, ontroert 't ons tot schreiens toe. Hij, de meester, is de knecht. „Ach Heer laat mij dat doen, geef hier die doek; de discipelen verstonden U niet, zij deden U onrecht.”

Daar staat Hij op en ziet U aan, U die de doek en het bekken begeerde.

„Verstaat gij wat Ik u gedaan heb?” Dat vraagt Hij u, die de doek en het bekken begeerde. Hij staat op van uw voeten. Gij deedt Hem onrecht, gij gingt zitten en Hij heeft u de voeten gewassen, toen gij naar de discipelen keekt. Gij deedt Hem onrecht: want gij hebt er niet op geacht. Al die tijd was Hij met u als één die dient. En gij zijt voortgehoud, aan Hem voorbij.

Verstaat gij? verstaat gij 't nu?

Buk dan en neem de doek en het bekken, gij zijt niet meerder dan uw Heer.

Lijd het onrecht, maar draag het recht in u mee.

't Recht van dienende liefde en verwonder u dan.

Verwonder u! Want al wassende wordt het onrecht en het dienen u een voorrecht.

Kniel dan maar neer en neem beschroomd de doek en het bekken over, want Hij heeft ons een exempel nagelaten.

't Is Zijn erfenis en er is veel te doen. Amen.

Daar glipt Heleen het eerst 't kerkje uit, een éénling. Maar als ze op de heide zit is ze „alleen met den Meester” en ze heeft verstaan.

Ze vraagt niet meer „wat nu?” Ze dankt, ze dankt dat Hij haar de voeten wilde wassen. Dat Hij rusteloos volgde om haar te vinden.

Nu weet ze wat ze doen moet. Nog een paar dagen zal ze hier blijven en dan gaat ze naar huis.

Ze heeft begeerd al die tijd. Nu zal ze haar strijd strijden door te dragen. Want hij daar in de kerk heeft niet gezegd, dat er geen recht is, maar 't is anders, heel anders.

Ze zal proberen te geven, inplaats van te nemen. Dàt zal haar strijd zijn.

Zal haar hart dan geen pijn meer doen?

Jawel; maar in het dragen ervan, zal haar vreugde gelegen zijn.

Nu is ze blij, stralend blij!

Een rechte blijdschap heeft bezit van haar genomen en de verlamrende moeheid wijkt.

De dagen die Heleen hier nog is, zijn vol gedachten en vliegen voorbij.

Heleen besluit niet naar huis te schrijven. Ze wil verrassen.

Heus, een beetje bruin is ze al geworden in die week en een beetje voller wangen heeft ze ook al. Wat zàl Moeder kijken, die lieverd heeft ook moeten lijden om haar en eigenlijk zovelen. Tante Ottens heeft in zo lang niets gehoord en Iet, die zal 't ook wel gevoeld hebben. Zonder zeggen voel je zoveel aan en dan vooral Iet.

Vervuld van blijde gedachten voor de toekomst nadert Heleen haar ouderlijk huis.

't Is stil om 't huis.

Och geen wonder, Moeder heeft nu een klein kringetje. Ze belt.

Zou Moeder zelf open doen? Nee 't is hun hulpje.

„Dag Riet, ken je me nog? 'k Ben in zo lang niet thuis geweest. Is er wat?”

't Kind kijkt haar verschrikt aan.

„Juffrouw Iet is ziek, weet u 't nog niet?”

„Iet? Erg?”

„Ja hoge koorts. Mevrouw heeft u geschreven.”

Weg is Heleen al, naar boven. Zachtjes opent ze de deur. Een scherm staat om Iet's bed. Ze wenkt Moeder die geruisloos opstaat en haar volgt.

„Moeder.”

„Kind.”

„Is ze zo ziek?”

„Ja, 't kan longontsteking worden, dokter heeft er ons op voorbereid. Rina helpt verplegen. Ben je direct op de brief gekomen? 'k Had je wel eerder geschreven, maar 't is zo plotseling opgekomen.”

Zachtjes dalen ze de trap af en Moeder schenkt Heleen in de huiskamer een kop koffie in.

„Moeder, ik had Uw brief nog niet, ik, ik was een paar dagen er tussen uit voor wat rust, ziet u. Maar 'k ben nu helemaal opgeknaapt.”

„Kind, dat heeft zo moeten wezen. Wonderlijk! We hebben nu je hulp zo nodig. Kun je blijven?”

„Zo lang 't maar nodig is. Vertel u alles eens precies.”

„Wel, ze klaagde wat over hoofdpijn en o, Heleen, Erik is op reis. Wij hebben al bericht gestuurd. Direct al. Maar hij moest immers voor zaken naar 't buitenland en nu zegt mijn gevoel..... Maar nee, Heleen, in Gods handen geven.....”

En nu kan Moeder die zo flink geweest is, haar tranen niet meer terug houden.

Nu mag Heleen troosten.

„Mag 'k al even naar Iet toe? O, daar is de dokter, 'k zal 't hem vragen.”

Nu kan Heleen haar zusje verplegen en Rina haar plaats weer innemen in 't psychopatisch kindertehuis, waar ze met Iet werkte.

„Zou 't Iet niet aangrijpen, mij te zien?”

„Dokter heeft haar nu voorbereid. Je kon zien, dat ze blij was.”

Met luid kloppend hart en ingehouden adem gaat Heleen de trap op. Voor de deur staat ze stil om kalmte te winnen en te vragen.

Maar Iet speurt de verandering bij haar bed niet, wild jaagt haar adem. De ogen zijn gesloten. Zo ligt ze daar.

„Iet, o Iet.”

Weer komt de dokter, hij heeft geen rust, geeft een injectie. In den namiddag opent ze de ogen en is wat rustiger, maar de pols zo zwak, zo zwakjes.

„Heleen.” Ze fluistert 't aan haar oor.

„Lieve Iet van ons, hoor je mij?”

Een klein blij trekje over 't gezicht, is 't antwoord.

Dan gaat Iet's stem fluisterend en met korte tussenpozen voort: „Erik. 'k Heb je strijd gevoeld en veel voor je gebeden..... Ik kon hem niet afstaan..... hij was een geschenk.....” Weer een poosje stilte en dan: „een geschenk geef je niet weg.”

Dan komt het korte hijgen terug en duurt 't een poos voor ze weer fluistert: „Heleen, blijf hem liefhebben en zeg hem..... zeg hem..... liefde kan niet sterven.”

„Gauw allemaal, vlug!” Heleen belt en belt en of ze 't voelen aankomen, snellen allen naar boven met de angst voor het afscheid in de ogen.

„Moeder”, hijgt Iet tussen de benauwdheid door.

Moeder knielt aan haar bed en neemt de smalle handen en wenkt dan de kinderen. Allen knielen neer. De kleintjes vlak bij Moeder, dan de jongens en Heleen met Noortje. En dan zingen ze bevend en toch weer met klare stem: „Ik zie een poort wijd open staan, waardoor het licht komt stromen.” De vrede en rust keren weer, de adem gaat onhoorbaar, de pols is bijna niet meer waar te nemen. Nog één keer opent ze de ogen en Moeders oor vangt nog op het fluisterend: „Daag allemaal, tot.....” maar 't laatste gaat verloren.

De ogen spreken de hemeltaal, de lippen zwijgen en dan is Iet de poort doorgegaan en in de stromen van Licht gekomen.

Vrede, die 't verstand te boven gaat, straalt er van het wondermooie meisjesgezichtje uit.

Ze blijven geknield, en Moeder bidt met zachte stem het Onze Vader. Hoe hemels klinkt dat in de oren, die woorden die alle eeuwen door spreken tot 't hart, als al 't andere zwijgt.

Heleen is het als zij opstaat of ze aan het voeteinde van Iets bed, het bekken ziet staan met de doek.

Nu gaan ze proberen Erik te bereiken.

De brief en het telegram van Iet's ziekte bereiken Erik tegelijk, beide zijn hem nagezonden.

Zo kort nog maar van huis en nu dit? Hij kan zijn ogen niet geloven. Iet mankeert nooit wat, iets sterker had ze misschien kunnen zijn. Maar nooit klaagde ze ergens over.

Hoe heerlijk lag hun huis tussen de hoge berken op de hei, met vlakbij het dennenbos. Bruin was Iet geworden deze zomer. Het lichtblonde haar leek lichter nog bij de donkere huid en de

ogen glansden zo blij. Zuiver grijsblauw in het matbruin. Nee, dat kon niet.

Bijna rustig begint hij alles voor zijn vertrek klaar te maken, zoekt de beste verbinding met Holland uit en springt op de tram.

Lang en donker staat hij daar met een vastberaden trek om de stijf gesloten mond.

Komt er nooit een eind aan? Daar is het station. Nog even, daar is de trein. Hij heeft een pracht-verbinding. De koffer in 't net, regenjas en hoed opgehangen, een greep naar zijn lectuur en sigaretten. Erik leest niet, nee. De ene sigaret na de andere begint hij te roken. Niet denken. Maar het regelmatig rhythme van de trein zingt: „Iet ziek, Iet ziek.”

't Zou niet erg zijn; als hij thuis kwam zou 't over wezen. Je leven kan je zo maar niet ontglippen. God gaf je niet iets om 't je weer af te nemen. God wist wel: haar had hij nodig en ze hadden toch afgesproken Hem samen te volgen en te dienen. Ze hadden een redelijken God, dit zou dwaas zijn, niemand kon Iet vervangen. Ja, er gebeurden wel meer van die dingen in het leven. Hij was geen kind, hij wist het wel. Zoiets gebeurde tot een hoger doel, zei men, maar niemand was onmisbaar zoals Iet. Hoe kwam hij die lange reis door? Aantekeningen maken, werken, werken, dat was 't enige.

Wat had Iet ook weer 't laatst tot hem gezegd bij 't afscheid? Hij had 't niet prettig gevonden. Ze waren zo blij bijeen om hun toekomst en hadden allerlei plannen nog besproken en samen nog verschillende dingen uitgezocht voor hun woning en toen bij 't afscheid had ze gezegd: „Weet je, wat ik 't allerfijnst vind, Erik? Dat liefde niet kan sterven.”

Hoe kwam ze er toch bij? Natuurlijk kon liefde niet sterven, 't was geestelijk. 't Was 't enige wat bleef. Maar 't woord sterven had hij niet graag gehoord temidden van hun geluksdroom. De tegenstelling was te groot. Hun liefde die zou altijd nieuwe wegen vinden. Levenswegen!

O, hoe verlangde hij naar het eind der reis.

Als Tijs en Koen nu wakkere jongens waren, zouden ze de treinen nagaan en misschien was er dan wel iemand op het perron.

En eindelijk, eindelijk als de trein 't bekende station binnen-

rijdt, bidt hij voor 't eerst. „O Heer, geef kracht, geef kracht. Alleen kan ik 't niet dragen.”

Ja! Tijs staat daar. „'t Is dus ernstig”, beslist hij bij zichzelf. De uitdrukking, de houding van zijn zwager wijzen 't uit. Daar ziet Tijs Erik en met haastige stappen komt hij naar hem toe. Nog even flitst 't door Erik heen: „'t Is Tijs, die is rustig. Als 't Koen was, dat is een wildzang. Maar nee Tijs is niet saai, zo doet Tijs niet, als er niets is.”

„Erik” en Tijs reikt hem de hand.

„Tijs jongen, vertel gauw. Iet ernstig?”

Tijs ziet hem recht in de ogen. „Kom, we lopen even door.” Trap af, contrôle door en dan de weg door 't plantsoen naar huis. „'t Is ernstig, Erik, vraag niets meer, we praten straks verder.”

En Erik vraagt niet. Wat hij vermoedt, wil hij nog niet weten. Zijn hoofd is leeg, er is geen vraag meer. Stil knarst de sleutel in het slot, de deur wijkt.

Alice Lenting heeft hierop gewacht, de kamerdeur gaat open en wordt weer gesloten. Zo behoedzaam, zo stil. Dan zijn ze gedrieën in de kamer.

„Erik, Erik.”

„Wanneer?” komt 't over zijn droge lippen.

„Gister, in de namiddag.”

Hij vraagt niet meer.

Voor de open tuindeur staat hij, de avondschatuwen beginnen al te vallen. Zachtjes wiegen de bloemen op het avondkoeltje, een bij zoemt, in de verte beiert een torenklok.

Is 't een kwartier, een uur of langer?

Niemand spreekt. Daar klinkt een schorre stem: „Dan vertrek ik maar weer met de eerstvolgende trein naar mijn werk, 'k heb hier geen boodschap meer.”

Nu komt Alice Lenting naast hem staan. „En wij dan, Erik? Wil je de boodschap van mijn lieveling niet horen, voor jou?”

Hij ziet haar aan, stom van smart, maar antwoordt niet.

„Ga naar boven, Erik, Heleen is bij haar. Zij heeft de boodschap voor je.”

Dan zinkt hij op een stoel neer en snikt zijn smart uit, het lichaam schokt, in de armen verbergt hij zijn hoofd.

Nee, hier kan geen mens troosten. Alice Lenting en Tijs lijden

mee, ze proberen niet eens te troosten. Alleen hun stille bede is voor hem.

Hoelang duurt dit? 't Lijkt eindeloos. Als het iets minder wordt, wenkt Moeder dat Tijs water haalt en zelf brengt ze het naar zijn mond. „Erik, hier, drinken”, beveelt ze. Willoos doet hij 't. „Nu gaan we naar Iet”, zegt ze dan vastberaden en ze handelt voor hem.

Is er iets schoners dan het ongeschonden lichaam waar de ziel zo juist uit omhoog gestegen is?

Een vrede niet van deze wereld, gaat er van uit. Een rust die rust geeft. 't Is een laatste danklied aan den Maker, om de woning die het mocht bieden aan Gods grote gave, de ziel.

Onkwetsbaar nu, volle vrede.

Geen zonde, geen strijd, volmaaktheid drukt nu haar stempel op het wezen.

De mond glimlacht.

Iet, Iet. Margarita. Parel van God, nu gehecht aan de Middelaarskroon.

Heleen zit stil aan het voeteinde. Ze drinkt de trekken van haar zusje in. Onhoorbaar staat ze op en komt naast haar Moeder staan.

Erik knielt neer, zoals zij dat eerst samen hebben gedaan.

Hij doet 't alleen. Dan legt Alice Lenting de hand op zijn schouder.

„Erik, Hem leven zij allen.”

Dan is Erik van Kronenburg alleen, alleen met zijn bruid.

Het is vandaag de laatste dag dat Iet bij hen is. Straks wordt ze uitgedragen. 't Is nog vroeg in de morgen. Als Heleen de deur opent van Iet's kamer, is Erik haar voor geweest. Zacht wil ze hem weer sluiten.

„Heleen, kom eens hier, zeg mij Iet's boodschap.”

Nu staan ze naast elkaar in 't morgenlicht, de ogen gericht op Iet.

't Is alsof ze vredig droomt in de vroege morgenslaap en zo de ogen op zal slaan.

„Iet zei: „zeg Erik van mij: liefde kàn niet sterven.”

Dan buigt Erik zich voor 't laatst over Iet heen en kust 't reine voorhoofd. Nee, liefde kan niet sterven.

Als Erik zijn zaken geregeld heeft, komt hij op een avond bij Alice Lenting en vertelt haar zijn plannen.

„Hier blijven werken kan ik voorlopig niet. Ik heb een opdracht gekregen, waaraan ik een studiereis verbinden kan. Binnenkort vertrek ik dus, 't zal heel lang duren voor ik weer kan komen.”

„Hoelang denk je zo ongeveer, Erik?”

„'t Kan twee, maar ook wel vier jaar duren.”

Er valt stilte.

„Als jij denkt, dat dit je weg nu is, moet je 'm gaan, jongen.”

Erik proeft uit dit gezegde wel, hoe zwaar het haar zal vallen.

„'k Zal dikwijls een levensteken sturen.”

„We zullen altijd naar je uit blijven zien.”

Te snel ging de tijd.

Hoelang is hij nu alweer van huis? denkt de moeder, terwijl haar handen ijverig bezig zijn met allerlei avondwerkjes.

De kring wordt klein.

Iet weg, Erik vertrokken. Tijs getrouwd, in alle stilte nu; Heleen weer naar haar post. Nu heeft ze nog Koen en Noortje en de kleintjes.

Maar Koen is al gauw klaar en hij gaat zich ook verloven en hoe gauw gaat 't niet, dan vliegt ook hij 't nest uit.

Tik, tik, gaan de breinaalden in eentonig rythme en Noortjes pen kraast mee regelmatig. Een ander geluid is er niet.

Traan na traan drupt langzaam op Moeders handen, ach wat is ze ondankbaar! Komt Rina niet zo vaak ze kan hier? De kinderen zijn allen even lief.

„Moeder, zo verdrietig?” Noortje staat bij haar.

„Ja lieverd, Moeder heeft zoveel te denken.”

„Iet is toch bij Vader”, troost ze, „daar zou ik ook wel heen willen.”

Resoluut richt de Moeder 't hoofd op. „Nee, mijn kind, meer kan ik er nu niet missen en 't hoeft ook niet. 'k Mag niet meer zo verdrietig zijn. 'k Zal er meer aan denken Noortje, Hem leven ze allen.”

Dan is er iets van schrik en verrassing in haar ogen. Ziet ze goed? Al meermalen heeft ze 't gedacht. Nu ziet ze het bewust. Het floers trekt weg bij Noortje, zoals toen Vader stierf en ze zei:

„Is Vader nu bij Jezus” en zo trouwhartig en klaar opblikte, zó ziet ze ook nu haar moeder aan.

’t Is of het sterven van Iet dit kind zo heeft aangeraakt, alsof ze iets van Iet haar geest ontvangen heeft, dat haar tot het leven terugroept. Bijna was ze opgestaan om toch iemand te roepen die haar vreugde met haar delen kon.

„Wouter, ons kind leeft!” had ze wel uit willen roepen.

„Mijn Nooren-kind” zegt ze alleen. „Moeder zal thee schenken en vertel me dan eens hoe ’t gaat met je werk.”

„Nu kan ik ’t veel beter begrijpen, Moeder, maar mijn hoofd doet pijn.”

„Laat eens zien je werk. Je werkt te hard. Langzaam aan maar, je komt er wel.” En Moeders stem is een ingehouden juichkreet.

„Moeder”, komt ’t dan bedeesd, „mag ik wel viool spelen leren? ’k Geloof nu dat ik het wel kan.”

Ach, die eerste vraag van Noortje om iets te mogen, helemaal uit zichzelf gedaan.

„O God! er zijn nog wonderen, Gij hebt Uw weldaân groot gemaakt.”

Van nu aan is er een gestage groei in Noortjes leven. Wat Iet bij haar leven niet kon bereiken, vermag haar heengaan nu. ’t Is of Iet langzaam tot hen weerkeert.

Nu de ogen glans krijgen en ’t gezichtje uitdrukking, is ze meer en meer ’t beeld van Iet.

Groter vreugde had de Hemelse Vader Alice Lenting niet kunnen bereiden en allen delen erin.

Of de gebeden de grond toebereid hebben tot ’t uitstorten van deze geest in Noortje? Een blijdschap is ’t voor het hele gezin.

DE VREDE VOOR ALTIJD.

Twee jaren zijn verlopen sinds Erik vertrok voor zijn lang verblijf in de vreemde.

Een tijd van gestage, drukke arbeid voor Heleen. Ze heeft haar verpleegsters-diploma gehaald. Nu volgt ze sinds lange tijd de cursus van dr. Sterker in psychologie. Dr. Sterker wil haar graag verbinden aan zijn tehuis voor psychopatische kinderen. 't Tehuis is uitgebreid.

De woning bestemd voor Iet en Erik is nu ook voor dit doel ingericht en daarin vinden de kinderen een plaats, die ook lichamelijk verpleging behoeven.

Rina neemt nu Iets plaats in met een toewijding die ontroert.

Aangevuurd door 't gemis en 't voorbeeld van Iet zijn haar talenten uitgegroeid. Rina heeft haar roeping volkomen gevonden en voor Mevrouw Lenting is ze als een dochter. Huis en hart staan voor Rina open.

Dr. Sterker weet wat hij aan Heleen heeft, maar Heleen heeft nog geen toestemmend antwoord gegeven.

Het werk trekt haar en toch, zou ze hier haar krachten kunnen ontplooien?

Haar leven wijden, zoals ze dat in haar diepste wezen zo graag wil?

Langzaam aan groeit er iets in haar dat eerst nog geen naam heeft.

Zo dikwijls ziet ze in stille ogenblikken op haar kamer het huis op de heide „HEIDEZICHT”. Zou het nu verhuurd zijn? Ach, waarom denkt ze daar telkens nog aan?

Haar heeft 't toch niets meer te zeggen. Maar als ze op een avond, als de slaap niet komen wil, 't weer zo heel duidelijk voor zich ziet, denkt ze: „zou God 't mij ook ingeven? Zou Hij mij iets te zeggen hebben?”

Heleen leeft nu niet meer als een eenling tussen haar medemenssen.

Ruim vier jaar is ze hier en ze kent veel van het lief en leed van de zusters waarmee ze werkt. Hoeveel patienten heeft ze niet meegemaakt. Hoeveel leed is haar toevertrouwd in die tijd. Niet alleen lichamelijk lijden heeft ze ontdekt. Immers, draagt ze zelf niet mee de nooit gestilde hartepijn? Die pijn is er onder vreugde en verdriet, die wijkt niet.

In haar ogen is een stille glans gekomen van één die draagt.

Het geluk in Hem is haar deel, maar ze weet dat in het land van zonde de blijdschap hand in hand gaat met de droefheid en 't is haar goed.

's Is haar strijd- en zegelied.

Ja, ze wil het huis niet meer als met een onwillig gebaar van zich afschuiven.

„Heer, als 't mij wat te zeggen heeft, leer mij luisteren naar Uw stem.”

En ze leert luisteren.

Een plan volgroeit in haar denken. Als ze eens probeerde in dat huis op de hei dat haar zo lief is, een tehuis voor zoekenden en eenzamen te openen?

En als dat plan eenmaal in haar tot openbaring is gekomen, laat 't haar geen rust. Haar hele wezen gaat er naar uit, ze wil er Moeder over spreken.

Oom Ottens zal haar zeker willen helpen.

Heeft hij niet eens gezegd: „Zullen wij 't kopen voor een permanent vacantieoord voor ons samen?”

Moeder en Tante hadden 't plan mooi gevonden, maar och, er was weer zoveel tussen gekomen en 't plan was niet verwezenlijkt.

Heleen gaat haar eerstvolgende verlofdagen met spanning tegemoet. Ze schrijft Moeder, dat ze een plan heeft en Moeder schrijft, dat ze allen de dagen tellen tot ze komt. Noortje en de kleintjes strepen 't op de kalender aan! En Noortje maakt zulke vorderingen. Wonder toch, ze is naar Noortje zo verlangend.

Nu is 't bijna een half jaar geleden dat ze thuis was. Haar laatste vacantie was ze bij tante Ottens. Nu heeft ze fijn veel dagen op laten lopen voor thuis en ze verheugt er zich er zo heel erg op.

„Alsof Iet is opgestaan”, denkt Heleen als ze Noortje aan de trein vindt om haar af te halen.

Noortje is nu achttien jaar en Iet was bijna twintig toen ze stierf, de leeftijd doet de gelijkenis nog meer uitkomen.

Wat is de begroeting blij en hoe hebben ze elkaar gemist. Nog meer, sinds Iet er niet meer is, gaan hun harten naar elkaar uit.

„Ik kom van vioolles”, vertelt Noortje met stralend gezichtje.

’t Is Iet, ’t is Iet! denkt Heleen telkens, terwijl ze stevig gearmd flink doorstappen. „En maak je vorderingen? ’k Hoef niet te vragen of je ’t fijn vindt op muziekles.”

„Zal ik vanavond eens wat voor je spelen en begeleid jij me dan weer?”

Och, is dit Noortje, die wat vraagt en wat voorstelt. Heleen moet iets wegslikken voor ze zegt: „niet alleen vanavond, Nooren-kind, maar iedere avond moet je wat voor me spelen. ’k Verlang er zo naar, natuurlijk spelen we ook samen. Denk je eens in, kleine Viking, dat ik wel tien, zegge tien dagen bij jullie blijf!”

Stijf drukt Noortje haar arm en lacht zacht om haar jeugd-naampje, „kleine Viking”, dat ze dankt aan haar naam en haar heel blonde haren. Heleen is het blijven zeggen en Noortje hoort het graag.

Nog is er niets van gekomen haar plan met Moeder te bespreken, hoewel Heleen al een paar dagen thuis is.

’t Is nu avond en ze heeft beloofd vanavond met Noortje samen te spelen. Maar als Noortje muziek uitzoekt, zegt Heleen: „Viking, wil je nog eens alleen voor me spelen?” En meteen staat Heleen op om het grote licht uit te draaien. Alleen een klein lampje bij de piano brandt nog.

Daar klinken de eerste tonen van Noortjes viool door de kamer.

Zoals ze de viool laat klagen en jubelen en er één mee is! Moeder en Heleen kunnen er nooit genoeg van krijgen, hun harten zijn vervuld met herinneringen.

Is Iet weer bij hen, is zij het die daar speelt?

Ziet Alice Lenting haar man binnenkomen en zich stil naast haar zetten? Hoe geniet hij mee van hun herkrege kind.

Nu is Erik ook bij hen. Hij kan niet eenzaam wezen als zij allen bijeen zijn.

Erik, nee niet meer aan hem denken.

Heleen laat het hoofd op de handen rusten.

Waarom kan een strijd niet uitgestreden worden en een einde nemen? Moet ze dan dagelijks dit kruis opnemen en haar Heer volgen hierin?

't Lijkt of ze haar roeping, die ze zo duidelijk voor zich zag, wijkt.

Weg is haar ideaal, haar levenstaak. Weg?

Onvermoeid was Hij immers bezig en 's avonds wies Hij de voeten van Zijn discipelen.

Hoe komt haar dit ineens als een schone melodie te binnen?

Er komt weer hoop in haar hart en blijdschap in haar ogen.

Ze zal Tijs vragen om voor haar een tekening te maken van het bekken en de doek.

Nooit, nooit wil ze het meer vergeten.

Moeder weet van haar strijd en van haar gaan naar het kleine kerkje en van haar overwinning.

Moeder weet niet, dat het om Erik is, dat hoeft nog niet, dat weet ze alleen met tante Ottens. Moeder heeft genoeg te dragen. Zo is het goed.

Als ze haar viool zorgvuldig wegbergt en ze nog even gezellig bij elkaar zitten, is het nodig bedtijd voor Noortje.

„Zullen we nu de grote lamp weer aan doen, Heleen?”

„Hè, wacht nog even Mam. Heb je tijd vanavond?”

„Natuurlijk heb ik tijd.”

„'k Wou U mijn plan nu eindelijk eens voorleggen.”

„Fijn, daar verlang ik naar.”

„Moeder, U weet wel Heidezicht van tante Ottens, dat kwam mij de laatste tijd telkens in de gedachten. Als ik maar even alleen was zag ik het huis voor mij, zo duidelijk en in bijzonderheden of 'k er in werkelijkheid was. 'k Heb zoveel van 't huis en die hei daarginds gehouden dat ik dacht dat 't daarom was en als 't dan weer voor mijn aandacht kwam als ik alleen was, duwde ik 't maar weg. Totdat ik dacht, zou God mij hier ook iets mee zeggen willen en ik begon te luisteren. Daarna kreeg ik 't plan, als Oom Ottens mij helpen wil, 't huis te huren of te kopen, om er een tehuis voor eenzamen en rustbehoevenden van te maken.

Om mensen weer tot het leven terug te brengen. Ziet U, dat zou een heerlijk levenswerk wezen.”

Stil is het nu. Even gaat het door de Moeder heen: „Zou

mijn kind dit kunnen? 't Eigen leven afleggen om 't anderen mee te delen?" Tot ze weer stil staat bij de bron en weet dat niets onmogelijk is.

„Daar is wel grote behoefte aan kind en als jij dat op je mag nemen is 't zeker een mooi levenswerk.”

Lang spreken ze over de toekomst. Heleen zal eerst oom en tante Ottens schrijven, als ze weer teruggekeerd is naar haar werk. Nu wil ze nog genieten van de dagen thuis, zoals die haar nu gegeven zijn.

Heerlijke dagen heeft ze thuis. Koens verloving maakt ze mee en met Noortje samen gaat ze naar Tijs en Elsje, die in dezelfde stad wonen.

Koen komt voorlopig als assistent bij een advocaat in een andere plaats. Hij vertrekt nog als zij thuis is.

„Koentje, zal je voor mij pleiten als 't om recht gaat”, zegt ze schertsend, de laatste avond dat hij thuis is.

Koen pakt haar beet en draait 'r als een tol in de rondte. Als hij haar los laat zegt ie: „Daar zou ik niet veel aan hebben. Je bent lang zo heerlijk heftig niet meer als vroeger, en nu kan ik je juist veel beter aan.”

„Als je nu nog voor advocaat studeren mocht, zou je 't dan nog kiezen?”

„Dacht je dan dat mijn rechtsgevoel afgestompt was, omdat ik niet zo heftig meer ben?”

„Nee, maar ik weet niet zo goed meer, wat ik aan je heb.”

„Zeker omdat ik 't nu niet meer met een tik om je oren be- zegelen kan. Wat was je toch een lastpak.”

„Pas op meisje, de rolletjes zijn omgekeerd.”

„Maar zonder scherts, Koen, dat vind jij toch ook? Recht ligt vaak anders dan je op 't eerste gezicht denkt.”

„Dat is zo. Noem 's wat.”

„Wel”, begint Heleen langzaam zich bezinnend, „als kind voelde je vaak een onrecht aan, al kon je 't geen naam geven. Je kreeg b.v. straf van Vader of Moeder, je was heel boos en in je hart voelde je dat ze gelijk hadden. Dat verscherpte juist je boosheid. Dat is één soort rechtsgevoel, is 't niet? In een ander geval als iemand leed aan gedaan werd, 't gevoel om te verdedigen, dat dan wakker geroepen werd. Maar later ging je de oorsprong meer na. Je werd gestraft omdat er recht aan jezelf gedaan werd en

je niet in een boosheid bleef volharden. En je begon te begrijpen dat iemand die leed aandeed meer leed, dan hij die 't onderging. En 't resultaat in je eigen zieleleven is, dat je begeerte hebt boeien los te maken die geameed worden om de voeten der mensen, zodat ze recht komen te staan en geen kromme wegen gaan. Zie je, Koen, dat is 't mooie in 't leven, 't is alles zo zuiver en verantwoord. Daarom houd ik, geloof ik, zoveel van God, omdat Hij rechte wegen met ons gaat."

Koen luistert, knikt.

„Ja, dat is 't fijne, 't lijkt soms zo verdraaid-verdraaid en toch... ergens moet de kronkel op te speuren zijn en dat uit te knobbelen, dat is 't leven waard. En dan 's avonds je tas de kamer in te slingeren en te zeggen: „Marijke-wijf! ik heb 't."

Geef me gauw een kop koffie, Heleen of ik gooi nu m'n tas al door de kamer zonder dat ik 't heb."

Ja, dat is echt Koen. 't Zal vreemd stil zijn voor Moeder als die druktemaker met zijn fijne geest er niet meer is en lachend geeft ze hem z'n koffie.

Nu komt ook 't afscheid van Heleen in 't zicht.

„Als ik naar oom en tante geschreven heb en weer antwoord heb, schrijf ik U direct", is haar laatste groet aan Moeder, die haar met de kleintjes wegbrengt.

In de trein peinst ze: „'t Lijkt zo jammer dat Oom en Tante niet meer in dezelfde plaats wonen als wij, maar 't zal toch zin hebben."

O, dat alles zin heeft in 't leven, dat geeft haar houvast. Ook al lijkt 't nog zo zinloos, ja vooral als 't vast gelopen is, zoals bij haar en je niet meer weet hoe of wat, dat dán juist de ontknoping nabij is. Alle dingen werken mede ten goede, dengene die gelooft. 't Is haar alles nu blij en goed te moede.

't Leven is nu één avontuur geworden en anders was 't, hoe interessant ook, saai. Nee, 't is niet zó, dat die in Hem geloven er zijn, 't eentonig bestaan aanvaard hebben. Nee, zij reizen door het wonderland! Maar de anderen, die hebben geen perspectieven, geen wisselend landschap. Zij zien maar wat gezien wordt en hebben geen hoop. En een groot verlangen de voetstappen van haar Heer te volgen, vervult haar.

Als Heleen op een morgen, bij 't verzorgen van haar zieken afgelost wordt om een kop koffie te drinken, is er post voor

haar. Ze brengt de brief in veiligheid op haar kamer. Een brief van oom Ottens; wát zou hij schrijven? Wachten tot vanavond. Nauwelijks is ze weer beneden of er wordt een groot plat pak bezorgd. Afzender? O! Tijs, de tekening dus! Ook wachten tot vanavond. Vlug wipt ze de trappen weer op naar haar kamer. Ze zingt 't zachtjes uit. Ze is zo blij, zo blij!

„Hé, Lenting niet zo stralen! Eerst zeggen wat je hebt, anders wordt de doortocht versperd.”

„Kind, laat me gaan. 'k Heb twee dingen gekregen van de post, waar ik de inhoud nog niet van gezien heb.”

„Ben je daarom zo blij? Dat is grappig. Dat kon wel eens een ontgoocheling worden.”

„Nee, meiske” en ze steekt haar arm door die van de ander, „kom vanavond maar eens bij me oplopen. 't Ene kan geen ontgoocheling worden, dat is een tekening van mijn broer en 't andere, 't andere is ook goed.” En met een „tot vanavond” keert ieder weer tot het eigen werk terug.

Heleen heeft thee gezet en iets lekkers gehaald, ze is eerder klaar dan het zusterdje dat ze vanavond op haar kamer verwacht.

Zou ze, zou ze de tekening vast los maken? Ze heeft er zo'n geweldige zin in. Nee, beslist ze resoluut, eerst op Hilde wachten. Samen kijken, 'k heb 't beloofd. De brief lees ik dan later, die kan ik toch moeilijk voorlezen, glimlacht ze bij zichzelf.

Ha, daar is Hilde, 't wordt gezellig. Nu vlug de tekening uit het papier gewikkeld. De beide meisjes kijken zonder iets te zeggen, naar het sober gegeven van Tijs.

Een stuk van de avondmaalstafel, met het lang afhangende witte kleed wordt gezien en daar vlak bij een straal van licht dat door het kleine nismovormige venster glijdt, een bekken met een doek er naast op de lemen grond. „Is 't niet mooi?” 't Is Heleen die 't eerst spreekt.

„Is 't van 't laatste avondmaal en de voetwassing? Hoe kwam hij aan dit gegeven? 't Is toch immers je broer die 't tekende?”

„Ja, ik hoorde er eens een preek over, die mij zo trof. De tekst staat er onder”, en beiden lezen nog eens met de ogen de woorden die zo dringend en rustig hen aanzien: „Verstaat ge, wat Ik u doe?”

Tijs heeft 't voor haar ingelijst met een smal groen bandje. Fijn begrepen is 't en daarom zo goed weergegeven.

Als Heleen 't een plaatsje gegeven heeft en haar stoel zo ge-

plaatst, dat ze 't aldoor zien kan, neemt ze resoluut de brief en zegt: „En hier mag je de inhoud ook van weten. Nee, wacht even”; als de ander zegt dat 't haar niet toekomt, weerlegt Heleen het.

„Je hebt nu in 't één gedeeld, 't ander ga ik je ook vertellen. Waarom zal ik zo geheimzinnig wezen?”

Hilde neemt het nooit ontbrekende boek en verdiept zich erin terwijl Heleen leest.

Enthousiast is de brief geschreven. Oom en Tante raden haar beiden aan dit mooie plan uit te werken tot een levenstaak en Oom biedt haar aan het huis van hem te huren, als hij 't koopt.

O, die lieverd, die als een Vader voor hen is. Heleen is er stil van. Als de brief nog eens doorgelezen heeft, ziet ze naar Hilde. In aandacht verzonken kijkt Hilde naar de tekening, 't boek open op de knieën. Als ze voelt dat Heleen naar haar kijkt, zegt ze: „Ik las zoiets moois en ik moet naar jouw tekening kijken. Zoiets te zien, Heleen, dat bezielt tot voortgaan.”

Heleen knikt. „k Zal je mijn grote plan eens vertellen, Hilde, ja, want dat heb ik!” En Heleen vertelt hoe ze zich de toekomst denkt.

Dan legt Hilde haar hand op Heleen's arm. „Zeg, Heleen heb je niemand nodig voor de huishouding? Je weet ik ben ook huishoudkundige en mij ligt de verpleging niet zo, maar dit gecombineerd! Zal je aan me denken, Heleentje, bij je grootse plannen?”

„Meiske, zo ver ben ik nog niet, maar 't is goed dat ik juist jou tegen kwam en je ook de inhoud van m'n brief vertelde. Wie weet, wie weet!”

Het is nu herfst. Heleen heeft in overleg met Oom Ottens besloten tot het vroege voorjaar hier in functie te blijven. De tijd die dan nog over is, wil ze houden als voorbereiding.

Eerst de patiënten zien te krijgen die voor haar tehuis in aanmerking komen, dan de inrichting en misschien nog enige veranderingen in het huis aanbrengen. Twee patiënten heeft Heleen al op het oog. Allebei jonge mensen die ze hier in het ziekenhuis, verpleegd heeft.

Ze zijn heel verschillend. De één is een rijk meisje, die van de ene kwaal in de andere verviel en die levensmoe, niet meer de

lust en de moed heeft beter te worden. De andere een jonge Moeder die eerst haar man en toen haar kindje verloor en nu rusteloos en ongetroost is. Met beiden heeft ze briefwisseling gehouden en ze al een plaatsje in haar huis beloofd. Tante Ottens kent een oudere dame, die meer hulpbehoevend is. Heleen heeft uitgerekend, dat ze twaalf gasten kan huisvesten. Als ze met zes kan beginnen is ze tevreden. Oom heeft het huis kunnen kopen. Ongelegen is het voor normaal woonhuis, voor 't doel van Heleen is het geknipt.

Eindelijk komt de dag, dat ze met Oom Ottens 't huis gaat opnemen voor indeling, enz.

De grote slaapkamer wordt verdeeld in drie kleine en dan zijn er nog twee slaapkamers die gehalveerd kunnen worden, dat is al zeven, en drie slaapkamers van normale grootte. Beneden wordt de bijkeuken omgebouwd tot badkamer, want de badkamer moet slaapkamer worden.

De eet- en zitkamer beneden moeten samen één groot geheel worden en daarom moet de middenmuur verdwijnen. Het kleine ontvangkamertje blijft zo. De keuken kan nog een stuk van de grote bijkeuken meekrijgen en in de plaats van de bijkeuken komt er nu een flinke schuur in de tuin voor fietsen en allerlei gerei. Heleen is opgetogen van blijdschap. Ze heeft allerlei plannen voor de tuin en Oom leeft zich geheel in alles in. Direct wordt er werk gemaakt van een vakman, als hij weer thuis is. Tante moet alles in bijzonderheden weten en Oom vertelt graag.

In Mei hoopt Heleen haar huis te gaan bewonen, in Maart is alles al klaar.

Zoveel mogelijk heeft Heleen in de meubilering Oudhollandse stijl gehandhaafd en verder is ze met 't meubilair geholpen door tante en Moeder.

Wat kwam er veel kijken voor een goed gevulde porselein- en linnenkast, een grote kachel, een haard, de keukeninventaris. Geweldig, wat had ze veel nodig. En dat ze nu al met acht gasten beginnen kon en zodoende Hilde Borg als assistente kon nemen! Dat was meer dan ze ooit gedacht had.

Al een paar maal was ze het huis door geweest, ze had het liever dan ooit.

Nog twee maanden en dan zou ze hier voor goed komen!

„O God, leid mij toch in alle dingen, niets kan ik zonder U.”

Erik van Kronenburg heeft plannen voor de thuisreis. Nu is hij bijna vier jaar in de vreemde. Bruin en hoekig is hij geworden, een trek als van pijn heeft zich voor goed om de vastberaden mond gezet.

Eenmaal moet hij toch terug. Hij heeft studies gemaakt, getrokken en gesjouwd. Nu wil hij zich voor goed in zijn vaderland vestigen, als 't kan met Koen.

Een onverbreekelijke band met de Lentings bindt hem.

Zouden de kleintjes hem nog kennen? En Noortje, die nu zo veranderd is volgens 't schrijven van Moeder Lenting? Die is nu bijna twintig, zo oud was Iet ook. Och, niet denken nu. En Tijs getrouwd. O, al die herinneringen!

Hij verlangt naar „de Pijpenla” zoals Heleen het huis vaak noemde, en toch schrikt hij terug. Heleen, hoe zou Heleen zijn? Wat heeft hij haar betrekkelijk weinig gezien. Dapper is ze. 't Huis Lenting heeft karakters voortgebracht. Naar Koen heeft hij een groot verlangen. Als hij aan Koen denkt, licht er iets in hem op. 't Moet fijn zijn om zich met hem te associëren en de kerel doet 't vast wel.

Nu komt zijn vertrouwen weer terug, zijn werklust en zijn verlangen, dat sterker wordt naarmate hij 't huis nadert.

Alice Lenting is in de morgenuren uitgegaan om nog een paar inkopen te doen voor de verjaardag van één der kleintjes.

Ze is blij om deze verjaardag en toch ook weer wat verdrietig. Erik heeft geschreven, dat 't heimwee hem te pakken heeft en dat hij op de thuisreis is. Hoe heeft ze die dag tegemoet gezien en nog heeft ze verder niets gehoord. Ze heeft er vanmorgen met Noortje over gesproken, die heeft haar aangeraden er eens uit te gaan. Zij zal de kamer gezellig maken in die tijd. En altijd weer als Noortje een plannetje heeft, of een voorstel doet, voelt ze iets van de eerste blijdschap toen Noortje vroeg, „mag ik nu vioolles?”

Behoedzaam spreidt Noortje het wit geborduurde feestkleed over tafel en zet een grijze pul met gele Chinese klokjes er op. Dan kijkt ze naar 't effect. De tuindeur staat al open, de morgenzon is in de kamer. 't Is wel wat fris, 't is nog zo heel vroeg voorjaar, maar 't kan toch.

Nu eerst voor de koffie zorgen, als Moeder dan weer thuis

komt..... alweer een bel, zo vroeg. Dientje laat al binnen, wie kan 't zijn?

„Alleen juffrouw Noortje is thuis”, hoort ze Dientje zeggen.

Erik glimlacht om dat „juffrouw” Noortje. Het kind dat hij 't laatst zag, leeft nog in zijn verbeelding.

Met verwondering in de ogen keert Noortje zich naar de deur en..... kan dit Noortje zijn? Is 't mogelijk dat Iet weer is opgestaan? Nee 't kan Noortje niet zijn.

„Iet?” zegt hij zacht.

„Noortje” zegt ze en kijkt hem onderzoekend aan.

En dan ineens „Erik! dag Erik.” Ze vliegt naar hem toe en spontaan slaat ze de armen om zijn hals. „Erik! wat fijn, wat fijn Erik!” Dan laat ze hem los en grijpt hij het meisje bij de arm en houdt haar op een kleine afstand.

„Iet”, zegt hij weer en laat haar los.

Dan loopt hij naar de openstaande deur, zoals op de morgen toen hij om Iet kwam en Iet er niet was.

Heeft de tijd stil gestaan? Is Iet er toch? De merel zingt weer en de wind speelt zacht z'n spel met bloem en blad.

Stil staat Noortje nog op dezelfde plek waar Erik haar liet. Tranen in de ogen. Beschroomd komt ze weer naar Erik toe. „Erik”, zegt ze zacht, „je moet niet zo'n verdriet hebben, dat zou Iet bedroefd maken. En we houden allemaal zoveel van je, Iet toch ook nog, al zie je haar niet.”

Ontroerend is Noortje in haar onschuldig pleidooi. Er wordt iets warm in Eriks hart.

Iets wat kil was en zich niet *wilde* laten verwarmen.

Hij legt zijn handen op Noortjes schouders en kijkt haar aandachtig aan.

„Noortje, weet je, dat je zo op Iet lijkt, alsof Iet hier bij mij is?”

„Moeder zegt 't ook en Heleen en de anderen ook. Ik ben er zo blij om”, klinkt 't kinderlijk en Noortjes ogen glanzen.

Dan neemt Erik voorzichtig Noortjes kopje in zijn bruine handen en kust het voorhoofd.

Vorzichtig als toen hij 't Iet deed in die vroege morgen.

Maar dit voorhoofd is niet koud, maar levend en warm en doet 't leven terug stromen in hemzelf.

Als Alice Lenting thuiskomt is de verrassing geweldig voor haar. Dat Erik zo thuis gekomen is, met levensmoed. Ze ontroert ervan.

„Noortje, weet je, dat je zo op Iet lijkt, alsof Iet hier bij mij is?” (blz. 106)

Dat Noortje hem tot het leven terug geroepen heeft, vermoedt ze niet. Wat een feestdag op de feestdag van haar Benjamin. Ter ere van haar komt Koen ook vanavond thuis en Tijs met Elsje. Wat een feest! Wat zullen ze kijken! Hoe wonderbaar God alles leidt!

Alleen Heleen is er niet. Heleen die zo dikwijls op een ander pad geleid wordt, waar ze alleen moet gaan. Maar alleen met den Meester!

Erik is nu een maand in huize Lenting. Met Koen heeft hij 't voor elkaar. Koen kan nu gerust zijn tas door de kamer slingeren en zeggen: „Marijke, wijf, het is in orde!” En Koen steekt zijn blijdschap niet onder stoelen of banken. Als Erik een avond alleen thuis is, roept hij Noortje die boven ijverig muziek studeert, naar beneden.

„Noortje, 't is zo'n wondermooie avond, speel 's wat voor mij.”

„Zeg jij dan wàt.”

„Nee, kies zelf maar, Viking.”

Noortje speelt „der Unvollendete” van Schubert. Erik steunt het hoofd in de handen. 't Past bij de avond en bij zijn stemming. Zijn liefde is niet „Vollendet”. Maar zo zal het niet blijven.

Iet heeft gezegd, dat liefde niet kan sterven.

Nee, liefde kan niet sterven, ze is opgestaan in Noortje en die liefde is één met alle liefde die maar bestaan kan op deze aarde, omdat 't liefde is van God.

Rustig wordt het binnen in hem. Noortje speelt door. Ze vergeet tijd en plaats als ze speelt, tot iemand zegt: „Noortje, nu is het genoeg.”

Genoeg? Krijgt hij ooit genoeg van Noortjes muziekklanken?

Of ze hem meenemen in de jubelende hoogte of 't klagen en 't leed zo nabij brengen dat hij er één mee is, nooit is 't hem „genoeg”.

Nu staat hij toch op en neemt Noortje met haar viool in zijn armen.

„Noortje.”

„Erik?”

„Kleine Viking, wil jij wel altijd bij mij blijven, zoals Iet eerst. Wil jij wel mijn bruid zijn, Noortje?”

Noortjes ogen die niet liegen kunnen, zien hem vol verwonde-

ring aan en dan stroomt er een blijdschap uit, die alleen Erik kan begrijpen.

„Maar Erik, zal ik 't wel kunnen? Bij anderen ben ik zo stil, ik weet zo weinig”, klinkt 't dan bezorgd.

„Heb ik je dan gevraagd, Viking, om bij anderen te gaan?”

„Maar dat komt toch zo soms, met jou of alleen.”

„Noortje, zou je wel mijn vrouw willen zijn? Kijk me aan, Noortje.”

En nu ligt er maar één verlangen en vreugde in Noortjes ogen en maar één belofte van liefde en trouw.

Dan kust Erik van Kronenburg de vrouw, die God hem met eigen hand toebrengt.

Nu is Erik ruim een maand thuis, overlegt Heleen bij zichzelf en nog ben ik niet thuis geweest. 'k Moet zien er eens uit te breken. Telkens was er verandering, zodat ze in moest vallen voor een ander. Nu kán ze morgen en ze zal 't meteen maar doen.

„Opbellen”, denkt ze. „Ja, 'k zal 't maar doen, anders tref ik hem misschien niet thuis.”

's Avonds is er echter een brief van Moeder en met stijgende verwondering leest Heleen daarin de liefde van Erik voor Noortje.

Moest daarom dus hun Noorenkind tot het leven terug geroepen worden?

Maar tot haar eigen vreugde merkt Heleen, dat er nu alleen maar een zacht gevoel in haar hart ontwaakt.

Dit is haar grootste verwondering, dat God een mens zo om kan zetten, alles afneemt en niet eenzaam laat staan.

Ze hoort iets van de klank van haar eigen klokken die nu luiden. Ja, ze is nog niet zo oud als Iting, maar tante Ottens had 't goed, 't leed had haar gehoorzaamheid geleerd en dat heeft met leeftijd niet te maken.

Ze voelt, dat een stille kracht met haar is dat haar weg goed en een rechte weg zal zijn.

Ze neemt toch de telefoon en een heldere stem meldt haar komst voor de volgende dag. Wat met gejuich begroet wordt.

Als Heleen 's nachts wakker wordt uit een vaste slaap, weet ze dat ze iets prettigs gedroomd heeft. Ze weet niet wat, maar het is haar zoo licht en blij en toch hangen er druppels aan haar wimpers.

„Gij hebt, o albestierend Koning, de plaats bestemd van ieders woning en..... al wat Gij bepaalt is goed.”

't Huis is nu tot in de hoeken en gaten gereed om de bewoners te ontvangen.

De naam „Heidezicht”, heeft plaats gemaakt voor „Lichtplek”.

Je kunt 't ook wel „Heleen” noemen, in jouw naam zit toch ook „zon”, zegt Hilde. Maar dat werpt Heleen lachend ver weg.

Nee, een lichtplek zal 't zijn, altijd en altijd weer, ook al mocht 't nog zo donker worden.

Zullen we 't nog eens samen doorgaan, vraagt Heleen en Hilde wil niets liever. Nee, ze hebben niets vergeten, alles is keurig voor elkaar.

Alle kamertjes hebben opklapbedden en zodoende is er meer ruimte gekomen. Ze zijn allen heel sober gehouden, dan kunnen de gasten met eigen dingen gezelligheid aan brengen. Maar iedere kamer heeft een pulletje met kleine gele zonnebloemen. Die heeft Heleen met milde hand gezaaid en die willen in de schrale grond.

Ze heeft nog zoveel plannen, voor een moestuin en 't huis wil ze laten begroeien. Een lang balcon loopt langs alle kamers en 't uitzicht is hier onweerstaanbaar mooi.

Hilde heeft haar kamer boven, Heleen beneden.

't Ontvangkamertje is haar werkkamer en heiligdom.

De grote kamer is voor een deel eetkamer en 't ander gedeelte zitkamer. 't Is alles zo vriendelijk.

Dan komen ze als laatste punt van de ommegang in Heleen's heiligdom terecht.

Boven haar werktafel hangt de tekening van Tijs.

De kamer is op 't westen, een laatste zonnestraal glijdt over de tekening alsof ze 't licht, dat Tijs aanbracht, wil versterken.

Stil kijkt Heleen er naar.

„Versta je, wat ik je gedaan heb?”

Ja, ze verstaat.

Ook al zou 't weer nacht worden, dan zal het licht toch altijd weer zegevieren, zoals over 't graf de Opstanding zegeviert!

De naam „Heidezicht” heeft plaats gemaakt voor „Lichtplek”. Je kunt ’t ook wel „Heleen” noemen, in jouw naam zit toch ook „zon”, zegt Hilde. (blz. 110)

INHOUD.

Heleen's Levensdoel	5
De Wereld in	17
Heleen's nieuwe werkring	48
In 't heetst van de strijd	58
Iet	72
In 't Ziekenhuis	78
„Verstaat gij, wat Ik ulieden gedaan heb?“	84
De vrede voor altijd	96